

1. Identifikačné údaje

Názov stavby : *Cyklochodník na uliciach J. Bottu ,a Š. Moyzesa*

Miesto : *Trnava*

Okres : *Trnava*

Kraj : *Trnavský*

Katastrálne územie : *Trnava*

Druh stavby : *rekonštrukcia*

Stupeň : *DSPaR*

Stavebník : *Mesto Trnava*

Hlavná 1

917 71 Trnava

Projektant : *ARGUS – DS, s.r.o.*

Dolný Šianec 1

911 01 Trenčín

IČO : 44 343 311

Hlavný inžinier projektu : *Ing. Igor ŠEVČÍK*

Stavebná časť : *Ing. Igor ŠEVČÍK*

Ing. Juraj ČAŇO

Elektro : *Ján DONKO*

Sadové úpravy : *Ing. Stanislava SABOLOVÁ*

2. Vstupné údaje.

2.1 Popis súčasného stavu

Zámerom investora je vybudovanie cyklotrasy napojenej na existujúcu cyklotrasu v parku Janka Kráľa na ul. Bedřicha Smetanu. Ďalej je cyklotrasa trasovaná po MK J.Bottu a Š. Moyzesa s napojením na existujúcu cyklotrasu na ul. Ružindolská pri Cityparku.

Riešenie cyklotrasy je začlenené do dopravného priestoru v jestvujúcej zástavbe. V súvislosti s trasovaním cyklistickej cestičky je vyvolaná zmena dopravného a stavebného usporiadania dotknutých komunikácií, chodníkov, zelene a inžinierskych sietí. V nevyhnutnej miere preto bude realizovaná zmena usporiadania celého dopravného priestoru.

2.2 Požiadavky na riešenie

Podľa podmienok, stanovených v obstarávaní projektovej dokumentácie je potrebné riešiť nasledovné oblasti :

- vybudovanie cyklotrasy, dotknutých komunikácií, chodníkov, zelene a inžinierskych sietí
- bezpečnostné zariadenia
- vypracovať prenosné a trvalé dopravné značenie
- projektovú dokumentáciu spracovať v stupni pre stavebné povolenie

3. Objektová skladba

Stavba je členená na objekty :

SO 01 Spevnené plochy, cyklotrasa a chodníky

SO 02 Verejné osvetlenie a mobiliár

SO 03 Sadovnícke úpravy

SO 04 Preložka vzdušného vedenia NN

SO 05 Ochrana IS

Dodávateľ stavby je povinný počas stavebnej činnosti rešpektovať požiadavky vyplývajúce zo:

Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákonník práce (Zákon č. 311/2001 Z. z.)

Zákon č. 163/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov o chemických látkach a chemických prípravkoch

Zákon 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Nariadenie vlády SR č. 395/2006 Z. z. o minimálnych požiadavkách na poskytovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov

Nariadenie vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko

Nariadenie vlády SR č. 392/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami.

Nariadenie vlády SR č. 387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci

Vyhláška MPSVR SR č. 718/2002 Z. z. na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti technických zariadení

Vyhláška č. 59/1982 Zb. ktorou sa určujú základné požiadavky na zaistenie bezpečnosti práce a technických zariadení v znení neskorších predpisov

Vyhláška SÚBP a SBÚ č. 93/1985 Zb. o zaistení bezpečnosti práce pri stabilných zásobníkoch na sypké materiály

126/2006 Z. z. - Zákon o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Vyhláška č. 208/1991 Zb. o bezpečnosti práce a technických zariadení pri prevádzke, údržbe a opravách vozidiel.

Úprava MZ SSR č. 7/1978 hygienických požiadavkách na pracovné prostredie

II. Stavebná činnosť

Vyhláška SÚBP a SBÚ č. **374/1990** Zb. o bezpečnosti práce a technických zariadení pri stavebných prácach
Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. **396/2006** Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisko
Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. **253/2006** Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci
Vyhláška Ministerstva stavebníctva č. **77/1965** Zb. o výcviku, spôsobilosti a registrácii obslúh stavebných strojov, v znení neskorších predpisov
STN 73 8101 Lešenia. Spoločné ustanovenia
STN EN 13374 (73 8106) Dočasné bočné ochranné a záchytné systémy. Špecifikácia výrobu a skúšobné metódy
STN EN 1298 (73 8112) Pojazdné pracovné lešenie. Pravidlá a zásady vypracovania návodu na montáž a používanie

VECNÉ A ČASOVÉ VÄZBY STAVBY NA OKOLITÚ VÝSTAVBU

Stavba nie je vecne ani časovo viazaná na okolitú výstavbu.

PÔSOBNOSŤ PROJEKTU

- (1)** Tento projekt plánu bezpečnosti a ochrany zdravia sa vzťahuje na právnické osoby a fyzické osoby, ktoré sú zamestnávateľmi podľa § 2 ods. 2 zákona, alebo samostatne zárobkovo činnou osobou podľa § 2 ods. 3 zákona a je vo zmluvnom vzťahu so stavebníkom, resp. hlavným dodávateľom alebo sa nejakým iným zmluvným spôsobom spolupodieľa na stavbe dodávkou prác.
- (2)** Kde sa v tomto pláne hovorí o pracovníkoch, rozumejú sa tým osoby v pracovnoprávnom alebo inom obdobnom pomere.

BEZPEČNOSŤ PRÁCE A TECHNICKÝCH ZARIADENÍ PRI STAVEBNÝCH PRÁČACH

Základné povinnosti dodávateľa stavebných prác:

- (1)** Dodávateľ stavebných prác je povinný viesť evidenciu pracovníkov od ich nástupu do práce až do opustenia pracoviska.
- (2)** Dodávateľ stavebných prác je povinný vybaviť osoby, ktoré s jeho vedomím vstupujú na stavenisko (pracovisko), osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami zodpovedajúcimi ich ohrozeniu.

Príprava stavieb:

- (1)** Dodávateľ stavebných prác musí v rámci dodávateľskej dokumentácie vytvoriť podmienky na zaistenie bezpečnosti práce.
- (2)** Súčasťou dodávateľskej dokumentácie je technologický alebo pracovný postup, ktorý musí byť k dispozícii na stavbe.
- (3)** Technologický postup musí riešiť:
 - a)** nadväznosť a súbeh jednotlivých pracovných operácií,
 - b)** pracovný postup pre danú pracovnú činnosť,
 - c)** použitie strojov, zariadení a špeciálnych prostriedkov, pomôcok a pod.,
 - d)** druhy a typy pomocných stavebných konštrukcií (lešení, podperných konštrukcií, plošín a pod.),

- e) spôsob dopravy (zvislej i vodorovnej) materiálov vrátane komunikácií a skladových plôch,
 - f) technické a organizačné opatrenia a zaistenie bezpečnosti pracovníkov, pracoviska a okolia,
 - g) opatrenia na zabezpečenie staveniska (pracoviska) v čase, keď sa v ňom nepracuje,
 - h) opatrenia pri stavebných prácach pri mimoriadnych podmienkach.
- (4) Pracovný postup musí obsahovať požiadavky na vykonanie stavebných prác pri dodržaní zásad bezpečnosti práce.
 - (5) Ak v typových podmienkach nie sú na vykonanie stavebných prác určené spôsoby zaistenia bezpečnosti práce, musia sa určiť v dodávateľskej dokumentácii.
 - (6) Dodávateľská dokumentácia musí obsahovať aj opatrenia pre prípad ohrozenia prírodnými živlami (záplavy, zosuvy pôdy a pod.), ďalej opatrenia pri stavebných prácach za prevádzky a súbehu prác niekoľkých dodávateľov, ako aj opatrenia pri postupovom odovzdávaní stavieb a objektov do prevádzky a udržiavania.
 - (7) Dodávateľská dokumentácia musí obsahovať opatrenia na zaistenie bezpečnosti práce v rozsahu podľa odsekov 1 až 4, ak ide o stavebné práce malého rozsahu (jednoduché a drobné stavby, jednoduché stavebné úpravy a udržiavacie práce) alebo ide o stavebné práce, ktorých bezpečné vykonávanie je upravené technickými normami. Zodpovedný pracovník určí v týchto prípadoch nevyhnutné opatrenie na zaistenie bezpečnosti práce pred začatím jednotlivých prác (skládky, rozmiestnenie a použitie strojov a zariadení, pracovné postupy a pod.) a urobí o tom záznam v stavebnom denníku.
 - (8) Pracovníci musia byť oboznámení s dodávateľskou dokumentáciou v rozsahu, ktorý sa ich týka.

Povinnosti pri odovzdávaní staveniska (pracoviska)

- (1) **Vzájomné vzťahy, záväzky a povinnosti v oblasti bezpečnosti práce sa musia medzi účastníkmi výstavby dohodnúť vopred a musia byť obsiahnuté v zápise o odovzdávaní staveniska (pracoviska), ak nie sú obsiahnuté v hospodárskej zmluve. Rovnako sa postupuje pri súbehu stavebných prác s prácami počas prevádzky.**
- (2) Dodávateľ stavebných prác je povinný oboznámiť ostatných dodávateľov s požiadavkami bezpečnosti práce obsiahnutými v projekte stavby a v dodávateľskej dokumentácii.
- (3) Pri stavebných prácach počas prevádzky je prevádzkovateľ povinný oboznámiť pracovníkov dodávateľa stavebných prác so zásadami bezpečného správania sa na danom pracovisku a s možnými miestami a zdrojmi ohrozenia. Rovnako je dodávateľ stavebných prác povinný oboznámiť určených pracovníkov prevádzkovateľa s rizikami stavebných prác.

Prerušenie stavebných prác

- (1) Pracovník, ktorý spozoruje nebezpečenstvo, ktoré by mohlo ohroziť zdravie alebo životy osôb alebo spôsobiť prevádzkovú nehodu (haváriu) alebo poruchu technického zariadenia, prípadne príznaky takéhoto nebezpečenstva, je povinný, ak nemôže nebezpečenstvo odstrániť sám, prerušiť práce a oznámiť to ihneď zodpovednému pracovníkovi a podľa možnosti upozorniť všetky osoby, ktoré by mohlo toto nebezpečenstvo ohroziť. Odborne pracovník postupuje pri podozrení, že osoba, ktorá sa nachádza na pracovisku, je pod vplyvom alkoholu alebo iných omamných látok.
- (2) Práce sa musia prerušiť pri ohrození pracovníkov, stavby (jej časti) alebo okolia vplyvom zhoršených poveternostných podmienok, nevyhovujúceho technického stavu konštrukcie, stroja alebo zariadenia, prírodných živlov, prípadne iných nepredvídaných okolností. Dôvody na prerušenie práce posúdi a o prerušení práce rozhodne zodpovedný pracovník dodávateľa stavebných prác. Práce sa musia prerušiť tiež za podmienok určených osobitnými predpismi.
- (3) Pri prerušení práce treba vykonať nevyhnutné opatrenia na ochranu života, zdravia a majetku a musí sa o tom vyhotoviť zápis. V práci možno opätovne pokračovať až na pokyn zodpovedného pracovníka.

STAVEBNÉ PRÁCE V MIMORIADNYCH PODMIENKACH

Za stavebné práce v mimoriadnych podmienkach sa považujú práce počas prevádzky, práce v sťažených podmienkach a práce v nebezpečnom prostredí a nebezpečnom priestore.

- (1) *Pre vykonávanie stavebných prác v mimoriadnych podmienkach sa musia v objekte stavby určiť zásady technických, organizačných a prípadne ďalších opatrení na zaistenie bezpečnosti práce.*
- (2) *Ak nastanú počas stavebných prác mimoriadne podmienky, určí dodávateľ stavebných prác, v prípade v spolupráci s projektantom potrebné opatrenia na zaistenie bezpečnosti práce. S určenými opatreniami musí dodávateľ stavebných prác oboznámiť pracovníkov, ktorých sa tieto opatrenia týkajú.*

STAVEBNÉ PRÁCE V NEBEZPEČNOM PROSTREDÍ A V NEBEZPEČNOM PRIESTORE

- (1) *Pri vykonávaní stavebných prác v nebezpečnom prostredí a v nebezpečnom priestore je investor povinný zabezpečiť pre pracovníkov dodávateľa stavebných prác ďalšie osobné ochranné pracovné prostriedky a zariadenia u dodávateľa stavebných prác neobvyklé.*
- (2) *Zaistenie bezpečnosti práce v ochranných pásmach inžinierskych sietí a v iných nebezpečných priestoroch sa musí vykonať vopred na základe písomnej dohody s vlastníkmi, správcami alebo prevádzkovateľmi týchto sietí, ak osobitný predpis neurčí inak.*
- (3) *Akékoľvek poškodenie inžinierskych sietí sa musí ihneď ohlásiť ich prevádzkovateľovi a dodávateľ stavebných prác musí vykonať opatrenia na zamedzenie vstupu do odstránenia zdrojov nebezpečenstva, ak osobitný predpis neurčí inak.*
- (4) *Pre stavebné práce v blízkosti zariadení pod napätím sa musia vykonať opatrenia proti dotyku alebo proti priblíženiu k časti pod napätím.*
- (5) *Pracovník nesmie pracovať osamotene na pracoviskách, kde nie je v dohľade ďalší pracovník alebo možnosť dovolania ďalšieho pracovníka, ktorý v prípade nehody poskytne alebo privolá pomoc, alebo ak nie je zabezpečená možnosť inej kontroly alebo spojenia (ďalej len „odľahlé pracovisko“) a v miestach s nebezpečenstvom výbuchu, zasypania, otrávenia, utopenia, pádu z výšky a v ďalších prípadoch, ktoré určí zodpovedný pracovník.*
- (6) *Vstup do šacht, studní, vrtov, žump, kanálov, nádrží alebo iných uzavretých priestorov je zakázaný, ak výskyt zdraviu škodlivých a výbušných látok presahuje prípustnú koncentráciu. Prípadný výskyt musí byť pomocou technických zariadení a opatrení znížený a musí sa zabezpečiť signalizačné zariadenie a záchranné prostriedky. Do uzavretých priestorov sa musí zabezpečiť dostatočný prívod vzduchu.*

SPÔSOBILOSŤ PRACOVNÍKOV A ICH VYBAVENIE

Povinnosti dodávateľov stavebných prác

- (1) *Dodávateľ stavebných prác je povinný pracovníkov, ktorí stavebné práce projektujú, riadia, vykonávajú a kontrolujú, vyškoliť z predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, prípadne prakticky zaučiť, a to v rozsahu potrebnom na výkon ich práce a overiť ich znalosti najmenej raz za 3 roky, ak osobitný predpis alebo vyhláška neurčí inak.*
- (2) *Dodávateľ stavebných prác je povinný zabezpečiť školenie a zaučenie pracovníkov a overiť ich znalosti z predpisov v odseku 1 najmenej raz za 12 mesiacov, ak vykonávajú alebo riadia stavebné práce :*
 - a) *vo výškach nad 1,5 m, ak nemôžu pracovať z pevných a bezpečných pracovných podláh,*
 - b) *na pohyblivých pracovných plošinách,*
 - c) *na rebríkoch vo výške nad 5 m,*
 - d) *pomocou horolezeckej (speleologickej) techniky,*
 - e) *vo výškach pri montáži a demontáži pomocných konštrukcií.*
- (3) *Školenie, zaučenie a overenie znalostí pracovníkov, ktorí vykonávajú alebo riadia stavebné práce uvedené v odseku 2 písm. d), môžu vykonávať len inštruktori horolezeckej (speleologickej) techniky a práce uvedené v odseku 2 písm. e) len inštruktori lešenárskej techniky.*
- (4) *Stavebné práce, na ktoré treba odbornú spôsobilosť, sa môžu vykonávať len po jej získaní.*

- (5) *Dodávateľ stavebných prác nesmie poveriť pracovníkov vykonávaním stavebných prác, ak nespĺňajú požiadavky odbornej a zdravotnej spôsobilosti.*
- (6) *Dodávateľ stavebných prác je povinný vybaviť :*
 - a) *pracovníkov vhodným náradím a ostatnými pomôckami a osobnými pracovnými prostriedkami potrebnými na bezpečný výkon práce, ako aj dokumentáciou, návodmi a pravidlami,*
 - b) *pracovníkov poverených riadením a kontrolou stavebných prác pracovnými a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti technických zariadení v rozsahu potrebnom na výkon ich práce.*

Povinnosti pracovníkov

- (1) *Pracovníci sú pri vykonávaní stavebných prác povinní :*
 - a) *dodržiavať technologické alebo pracovné postupy, návody, pravidlá a pokyny,*
 - b) *obsluhovať len tie stroje a zariadenia a používať náradie a pomôcky, ktoré im boli na výkon práce určené,*
 - c) *dodržiavať bezpečnostné označenia, výstražné signály a upozornenia a tiež pokyny pracovníkov určených na stráženie ohrozeného priestoru,*
 - d) *vykonávať prácu na určenom pracovisku, z pracoviska sa nesmú vzdialiť bez súhlasu zodpovedného pracovníka okrem naliehavých dôvodov (nevoľnosť, náhle ochorenie, úraz a pod.), takýto odchod sú povinní čo najskôr vhodným spôsobom ohlásiť zodpovednému pracovníkovi,*
 - e) *nemeniť bez súhlasu zodpovedného pracovníka nič na prevádzkových, bezpečnostných a požiarnych zariadeniach.*
- (2) *Pri zmene podmienok (geologických, hydrogeologických, poveternostných, a pod.), ktoré môžu nepriaznivo ovplyvniť bezpečnosť práce počas stavebných prác, sú zodpovední pracovníci povinní vykonať potrebné zmeny technologických alebo pracovných postupov a oboznámiť s nimi príslušných pracovníkov.*

Všeobecné povinnosti zamestnávateľa

- (1) *Zamestnávateľ je v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci povinný dodržiavať povinnosti ustanovené osobitnými predpismi a ďalej je povinný :*
 - a) *vykonávať opatrenia so zreteľom na všetky okolnosti týkajúce sa práce a v súlade s právnymi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,*
 - b) *zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom, zohľadňovať pritom skutočné a predvídateľné okolnosti,*
 - c) *zistiť, či nebezpečenstvá a ohrozenia, posudzovať riziko a vypracovať písomný dokument o posúdení rizika u všetkých zamestnancov, najmä pri osobitných skupinách zamestnancov. Osobitnými skupinami zamestnancov sú najmä tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode, dojčiace ženy, mladiství a zamestnanci so zmenenou pracovnou schopnosťou,*
 - d) *zabezpečovať, aby pracoviská, komunikácie, stroje, zariadenia, náradie, nástroje, materiály, pracovné pomôcky, pracovné postupy, usporiadanie pracovných miest a organizácia práce neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov, zabezpečovať potrebnú údržbu a opravy,*
 - e) *zabezpečovať, aby chemické, fyzikálne a biologické činitele a činitele ovplyvňujúce psychické zaťaženie neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov,*
 - f) *odstraňovať nebezpečenstvá a ohrozenia tam, kde to podľa dosiahnutých vedeckých a technických poznatkov nie je možné, vypracúvať písomný dokument o vyhotovení týchto neodstrániteľných nebezpečenstiev, neodstrániteľných ohrození, plánovať a vykonávať na ich odstránenie alebo obmedzenie,*
 - g) *nahrádzať namáhavé a jednotvárne práce a práce v sťažených a zdraví nebezpečných alebo škodlivých pracovných podmienkach vhodnými zariadeniami a pracovnými postupmi a zdokonaľovaním organizácie práce,*
 - h) *tam, kde sa používajú alebo skladujú nebezpečné látky alebo sa používajú technológie a zariadenia, pri zlyhaní ktorých môže dôjsť k ohrozeniu života a zdravia väčšieho rozsahu zamestnancov, iných fyzických osôb a k ohrozeniu okolia :*

- *prijat' účelné opatrenia na vylúčenie ohrozenia života a zdravia, ak to s ohľadom na dosiahnuté vedecké a technické poznatky nie je možné, prijat' účelné opatrenia na ich obmedzenie*
 - *vykonať nevyhnutné opatrenia na obmedzenie možných následkov ohrozenia života a zdravia a umožniť prístup do ohrozeného priestoru len osobám, ktoré boli riadne a preukázateľne vyškolené a vybavené príslušnými osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami*
 - *zabezpečiť riadne a preukázateľné oboznámenie, výcvik a vybavenie zamestnancov podľa osobitných požiadaviek na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,*
- i) *určovať bezpečné pracovné postupy,*
 - j) *určovať a zabezpečovať ochranné opatrenia, ktoré sa musia vykonať, a ak je potrebné, určovať a zabezpečovať ochranné prostriedky, ktoré sa musia používať,*
 - k) *vydávať pravidlá o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a dávať pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,*
 - l) *zaraďovať zamestnancov na práce so zreteľom na ich zdravotný stav, schopnosti a oprávnenia podľa osobitných predpisov a nedovoliť, aby vykonávali práce, ktoré nezodpovedajú ich zdravotnému stavu, schopnostiam a na ktoré nemajú oprávnenia podľa osobitných predpisov,*
 - m) *zabezpečiť posudzovanie individuálnych fyzických možností zamestnanca pri ručnej manipulácii s bremenami,*
 - n) *zabezpečiť podľa miery ohrozenia a pre vybrané povolania pravidelné lekárske preventívne prehliadky a lekárske prehliadky ustanovené osobitnými predpismi,*
 - o) *zabezpečiť vykonávanie zdravotného dohľadu v pravidelných intervaloch s ohľadom na charakter práce a na pracovné podmienky na pracovisku a tiež vtedy, ak o to zamestnanec požiada,*
 - p) *venovať zvýšenú pozornosť zamestnancom na odlúčených pracoviskách, zamestnancom, ktorí pracujú na pracovisku sami a osobitným skupinám zamestnancom,*
 - q) *poskytovať zamestnancom prestávky v práci z dôvodu bezpečnosti podľa osobitných predpisov,*
 - r) *oznamovať príslušným orgánom ustanoveným osobitným predpisom vznik pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce, havárií, zisťovať a odstraňovať príčiny ich vzniku, viesť ich evidenciu a vykonávať registráciu,*
 - s) *písomne vypracovať koncepciu politiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci obsahujúcu zásadné zámery, ktoré sa majú dosiahnuť v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a program jej realizácie obsahujúci najmä postup, prostriedky a spôsob jej vykonania a pravidelne ich vyhodnocovať a podľa potreby aktualizovať,*
 - t) *viesť a uschovávať predpísanú dokumentáciu, záznamy a evidenciu súvisiacu s bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci,*
 - u) *nepoužívať pri prácach, pri ktorých sú zamestnanci vystavení zvýšenej možnosti vzniku úrazu alebo iného poškodenia zdravia, taký spôsob odmeňovania za prácu, ktorý by pri zvyšovaní pracovných výkonov mal za následok ohrozenie bezpečnosti alebo zdravia zamestnancov, nenariaďovať prácu načas pri prácach v zdravíu škodlivom pracovnom prostredí.*
- (2) *Na zabezpečenie ochrany života alebo zdravia zamestnancov pri práci prostredníctvom osobných ochranných pracovných prostriedkov je zamestnávateľ povinný :*
- a) *vypracúvať hodnotenie nebezpečenstiev vyplývajúcich z pracovného procesu a pracovného prostredia a na jeho základe vypracovať zoznam poskytovaných osobných ochranných pracovných prostriedkov,*
 - b) *bezplatne poskytovať zamestnancom, u ktorých to vyžaduje ochrana ich života alebo zdravia, na používanie pri práci potrebné účinné osobné ochranné pracovné prostriedky,*
 - c) *udržiavať osobné ochranné pracovné prostriedky v použiteľnom a vo funkčnom stave a dbať o ich riadne používanie.*
- (3) *Zamestnávateľ je povinný bezplatne poskytovať zamestnancom :*
- a) *pracovný odev a obuv, ak pracujú v prostredí, v ktorom odev a obuv podlieha mimoriadnemu opotrebovaniu alebo mimoriadnemu znečisteniu,*
 - b) *umývacie, čistiace a dezinfekčné prostriedky potrebné na zabezpečenie telesnej hygieny a ak to vyžaduje ochrana ich zdravia aj ochranné nápoje podľa vnútorného predpisu.*

- (4) Zamestnávateľ je povinný presvedčiť sa, či zamestnanci iného zamestnávateľa, ktorí budú vykonávať práce v jeho priestoroch dostali potrebné informácie a pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci platné pre priestory, najmä informácie podľa § 8b ods. 2 písm. a) a b), ak ich nedostali, upozorniť na to ich zamestnávateľa a podľa potreby vykonať opatrenia.
- (5) Zamestnávateľ je povinný vydať zákaz fajčenia na pracoviskách, na ktorých pracujú aj nefajčiari a zabezpečiť dodržiavanie tohto zákazu, ako aj zákazu fajčenia na pracoviskách ustanovených osobitnými predpismi.
- (6) Povinnosť zamestnávateľa starať sa o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci sa vzťahuje na všetky osoby, ktoré sú s jeho vedomím v jeho priestoroch.
- (7) Plnenie úloh zamestnávateľa v oblasti starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci zabezpečujú vedúci zamestnanci na všetkých stupňoch riadenia v rozsahu úloh vyplývajúcich z ich funkcií. Tieto úlohy sú rovnocennou a neoddeliteľnou súčasťou ich pracovných povinností.
- (8) Zodpovednosť a povinnosti zamestnávateľa pri zaisťovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a pri vykonávaní potrebných opatrení nie sú dotknuté povinnosťami vedúcich zamestnancov a zamestnancov o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.
- (9) Náklady spojené so zabezpečovaním starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci znáša zamestnávateľ, tieto náklady nesmie presunúť na zamestnanca.

Oboznamovanie a informovanie zamestnancov

- (1) Zamestnávateľ je povinný najmä :
- a) oboznamovať pravidelne, zrozumiteľne a preukázateľne zamestnancov vrátane zamestnancov osobitých so zreteľom na vykonávané práce, pracoviská a iné okolnosti, ktoré sa týkajú výkonu práce s :
 - príslušnými právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, so zásadami bezpečnej práce, zásadami ochrany zdravia pri práci a zásadami bezpečného správania na pracovisku a bezpečnými pracovnými postupmi a overovať ich znalosti,
 - vyskytujúcimi sa a predvídateľnými nebezpečenstvami, ich účinkami na zdravie a s ochranou proti nim,
 - b) vykonať oboznámenie zamestnanca podľa písmena a)/aj pri jeho prijatí do zamestnania, pri preložení na iné pracovisko, pri prevedení na inú prácu alebo pri zavedení novej technológie, nových pracovných postupov alebo strojov a zariadení. Oboznámenie sa musí prispôsobovať novým alebo zmeneným nebezpečenstvám a ohrozeniam. Zamestnávateľ vo vnútornom predpise upraví pravidelnosť oboznamovania podľa písmena a/ tak, aby oboznamovaniu došlo najmenej raz za dva roky, ak osobitný predpis neustanovuje inak, o čom vyhotoví písomný záznam,
 - c) označovať zreteľne pracoviská a zariadenia, ktoré môžu ohroziť alebo poškodiť zdravie zamestnanca a používať označenia, symboly a signály na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v súlade s osobitným predpisom.
- (2) Zamestnávateľ je povinný zamestnancom, príslušnému odborovému orgánu a zástupcom zamestnancov pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (ďalej len „zástupca zamestnancov“) poskytnúť potrebné informácie o :
- a) nebezpečenstvách a ohrozeniach, ktoré sa pri práci a v súvislosti s ňou môžu vyskytnúť a o výsledkoch posúdenia rizika,
 - b) preventívnych a ochranných opatreniach, ktoré zamestnávateľ vykonal na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a ktoré sa vzťahujú všeobecne na zamestnancov a na nimi vykonávané práce na jednotlivých pracoviskách,
 - c) opatreniach a o postupe v prípade poškodenia zdravia, vrátane poskytnutia prvej pomoci, ako aj v prípade záchranných prác a evakuácie,

- d) pracovných úrazoch, chorobách z povolania a ostatných poškodeniach zdravia z práce, ktoré sa vyskytli u zamestnávateľa, vrátane výsledkov ich zisťovania a prijatých opatreniach,
 - e) ochranných a preventívnych opatreniach navrhnutých a nariadených orgánmi dozoru a inými orgánmi potrebnými na zlepšenie nimi zisteného stavu.
- (3) Zamestnávateľ poskytne potrebné informácie aj odborným zamestnancom, ktorých poveril vykonaním úloh pri zaisťovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ako aj tým, ktorí tieto jeho úlohy plnia dodávateľským spôsobom.
- (4) Oboznamovanie, školenie a výcvik zamestnancov a zástupcov zamestnancov, ktoré zabezpečuje zamestnávateľ v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, musia sa uskutočňovať v pracovnom čase.

Povinnosti zamestnávateľa pri bezprostrednom a vážnom ohrození života alebo zdravia

- (1) Na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov pri práci v prípade bezprostredného a vážneho ohrozenia života alebo zdravia je zamestnávateľ povinný najmä:
- a) vopred vykonať opatrenia a zabezpečiť prostriedky potrebné na ochranu života a zdravia zamestnancov v prípade mimoriadnych situácií, vrátane požiarov a na poskytnutie prvej pomoci,
 - b) včas informovať o ohrození a o ochranných opatreniach všetkých zamestnancov, ktorí sú alebo môžu byť vystavení tomuto ohrozeniu,
 - c) vykonať opatrenia, aby sa zamestnanci mohli postarať o zdravie a bezpečnosť svoju, prípadne iných osôb a aby podľa svojich možností zabránili následkom tohto ohrozenia,
 - d) vydať pokyny a zabezpečiť, aby zamestnanci mohli zastaviť svoju prácu okamžite, opustiť pracovisko a odísť do bezpečia,
 - e) nepožadovať od zamestnancov s výnimkou odôvodnených a výnimočných prípadov, aby pracovali alebo sa zdržiavali na pracovisku, na ktorom existuje takéto ohrozenie,
 - f) určiť postup pre prípad záchranných prác, evakuácie a vzniku poškodenia zdravia, vrátane poskytnutia prvej pomoci, na tento účel vybaviť pracoviská prostriedkami prvej pomoci, určiť a odborne spôsobilými osobami vyškoliť zamestnancov na vykonávanie záchranných prác a evakuácie a na poskytovanie prvej pomoci a zabezpečiť potrebné kontakty s príslušnými zdravotníkmi, záchrannými a protipožiarnymi pracoviskami.
- (2) Zamestnávateľ nesmie posudzovať ako nesplnenie povinnosti, ak zamestnanec odmietol vykonať prácu, prerušil prácu alebo opustil pracovisko, aby odišiel do bezpečia, ak sa dôvodne domnieval, že je bezprostredne a vážne ohrozený život alebo zdravie jeho alebo iných osôb.

KONTROLNÁ ČINNOSŤ

Zamestnávateľ je povinný :

- (1) sústavne kontrolovať a vyžadovať dodržiavanie príslušných právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zásad bezpečnej práce, ochrany zdravia pri práci a bezpečného správania na pracovisku a bezpečných pracovných postupov,
- (2) kontrolovať :
- a) stav bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, vrátane stavu bezpečnosti technických zariadení, zabezpečovať v intervaloch určených osobitnými predpismi alebo orgánmi dozoru meranie a hodnotenie faktorov pracovného prostredia, odborné prehliadky a odborné skúšky zariadení,
 - b) či zamestnanec nie je v pracovnom čase pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok a či dodržiava určený zákaz fajčenia v priestoroch zamestnávateľa,

- c) činnosť zamestnanca na odlúčenom pracovisku a zamestnanca, ktorý pracuje na pracovisku sám,
- (3) kontrolovať a vyžadovať používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, ochranných zariadení a iných ochranných opatrení,
- (4) vykonať najmenej raz za rok pravidelnú previerku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a pracovného prostredia na všetkých pracoviskách a zariadeniach zamestnávateľa, u ktorého je ustanovený zástupca zamestnancov, previerku pripraviť a vykonávať v spolupráci s príslušným odborovým orgánom so zástupcom zamestnancov a za jeho účasti,
- (5) odstraňovať nedostatky zistené pri kontrolnej činnosti

Spolupráca zamestnávateľa a zamestnancov

Zamestnávateľ umožňuje zamestnancom, príslušnému odborovému orgánu a zástupcovi zamestnancov zúčastňovať sa na riešení problematiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a vopred s nimi prerokúvať otázky týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, najmä im umožňuje vyjadriť sa k :

- (1) politike bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a programu jej uskutočňovania,
- (2) návrhu na výber pracovných prostriedkov, technológií, organizácie práce, k pracovnému prostrediu a k pracovisku,
- (3) návrhu na určenie zamestnancov, ktorí budú vykonávať úlohy pri zaisťovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a i ich úlohám,
- (4) posúdeniu rizika, určeniu a vykonávaní ochranných opatrení, vrátane poskytnutia osobných ochranných pracovných prostriedkov ak prostriedkov kolektívnej ochrany,
- (5) pracovným úrazom, chorobám z povolania a ostatným poškodeniam zdravia z práce, ktoré sa vyskytli u zamestnávateľa, vrátane výsledkov ich zisťovania a k návrhom opatrení,
- (6) spôsobu a rozsahu informovania zamestnancov, zástupcov zamestnancov poverených plnením úloh bezpečnostno-technickej služby,
- (7) zabezpečovaní úloh bezpečnostno-technickej služby,
- (8) plánovaniu a zabezpečovaní oboznamovania a informovania zamestnancov a ku školeniu zástupcov zamestnancov.

Povinnosti a práva zamestnancov

- (1) Zamestnanec jej pri práci povinný :
- a) dodržiavať právne predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, dodržiavať ostatné predpisy a pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zásady bezpečnej práce, zásady ochrany zdravia pri práci a zásady bezpečného správania na pracovisku a určené pracovné postupy, s ktorými bol riadne a preukázateľne oboznámený,
 - b) konať tak, aby umožnil iným plniť povinnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
 - c) vykonávať práce, obsluhovať stroje a zariadenia a používať náradie, látky a ostatné prostriedky v súlade s :
 - návodom na obsluhu, s ktorým bol riadne a preukázateľne oboznámený,
 - poznatkami, ktoré sú súčasťou vedomostí a zručností v rámci získanej odbornej spôsobilosti,
 - d) obsluhovať vybrané stroje a zariadenia a vykonávať vybrané činnosti, ktoré ustanovujú osobitné predpisy, len ak má na ich obsluhu a vykonávanie osobitné oprávnenie vydané právnickou osobou alebo fyzickou osobou uvedenou v paragrafe 15 ods. 3 a ak je zamestnávateľom na túto obsluhu alebo činnosť poverený,
 - e) náležite používať bezpečnostné a ochranné zariadenia, nevyraďovať ich z prevádzky a svojvoľne ich meniť,

- f) používať určeným spôsobom pridelené osobné ochranné pracovné prostriedky a starať sa o ne,
 - g) zúčastňovať sa na školení a výcviku zabezpečovanom zamestnávateľom v záujme bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a podrobiť sa skúškam a lekárskeym prehliadkam ustanoveným osobitným predpisom,
 - h) oznamovať bez zbytočného odkladu svojmu nadriadenému alebo podľa potreby príslušnému odborovému orgánu, zástupcovi zamestnancov alebo príslušnému orgánu dozoru nedostatky, ktoré by pri práci mohli ohroziť bezpečnosť alebo zdravie, najmä bezprostredné a vážne ohrozenie života alebo zdravia a podľa svojich možností zúčastňovať sa na ich odstraňovaní,
 - i) podrobiť sa vyšetreniu, ktoré vykonáva zamestnávateľ alebo príslušný orgán štátnej správy, aby zistil, či zamestnanec nie je pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok, okruh zamestnancov zamestnávateľa a iných osôb oprávnených dať zamestnancovi pokyn, aby sa podrobil vyšetreniu, uvedie zamestnávateľ v pracovnom poriadku alebo vo vnútornom predpise vydanom po dohode s príslušným odborovým orgánom,
 - j) nepoužívať alkoholické nápoje, omamné látky a psychotropné látky na pracoviskách zamestnávateľa a v pracovnom čase aj mimo týchto pracovísk, nenastupovať pod ich vplyvom do práce a dodržiavať určený zákaz fajčenia na pracoviskách,
 - k) zúčastňovať sa na rekondičných pobytach.
- (2) Zákaz používať alkoholické nápoje na pracoviskách zamestnávateľa a v pracovnom čase aj mimo týchto pracovísk sa nevzťahuje na zamestnanca, u ktorého je výnimočne požívanie alkoholických nápojov súčasťou plnenia pracovných úloh alebo je s plnením týchto úloh zvyčajne spojené.
- (3) Zamestnanec má právo :
- a) prerokúvať so zamestnávateľom všetky otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci súvisiace s jeho prácou a v prípade potreby môže po vzájomnej dohode prizvať na rokovanie aj odborníkov v danom odbore
 - b) odmietnuť vykonať prácu alebo opustiť pracovisko, aby sa odobral do bezpečia, ak sa dôvodne domnieva, že je bezprostredne a vážne ohrozený život alebo zdravie jeho alebo iných osôb.
- (4) Ustanovenia odsekov 1 až 3 sa primerane vzťahujú aj na osoby, ktoré sú s vedomím zamestnávateľa v jeho priestoroch.
- (5) Zamestnanci majú právo na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, na informácie o nebezpečenstvách vyplývajúcich z pracovného procesu a pracovného prostredia a o opatreniach na ochranu pred ich účinkami. Zamestnanci sú povinní pri práci dbať o svoju bezpečnosť a zdravie a o bezpečnosť a zdravie osôb, ktorých sa ich činnosť dotýka.
- (6) Ďalšie práva a povinnosti zamestnancov v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci upravujú osobitné predpisy.

STAVENISKO

Vymedzenie a príprava staveniska

- (1) Pri vymedzení staveniska s musí prihliadať na doterajšie príľahlé priestory a komunikácie s cieľom čo najmenej narušiť tieto priestory, komunikácie a celkovú prevádzku. Komunikácie musia byť riadne vyznačené a osvetlené.
- (2) Stavenisko v zastavanom priestore alebo miesto výkopu stavby musí byť oplotené do výšky najmenej 1,8 m. Pri líniových stavbách alebo staveniskách, na ktorých sa vykonávajú krátkodobé práce, postačí ohradenie dvojtyčovým zábradlím do výšky 1,1 m alebo iným vhodným opatrením.
- (3) Pri prácach vykonávaných na verejných komunikáciách, ktoré z prevádzkových dôvodov alebo technologických dôvodov nemožno ohradiť, musí sa zaistiť bezpečnosť prevádzky alebo osôb iným spôsobom napríklad riadením prevádzky alebo strážením.
- (4) Stavenisko (pracovisko), na ktorom sa pracuje iba z lešenia, debnenia, pracovných plošín alebo s osobným zabezpečením proti pádu z výšky, sa musí vymedziť alebo zabezpečiť.
- (5) Oplotenie alebo ohradenie zasahujúce do verejných komunikácií musí byť v noci a pri znížení viditeľnosti opatrené výstražným červeným svetlom v čele prekážky a ďalej vo vzdialenosti minimálne každých 50 m.

- (6) Stavenisko mimo zastavaného územia obce nemusí byť oplotené alebo ohradené, aj je vzdialené od verejnej komunikácie viac ako 30 m.
- (7) Stavenisko mimo zastavaného územia, kde sa nepredpokladá verejný prístup (pole a pod.), sa nemusí oplotiť alebo ohradiť, ak je s užívateľmi pozemkov dohodnuté akým spôsobom bude vykonané po obvode staveniska upozornenie na nebezpečenstvo. Možné zdroje nebezpečenstva (otvory, jamy, nestabilné konštrukcie a stavebné dielce, stroje, a pod.) musí dodávateľ stavebných prác vhodným spôsobom zabezpečiť.
- (8) Všetky vstupy na pracovisko, montážne priestory a prístupové cesty, ktoré k nim vedú, sa musia označiť bezpečnostnými značkami a tabuľkami so zákazom vstupu na stavenisko nepovolaným osobám. Oplotenie staveniska musí mať uzamykateľné vstupy a výstupy.
- (9) Na staveniskách, kde pracujú aj zahraniční pracovníci, sa musia pre výstražné alebo nariadujúce bezpečnostné oznámenia používať vhodné značky a symboly.
- (10) Prístupové komunikácie, pracovné plochy a pod. sa musia po celý čas výstavby na stavenisku udržiavať v bezpečnom stave.
- (11) Pri stavebných prácach za zníženej viditeľnosti sa musí zabezpečiť dostatočné osvetlenie.
- (12) V prírodnom osobitne chránenom území možno na stavenisku zriaďovať len takú stavbu zariadenia staveniska, ktorá nie je spojená so zemou pevným základom.
- (13) Odvádzanie zrážkovej a odpadovej vody zo staveniska sa musí zabezpečiť tak, aby sa zabránilo rozmočeniu pozemku staveniska, vrátane vnútornej staveniskovej komunikácie, aby sa nenarušovalo a neznečisťovalo odtokové zariadenie pozemnej komunikácie a inej plochy priľahlej k stavenisku a aby sa nespôsobil ich podmáčanie.
- (14) Podzemné energetické, telekomunikačné, vodovodné a kanalizačné vedenia v priestoroch staveniska musia byť polohovo a výškovo vyznačené pred začatím stavby.
- (15) Verejné priestranstvo a pozemná komunikácia dočasne užívané na stavenisko pri súčasnom zachovaní ich užívania verejnosťou sa musia počas spoločného užívania bezpečne chrániť a udržiavať.
- (16) Verejné priestranstvo a pozemná komunikácia sa pre stavenisko môžu užívať len v určitom rozsahu a v určenom čase. Po ukončení ich užívania ako staveniska musia byť uvedené do pôvodného stavu, ak nebudú určené na iné využitie. Zeleň v dosahu účinkov staveniska sa musí počas uskutočňovania stavby chrániť pred poškodením.
- (17) Na nezastavanej ploche stavebného pozemku sa musí zachovať a chrániť zeleň pred poškodením s výnimkou prípadov ustanovených osobitným predpisom.

Vytýčenie staveniska

Okolie staveniska a obvod staveniska musia byť riadne označené a usporiadané tak, aby bolo jasne viditeľné a identifikovateľné. Preto odporúčame celé stavenisko opatriť provizórnym plotom a zároveň tabuľkou „Stavenisko, vstup zakázaný“, ktorá bude po celom obvode staveniska pripevnená k plotu alebo samostatne na stĺpiku vo výške 1,6 m nad zemou vo vzdialenosti každých 15 m.

Zariadenie staveniska

- (1) Pred začatím hlavných stavebných prác vybudovať zariadenie staveniska. Zabezpečiť prísun pitnej vody per zamestnancov, zabezpečiť šatne pre zamestnancov. Pri šatniach treba rozlišovať podľa druhu práce a zároveň znečistenia pracovného oblečenia. Pri prácach, kde dochádza k zvlášť znečisteniu pracovného oblečenia, treba zabezpečiť samostatné skladovanie pracovného a civilného oblečenia. Treba zabezpečiť sušenie pracovného oblečenia takým spôsobom, aby nedochádzalo k tvorbe pliesňam a húb. Zabezpečiť, aby každý zamestnanec mal zabezpečené miesto na uzamykanie svojho odevu a osobných vecí. Pri dimenzovaní dodržať normu STN 73 4108 – Skrinkové šatne.
- (2) Pred začatím prác zabezpečiť potrebné množstvo umývadiel. Pri dimenzovaní dodržať normu STN 73 4108 – Umyvárne na čiastočnú telesnú očistu. Odporúčame nainštalovať hromadné umývadlá a vaničky na umývanie nôh.
- (3) Zabezpečiť potrebné množstvo prenosných chemických záchodov v súlade s normou STN 73 4108 umiestnených priamo na stavenisku, v priestoroch zariadenia staveniska.

Pripojenie stavby na miestny rozvod technického vybavenia územia

- (1) Miestny rozvod technického vybavenia územia je nadzemné alebo podzemné vedenie, vrátane armatúry, zariadenia a konštrukcie na vedení zabezpečujúci napojenie územia, obce a ich častí a stavby na jednotlivé druhy technického územia.
- (2) Stavba sa podľa druhu a potreby napája na zdroj pitnej vody, prípadne úžitkovej vody a vody na hasenie požiarov, na potrebné energie, zariadenie na zneškodňovanie odpadových vôd a na telekomunikačnú sieť.
- (3) Stavba musí byť prednostne napojená na verejnú kanalizáciu, ak má dostatočnú kapacitu alebo ak treba realizovať zariadenia na zneškodňovanie odpadových vôd. Ak vypúšťaná voda nespĺňa podmienky na vypustenie do verejnej kanalizácie, treba navrhnuť a zriadiť zariadenie na jej predčistenie.
- (4) Každý prestup miestneho rozvodu technického vybavenia územia do stavby alebo jej časti musí byť utesnený proti vnikaniu nečistôt, plynov a kvapalín.

Prvá pomoc

V priestore zariadenia staveniska vyčleniť miestnosť, ktorá bude slúžiť na podávanie prvej pomoci. Miestnosť na poskytovanie prvej pomoci je označená v súlade s osobitným predpisom. Miestnosť na poskytovanie prvej pomoci je vybavená základnými prostriedkami a vybavením prvej pomoci a je ľahko prístupná aj pri manipulácii s nosidlami. V skrinke prvej pomoci odporúčame, aby sa nachádzal prehľadný manuál poskytovania prvej pomoci. Všetci pracovníci, ktorí budú na stavbe pracovať, musia byť riadne zaškolení a poučení o základoch prvej pomoci. Stavbyvedúci zabezpečí, aby prvú pomoc mohol kedykoľvek v prípade potreby poskytnúť odborne spôsobilý zamestnanec, ktorý je vždy k dispozícii. Príjmu sa opatrenia na zabezpečenie lekárskej pomoci a zabezpečenie odvozu zamestnanca postihnutého úrazom alebo náhlou nevoľnosťou. Miestnosť na poskytovanie prvej pomoci je vybavená základnými prostriedkami a vybavením prvej pomoci a je ľahko prístupná aj pri manipulácii s nosidlami. Prostriedky na poskytovanie prvej pomoci sú dostupné na všetkých miestach, na ktorých to pracovné podmienky vyžadujú. Adresa a telefónne číslo miestnej záchrannej služby sú viditeľne umiestnené na miestach s prostriedkami na poskytovanie prvej pomoci.

Ochrana pred požiarmi

- (1) Podľa charakteru staveniska, jeho rozlohy, použitia priestorov, zariadení, fyzikálnych a chemických vlastností používaných látok, ako aj podľa maximálneho počtu prítomných osôb je potrebné zabezpečiť dostatočný počet požiaro-technických zariadení a požiarnych vodovodov (Zákon č. 314/2001 Z. z. o Ochrane pred požiarmi). Počas výstavby budú jednotliví zhotovitelia dodržiavať zásady požiarnej prevencie v zmysle Vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii. Pred začatím jednotlivých prác zabezpečí odborne spôsobilá osoba školenie konkrétnych zamestnancov a vykoná o tom zápis.
- (2) Pravidelne kontrolovať požiarne zariadenia a udržiavať ich funkčné. V pravidelných intervaloch ich testovať a vykonávať skúšky funkčnosti. Požiaro-technické zariadenia a požiarne vodovody zabezpečiť, aby boli ľahko prístupné a jednoducho použiteľné. Zariadenie je označené značkami v súlade s osobitným predpisom (Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 719/2002 Z. z., ktorou sa ustanovujú vlastnosti, podmienky prevádzkovania a zabezpečenia pravidelnej kontroly prenosných hasiacich prístrojov a pojazdných hasiacich prístrojov).
- (3) Označenia musia byť trvanlivé a umiestnené na vhodnom mieste. Pri výstavbe dbať, aby rozvody požiarnej vody boli urobené prednostne v súlade s projektom požiarnej ochrany a sfunkčniť čo najskôr. Dbať, aby nebol znemožnený prístup k nim z dôvodu skladovania materiálu, ktorý by bránil ich použitiu v prípade požiaru.

Osobitné nebezpečenstvá

- (1) Zabezpečiť, aby zamestnanci, ktorí sú vystavení účinkom škodlivej hladiny hluku alebo škodlivým vonkajším vplyvom, napríklad plynu, výparom alebo prachu používali bezpečnostné pomôcky.
- (2) Ak zamestnanci vchádzajú do priestoru, v ktorom ovzdušie môže obsahovať toxické alebo nebezpečné látky, alebo v ktorom je nedostatočné množstvo kyslíka, alebo ak je ovzdušie

zápalné, musí byť uzavretý priestor monitorovaný a musia byť prijaté vhodné preventívne opatrenia.

- (3)** *Zamestnanec v stiesnenom priestore nesmie za žiadnych okolností byť vystavený vysokému ohrozeniu. Zvonku ho sústavne musí sledovať ďalší pracovník a na zaistenie účinnej a okamžitej pomoci sa prijmu všetky primerané bezpečnostné opatrenia.*

Používanie označenia, symbolov a signálov na zabezpečenie bezpečnosti a ochrany zdravia

- (1)** *Bezpečnostné a zdravotné označenie sa vzťahuje na konkrétny predmet, činnosť alebo situáciu a poskytuje pokyny alebo informácie potrebné na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci podľa potreby prostredníctvom značky, farby, svetelného označenia alebo akustického signálu, slovnej komunikácie alebo ručných signálov.*

Typy označenia

- (1)** *Trvalé značky sa musia používať sa označenie zákazu, výstrahy, príkazu, na označenie núdzových východov, únikových ciest a na umiestnenie a označenie prostriedkov prvej pomoci. Na trvalé vyznačenie umiestnenia požiarno-technického zariadenia a jeho označenie sa musí použiť značka a bezpečnostná farba. Miesto, na ktorom je nebezpečenstvo zrážky s prekážkou alebo nebezpečenstvom pádu, musí sa vyznačiť bezpečnostnou farbou alebo značkami.*
- (2)** *Svetelné označenie, akustické signály alebo slovná komunikácia sa musia použiť, ak treba signalizovať nebezpečenstvo alebo upozorniť zamestnancov a iné osoby na pracovisku, aby vykonali mimoriadne opatrenia alebo upozorniť na núdzovú evakuáciu. Pritom treba zohľadniť vzájomnú zámenu a kombináciu označení.*
- (3)** *Ručné signály alebo slovná komunikácia sa musia použiť, ak to situácia vyžaduje, na usmernenie osôb vykonávajúcich činnosť, ktorá môže ohroziť bezpečnosť alebo zdravie.*

Vzájomná zámena a kombinácia označení

- (1)** *Pri dodržaní rovnakej účinnosti označení možno použiť ktorúkoľvek z týchto kombinácií :*
- a)** *bezpečnostnú farbu alebo značku na označenie miesta, na ktorom je prekážka alebo nebezpečenstvo pádu*
 - b)** *svetelné označenie, akustické signály alebo slovnú komunikáciu*
 - c)** *ručné signály alebo slovnú komunikáciu*
- (2)** *Súčasne možno použiť tieto kombinácie:*
- a)** *svetelné označenie a akustické signály*
 - b)** *svetelné označenie a slovnú komunikáciu*
 - c)** *ručné signály a slovnú komunikáciu*

Používanie bezpečnostnej farby

Bezpečnostná farba má osobitný význam podľa tejto tabuľky:

Farba	Význam alebo účel	POKYNY A INFORMÁCIE
Červená	zákazová značka	nebezpečné správanie
	signalizácia nebezpečenstva	stáť, zastaviť, zariadenie na núdzové vypnutie, evakuácia
	požiarnotechnické zariadenie	označenie a umiestnenie

Žltá alebo žltó-oranžová	výstražná značka	upozornenie, výstraha, kontrola
Modrá	príkazová značka	osobitné správanie alebo činnosť, povinnosť nosiť osobné ochranné pracovné prostriedky
Zelená	značky pre núdzový východ, únikové cesty, prvú pomoc	dvere, východy, komunikácie, zariadenie, vybavenie
	bez nebezpečenstva	návrat do normálneho stavu

Podmienky používania

- (1) Značky umiestňovať v primeranej výške a v polohe vhodnej z hľadiska zorného uhla so zreteľom na prekážky, a to pri vstupe na miesto všeobecného ohrozenia alebo v bezprostrednej blízkosti konkrétneho ohrozenia, alebo predmetu. Značky musia byť umiestnené na dobre osvetlenom, ľahko prístupnom mieste. Ak osvetlenie nie je dostatočné, použijú sa fosforeskujúce farby, reflexné materiály alebo umelé osvetlenie.
- (2) Značka sa musí odstrániť ak zanikne dôvod na jej používanie.

Vnímanie označenia

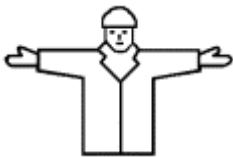

- (1) Vnímanie označenia nesmie byť nepriaznivo ovplyvnené
 - a) prítomnosťou ďalšej značky alebo zdroja signálu rovnakého typu, ktorý nepriaznivo vplýva na viditeľnosť alebo zrozumiteľnosť, najmä sa nesmie:
 - umiestňovať veľký počet označení v tesnej blízkosti;
 - používať súčasne dve svetelné označenia, ktoré by sa mohli zameniť;
 - používať svetelné označenie v blízkosti iného podobného svetelného zdroja;
 - používať dva akustické signály súčasne;
 - používať akustické signály v hlučnom prostredí
 - b) nevhodným návrhom, nedostatočným počtom, nesprávnym umiestnením, zlým stavom alebo nesprávnou funkciou označenia alebo signalizačného zariadenia
- (2) Značka a signalizačné zariadenie sa musia čistiť, udržiavať, kontrolovať, opravovať a podľa potreby pravidelne vymieňať tak, aby sa zabezpečil ich účel a funkčné vlastnosti.
- (3) Počet a umiestnenie používaných značiek alebo signalizačných zariadení závisí od miery ohrozenia alebo nebezpečenstva a od veľkosti priestoru, ktorý sa má pokryť.
- (4) Označenie, ktoré vyžaduje napojenie na zdroj energie, musí byť pre prípad prerušenia dodávky energie napojené na automatický sa zapínajúci núdzový zdroj; to neplatí, ak sa prerušením dodávky energie vylúčilo ohrozenie.
- (5) Aktivácia svetelného označenia alebo akustického signálu určuje, kedy sa začína požadovaná činnosť; svetelné označenie alebo akustický signál musí byť aktívny tak dlho, ako si to činnosť vyžaduje. Svetelné označenie alebo akustický signál sa musia dať znovu aktivovať ihneď po použití.
- (6) Svetelné označenie a akustický signál sa musia pred uvedením do prevádzky a pravidelne v primeraných intervaloch kontrolovať, aby sa zabezpečila ich správna funkcia a vnímanie.
- (7) Ak sú sluchové alebo zrakové schopnosti zamestnancov znížené vrátane zníženia spôsobeného nosením osobných ochranných pracovných prostriedkov, musí sa vykonať opatrenie na doplnenie alebo nahradenie príslušného označenia.
- (8) Plochy, miestnosti alebo uzavreté priestory používané na skladovanie nebezpečných látok alebo prídavkov musia byť označené vhodnou výstražnou značkou alebo označené, ak jednotlivé obaly alebo nádoby nie sú dostatočne označené.

Minimálne požiadavky na slovnú komunikáciu .

- (1) Hovorené správy majú byť krátke, jednoduché a zrozumiteľné. Vyjadrovacia schopnosť hovorca a sluchová schopnosť poslucháča musí zabezpečovať spoľahlivú komunikáciu.
- (2) Slovná komunikácia je buď priama, prostredníctvom ľudského hlasu, alebo nepriama, prostredníctvom ľudského alebo syntetického hlasu, ktorý sa vysiela vhodnými prostriedkami.
- (3) Komunikujúce, osoby musia dobre ovládať používaný jazyk, aby boli schopné správne vyslovovať a správne porozumieť hovorenej správe a na základe tejto správy sa správať vhodným spôsobom so zreteľom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.
- (4) Ak sa slovná komunikácia použije namiesto ručných signálov alebo spolu s ručnými signálmi, použijú sa tieto určené slová:
 - štart naznačiť začiatok príkazu
 - stop prerušiť alebo ukončiť pohyb
 - koniec zastaviť činnosť
 - zdvihni zdvihnúť bremeno vyššie
 - spusti spustiť bremeno nižšie
 - vpred na koordináciu so zodpovedajúcimi ručnými signálmi
 - vzad na koordináciu so zodpovedajúcimi ručnými signálmi
 - vpravo na koordináciu so zodpovedajúcimi ručnými signálmi
 - vľavo na koordináciu so zodpovedajúcimi ručnými signálmi
 - pozor na núdzové zastavenie
 - rýchlo zrýchliť pohyb z dôvodu bezpečnosti

Minimálne požiadavky na ručné signály

- (1) Ručné signály musia byť presné, jednoduché. ľahko vykonateľné, zrozumiteľné a zreteľne odlišné od ostatných signálov.
- (2) Ak sa používajú súčasne obidve ramená alebo ruky, musia sa pohybovať symetricky a ukazovať iba jeden signál
- (3) Osoba, ktorá dáva signály nesmie vykonávať iné činnosti okrem riadenia činnosti a zaistovania bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov v jeho blízkosti
- (4) Signalista musí byť schopný sledovať zrakom všetky činnosti tak, aby nebola ohrozená jeho bezpečnosť a zdravie. Ak sa tieto podmienky nedajú splniť musí sa zabezpečiť ďalší signalista. alebo viacerý signalisti
- (5) Obsluha musí ľahko rozpoznať signalistu. Pre tento účel odporúčame použiť vesty výraznej oranžovej farby
- (6) Ak nie je obsluha schopná bezpečne vykonať príkazy, ktoré prijala. musí prerušiť prebiehajúcu činnosť, aby si vyžiadala nové pokyny.

Význam	Opis	Ilustrácia
A. Všeobecné signály		
ŠTART Výstraha Začiatok príkazu	obe ramená sú vystreté vodorovne, dlane sú obrátené dopredu	
STOP Prerušenie Koniec pohybu	pravé rameno smeruje hore, dlaň je obrátená dopredu	

Význam	Opis	Ilustrácia
KONIEC Koniec činnosti	obe ruky sú tesne nad sebou vo výške hrudníka	
B. Vertikálne pohyby		
ZDVIHNUTIE	pravé rameno smeruje hore, dlaň je obrátená dopredu a pomaly opisuje kruh	
SPUSTENIE	pravé rameno smeruje dole, dlaň je obrátená dovnútra a pomaly opisuje kruh	
VERTIKÁLNA VZDIALENOSŤ	ruky naznačujú príslušnú vzdialenosť	
C. Horizontálne pohyby		
POHYB VPRED	obe ramená sú ohnuté, dlane sú obrátené hore a predlaktie sa pomaly pohybuje smerom k telu	
POHYB VZAD	obe ramená sú ohnuté, dlane sú obrátené dolu a predlaktia sa pomaly pohybujú smerom od tela	
VPRAVO od signalistu	pravé rameno je vystreté vodorovne, dlaň je obrátená dolu a pomaly robí malé pohyby vpravo	
VĽAVO od signalistu	ľavé rameno je vystreté vodorovne, dlaň je obrátená dolu a pomaly robí malé pohyby vľavo	

Význam	Opis	Ilustrácia
HORIZONTÁLNA VZDIALENOSŤ	ruky naznačujú príslušnú vzdialenosť	
D. Nebezpečenstvo		
NEBEZPEČENSTVO Núdzové zastavenie	obe ramená smerujú hore, dlane sú obrátené vpred	
RÝCHLO	všetky pohyby rýchlejšie	
POMALY	všetky pohyby pomalšie	

Minimálne požiadavky na označenie nádob a potrubí

- (1) Nádoby, ktoré obsahujú nebezpečné látky a prípravky, nádoby používané na skladovanie tých nebezpečných látok a prípravkov a potrubné rozvody a vedenia, ktoré obsahujú alebo dopravujú nebezpečné látky a prípravky, musia byť označené piktogramom alebo symbolom na farebnom pozadí v súlade s osobitnými predpismi.
- (2) Táto požiadavka sa nevzťahuje na nádoby, používané krátkodobo a na nádoby, ktorých obsah sa často mení, ak sú prijaté iné vhodné opatrenia, ktoré zabezpečia tú istú úroveň ochrany napr. informovaním, školením.
- (3) Uvedené označenia môžu byť:
 - a) nahradené výstražnými značkami, ak sa použijú rovnaké piktogramy alebo symboly.
 - b) doplnené ďalšími informáciami, napr. názvom, vzorcom alebo zložením nebezpečnej látky alebo prípravku a podrobnosťami o nebezpečenstve.
 - c) pri doprave nádob na pracovisku doplnené alebo nahradené značkami, ktoré sa používajú pri preprave nebezpečných látok alebo prípravkov.
- (4) Označenie musí byť upevnené, nalepené alebo namaľované na viditeľnom mieste.
- (5) Označenie, ktoré sa používa na potrubí, musí byť viditeľne umiestnené v blízkosti najnebezpečnejších miest, napr. ventilov a rozoberateľných spojov, a vo vhodne zvolených vzdialenostiach.
- (6) Plochy, miestnosti alebo uzavreté priestory používané na skladovanie nebezpečných látok alebo prípravkov musia byť označené vhodnou výstražnou značkou, piktogramom alebo symbolom na farebnom pozadí, ak obaly alebo nádoby nie sú dostatočne označené na tento účel so zreteľom na ich rozmery.
- (7) Sklady nebezpečných látok alebo prípravkov môžu byť označené výstražnou značkou pre iné nebezpečenstvo.
- (8) Toto označenie musí byť umiestnené v blízkosti skladovacej plochy alebo pri vstupe do skladovacích priestorov.

Minimálne požiadavky na označenie a umiestnenie požiarnotechnického zariadenia

- (1) Požiamotechnické zariadenie musí byť označené farbou určenou pre tieto zariadenia a príslušnou značkou. Značkou musí byť vyznačené aj miesto, na ktorom sa toto zariadenie nachádza, a prístup k nemu.
- (2) Požiamotechnické zariadenie sa označuje výlučne červenou farbou.
- (3) Červená plocha musí byť dostatočne veľká, aby zariadenie bolo ľahko rozpoznateľné.
- (4) Na vyznačenie miesta, na ktorom sa požiamotechnické zariadenie nachádza, sa musia používať značky ustanovené v Nariadení vlády SR č. 387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnosti a zdravotného označenia pri práci

Minimálne požiadavky na označenie prekážok, nebezpečných miest a komunikácií.

- (1) Miesta, na ktorých, je nebezpečenstvo zrážky s prekážkou, nebezpečenstvo pádu alebo padajúcich predmetov, označia sa striedavo žltými a čiernymi pásmi alebo červenými a bielymi pásmi, ak sú tieto miesta zamestnancom prístupné.
- (2) Rozmery označenia musia byť primerané veľkosti prekážky alebo nebezpečného miesta.
- (3) Žlté a čierne - alebo červené a biele pásy musia mať sklon približne 45° a musia byť približnerovnakej šírky.

Vzor

- (4) Ak používanie a vybavenie priestorov vyžaduje zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov, musia sa komunikácie pre vozidlá zreteľne vyznačiť neprerušovanými pásmi výraznej farby, prednostne bielej alebo žltej, a to so zreteľom na farbu podkladu.
- (5) Pásy musia byť umiestnené tak, aby určovali potrebnú bezpečnú vzdialenosť medzi vozidlom a ďalším predmetom, ktorý môže byť v jeho blízkosti, ako aj medzi vozidlom a chodcom.
- (6) Ak je to možné, trvalé komunikácie vo vonkajších priestoroch majú byť vyznačené, v súlade s bodmi 4 a 5, ak nie sú zabezpečené vhodnými zábranami alebo ak nie sú vybudované chodníky.

Minimálne požiadavky na svetelné zdroje

Vlastnosti

- (1) Svetelné označenie je vyrobené z priehľadného alebo priesvitného materiálu a je osvetlené zvnútra, zozadu alebo tak, že vytvára dojem svietiaceho povrchu.
- (2) Vyžarované svetlo musí byť dostatočne kontrastné so zreteľom na okolité prostredie a v súlade s ustanovenými podmienkami použitia značky, aby nevznikal odlesk z dôvodu nadmerného množstva svetla alebo znížená viditeľnosť označenia z dôvodu nedostatku svetla.
- (3) Svetelná plocha, ktorá vydáva signál, môže byť jednofarebná alebo môže obsahovať piktogram na určenom pozadí.
- (4) Farba svetelnej plochy musí byť použitá v súlade s Nariadením vlády SR 387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnosti a zdravotného označenia pri práci.
- (5) Piktogram na označení musí vyhovovať požiadavkám Nariadenia vlády SR 387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnosti a zdravotného označenia pri práci.

Osobitné pravidlá užívania

- (1) Ak má zariadenie schopnosť vysielat' prerušovaný alebo neprerušovaný signál, prerušovaný signál sa použije na označenie vyššej miery nebezpečenstva alebo naliehavej potreby požadovaného alebo určeného zásahu alebo činnosti, ako označuje neprerušovaný signál.
- (2) Trvanie a frekvencia prerušovaného signálu musia byť také, aby zabezpečili správne pochopenie významu signálu a vylúčili zámenu s iným svetelným označením alebo vylúčili zámenu s neprerušovaným signálom.
- (3) Ak sa namiesto akustického signálu alebo spolu s akustickým signálom používa prerušovaný svetelný signál, musia sa použiť rovnaké kódy.
- (4) Zariadenie na vysielanie prerušovaného svetelného signálu pre prípad vážneho ohrozenia musí byť pod odborným dohľadom a musí byť vybavené pomocným svietidlom.

Osvetlenie

- (1) Pracoviská, priestory a komunikácie sa musia dostatočne osvetliť prirodzeným osvetlením a umelým osvetlením v noci. Ak je denné osvetlenie nedostatočné, treba použiť prenosné svetelné zdroje odolné proti nárazom. Farba umelého osvetlenia nemôže rušiť ani ovplyvňovať vnímanie svetelnej signalizácie alebo bezpečnostného označenia. STN 36 0004. STN 36 0450. STN 360451.
- (2) Osvetlenie pracovísk, priestorov a komunikácií umiestniť tak, aby nebolo zdrojom úrazu zamestnancov STN 36 0004 STN 36 0450, STN 360451.
- (3) Pracoviská, priestory a komunikácie, na ktorých budú zamestnanci pri výpadku umelého osvetlenia osobitne vystavení nebezpečenstvu, vybaviť dostatočným núdzovým osvetlením primeranej intenzity podľa normy STN 36 0004, STN EN 60598-2-22.

Dvere

- (1) V prípade použitia posuvných dverí, tieto vybaviť bezpečnostným zariadením na ochranu pred vykoľajením a vypadnutím. Dvere a brány otvárajúce sa smerom nahor vybaviť mechanizmom, ktorý ich zabezpečí proti samovoľnému spadnutiu.
- (2) Dvere a brány na únikových cestách riadne označiť. Pokiaľ budú dvere plniť funkciu požiarneho uzáverov, musia byť prevádzkované v zmysle vyhlášky Č. 285/2001 Z. z..
- (3) V bezprostrednej blízkosti brán, ktoré sú určené prevažne pre dopravné prostriedky, umiestniť aj dvere pre osoby, ak nie je prechod osôb týmito bránami bezpečný. Tieto dvere viditeľne označiť a zabezpečiť, aby boli stále priechodné.
- (4) Mechanické dvere a brány zabezpečiť, aby neohrozovali osoby. Vybaviť ich ľahko identifikovateľným a prístupným núdzovým ovládačom. Ak sa v prípade výpadku elektrického prúdu nedajú otvárať automaticky, musia byť vybavené ručným ovládaním.
- (5) Dvere núdzových východov sa otvárajú smerom von. Dvere núdzových východov nie sú zamknuté alebo zaistené takým spôsobom, ktorý by znemožňoval jednoduché a rýchle otvorenie osobou, ktorá ich má použiť v prípade ohrozenia.
- (6) Núdzové východy nie sú vybavené posuvnými alebo otáčavými dverami.
- (7) Umiestnenie, počet a rozmery dverí a brán a materiál použitý na ich konštrukciu závisia od charakteru a použitia miestností alebo priestorov.
- (8) Priehradné dvere sú primerane a viditeľne označené.
- (9) Výkyvné dvere a brány sú priehľadné alebo majú priehľadné alebo priesvitné plochy.
- (10) Prieľadné alebo priesvitné plochy na dverách a bránach, ak nie sú vyrobené z bezpečných materiálov, sú chránené pred rozbitím, ak existuje riziko poranenia zamestnancov pri ich rozbití.

Komunikácie a ohrozené prostredie

- (1) Komunikácie vrátane schodísk, pevných rebríkov, nakladacích plošín a rámp sú navrhované, umiestnené, situované a riešené tak, aby zabezpečovali ľahký, bezpečný a vhodný prístup, ktorý nebude ohrozovať zamestnancov nachádzajúcich sa v ich blízkosti.
- (2) Komunikácie určené pre chodcov a na prepravu tovaru vrátane tých, ktoré sa používajú na nakladanie a vykladanie, sú vyhotovené so zreteľom na počet používateľov a druh činností na nich vykonávaných. Ak sa na dopravných komunikáciách používajú dopravné prostriedky, pre

chodcov je vymedzený dostatočne voľný priestor alebo primerané ochranné zariadenia. Komunikácie treba viditeľne označiť a pravidelne kontrolovať a udržiavať.

- (3) Medzi dopravnými komunikáciami pre vozidlá a dverami, bránami, priechodmi pre chodcov, chodbami a schodiskami vytvoriť dostatočne voľný priestor.
- (4) Ak sa na stavenisku vyskytujú priestory s obmedzeným vstupom, tieto priestory vybaviť zariadeniami, ktoré zabránia vstupu neoprávnených osôb. Na ochranu zamestnancov oprávnených vstupovať do nebezpečných priestorov sú vykonané primerané opatrenia. Nebezpečné priestory sú viditeľne označené.

Vetranie

- (1) Vykonávajú sa opatrenia na zaistenie dostatočného prívodu čerstvého vzduchu s ohľadom na používaný pracovný postup a fyzickú námahu vyžadovanú od zamestnanca.
- (2) Núdzový vetrací systém, ak sa použije, treba udržiavať v prevádzkyschopnom stave a zabezpečiť, aby nevytváral prievan, ktorý by ohrozil zdravie zamestnancov.
- (3) V prípade, že sa používa klimatizácia alebo nútené vetranie, zariadenie nesmie vytvárať prievan, ktorý by zamestnancom zhoršoval pracovnú pohodu.
- (4) Usadeniny alebo znečistenia, ktoré by mohli znečisťovaním ovzdušia bezprostredne ohroziť zdravie zamestnancov, musia byť bez zbytočného odkladu odstránené.

Teplota

- (1) Teplota počas práce musí byť primeraná ľudskému organizmu so zreteľom na používané pracovné metódy a fyzický výkon zamestnanca.
- (2) Teplota v oddychových priestoroch, miestnostiach pre obslužný personál, hygienických zariadeniach, v jedálňach a miestnostiach na poskytovanie prvej pomoci musí byť primeraná účelu ich používania.
- (3) Okná strešné okná, svetlíky sklené steny umožňujú tienenie pred nadmerným slnečným svetlom so zreteľom na charakter práce a na využívaný priestor.

Únikové cesty a východy

- (1) Únikové cesty a východy (Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 94/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na protipožiarnu bezpečnosť pri výstavbe a pri užívaní stavieb.) musia byť trvalo voľné a vedú, ak je to možné, najkratšou cestou do bezpečného priestoru alebo na voľné priestranstvo.
- (2) V prípade ohrozenia zamestnanci musia mať možnosť opustiť všetky pracovné miesta čo najrýchlejšie a najbezpečnejšie.
- (3) Únikové cesty a východy označiť v súlade s osobitným predpisom (Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci). Označenie musí byť trvanlivé a umiestnené na vhodnom mieste.
- (4) Únikové cesty a východy, komunikácie a dvere budú voľné a bez prekážok, aby sa mohli kedykoľvek použiť.
- (5) Únikové cesty a východy, pri ktorých je potrebné umelé osvetlenie, sa pre prípad výpadku elektrického prúdu zabezpečia núdzovým osvetlením primeranej intenzity.

Energetické rozvody

- (1) Energetické rozvody sú navrhnuté, konštruované a používané tak, aby nespôsobili požiar alebo výbuch. Osoby sú primerane chránené pred nebezpečenstvom elektrického prúdu pri priamom dotyku alebo nepriamom dotyku.
- (2) Pri navrhovaní, konštrukcii a výbere pracovných prostriedkov a ochranných zariadení sa berie do úvahy druh a intenzita dodávanej energie, vonkajšie podmienky a spôsobilosť osôb, ktoré majú prístup k častiam rozvodov.
- (3) Energetické rozvody na stavenisku, najmä, ak sú vystavené vonkajším vplyvom, sa musia pravidelne kontrolovať a udržiavať odborne spôsobilou osobou, ktorá o tom bude pravidelne viesť zápisy.

- (4) Energetické rozvody, ktoré sú na stavenisku musia byť pred začatím prác identifikované, prekontrolované a zreteľne označené.
- (5) Existujúce elektrické diaľkové vedenia sa, ak je to možné, preložia mimo staveniska alebo sa vypnú. Ak to nie je možné, je potrebné ohraničiť ich prekážkou a umiestniť tam pokyny, aby dopravné prostriedky a energetické rozvody na stavenisku boli mimo týchto diaľkových vedení. Vhodné upozornenie alebo závesná ochrana vzdušných energetických rozvodov sa umiestni tak, aby pod nimi mohli prechádzať dopravné prostriedky.

Pohyb na pracovisku

Podlahová plocha na pracovisku musí umožňovať zamestnancom voľný pohyb pri výkone ich práce so zreteľom na umiestnené zariadenie.

Oddychové miestnosti a ubytovacie priestory

- (1) Vytvoriť pre zamestnancov oddychovú miestnosť, v priestoroch zariadenia staveniska.
- (2) Oddychová miestnosť musí byť dostatočne veľká a vybavené primeraným počtom stolov a stoličiek pre určený počet zamestnancov.
- (3) Ak požiadavka podľa bodu 1 nie je splnená, zamestnanci majú k dispozícii vybavenie, v ktorom môžu zotrvať počas prerušenia práce.
- (4) V oddychových miestnostiach sú vykonané príslušné opatrenia na ochranu nefajčiarov v súlade so zákonom.

Rôzne ustanovenia

- (1) Pre zamestnancov pracujúcich na stavenisku treba zabezpečiť dostatočné množstvo pitnej vody alebo iné vhodné nealkoholické nápoje, a to aj pre zamestnancov pracujúcich vo vnútorných priestoroch a pre zamestnancov pracujúcich v blízkosti týchto pracovísk.
- (2) Pre zamestnancov treba poskytnúť k dispozícii zariadenia, v ktorých môžu konzumovať jedlo v prijateľných podmienkach a podľa potreby zariadenia na individuálnu prípravu stravy v tiež prijateľných podmienkach.

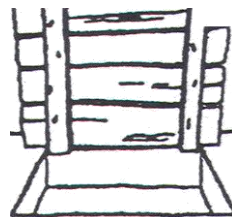
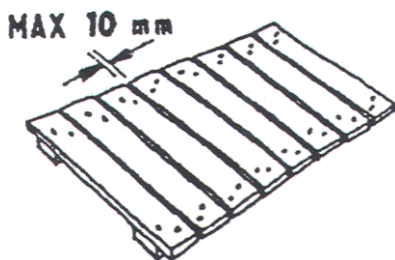
Vnútrostaveniskové komunikácie

- (1) Pred začatím staveniskovej dopravy a pri jej podstatnej zmene sa musia skontrolovať prejazdne profily komunikácií a prevádzkové podmienky. Nevyhovujúce komunikácie sa musia upraviť.
- (2) Je zakázaná jazda vozidla pod podjazdom alebo inou pevnou prekážkou, ak výška vozidla vrátane jeho nákladu nie je nižšia od podjazdu alebo prekážky najmenej o 0,3 m. Podjazdy, ktoré majú svetlú výšku nižšiu ako 4,3 m, musia byť označené ako na verejných komunikáciách.
- (3) Minimálna šírka komunikácie na chôdzu na stanovisku musí byť 0,75m, pri obojstrannej prevádzke šírka 1,5 m. Komunikácie na chôdzu s väčším sklonom ako 1: 3 musia mať aspoň na jednej strane jednotyčové zábradlie vysoké 1,1 m.
- (4) Podchodové výšky musia byť minimálne 2,1 m, výnimočne možno túto výšku znížiť na 1,8 m, pričom sa musia vykonať potrebné bezpečnostné opatrenia napr. vyznačením alebo náterom.
- (5) Prekážky na komunikáciách ovplyvňujúce bezpečný prejazd, ako aj zákaz vjazdu a koniec cesty sa musí označiť bezpečnostnými značkami a tabuľkami.
- (6) Prekážky vyššie ako 0,1 m, napr. koľajnice, rúrky alebo hadice na komunikáciách, ktorými prechádzajú osoby, alebo ktoré slúžia doprave, musia byť vybavené priechodmi a prejazdmi zodpovedajúcej únosnosti.
- (7) Na komunikáciách, kde hrozí zvýšené nebezpečenstvo pádu osôb, vybehnutie alebo zbehnutie vozidla alebo mechanizačných prostriedkov, sa musia vykonať bezpečnostné opatrenia napr. ohradenie alebo zvodidlá; to sa týka aj koncov komunikácie a zakázaných vjazdov.

Zabezpečenie otvorov a jám

- (1) Všetky otvory a jamy na staveniskách (pracoviskách) alebo komunikáciách, kde hrozí nebezpečenstvo pádu osôb, musia byť zakryté alebo ohradené.
- (2) Zakrytie súvislým poklopom sa musí vykonať tak, aby ho nebolo možné pri prevádzke odstrániť alebo poškodiť. Poklop musí mať únosnosť zodpovedajúcu predpokladanej prevádzke.
- (3) Nezakrývajú sa len tie otvory a jamy, v ktorých sa pracuje. Ak sa zdržujú v bezprostrednej blízkosti ďalší pracovníci, musia sa otvoriť a jamy ohradiť alebo strážiť.
- (4) Jamy na vápno a podobné látky sa musia vždy ohradiť pevným dvojtyčovým zábradlím vysokým 1,1 m.

Ochranný poklop

Vertikálne komunikácie

- (1) Plochy všetkých schodísk a šikmých rámp musia mať nešmykľavý povrch.
- (2) Rebrík možno používať len na krátkodobé fyzický nenáročné práce pri použití jednoduchého náradia. Pri vystupovaní alebo zostupovaní musí byť pracovník otočný tvárou k rebríku a musí mať možnosť pridržať sa ho oboma rukami.
- (3) Po rebríku sa nesmie vynášať alebo znášať bremeno ťažšie ako 20 kg. Na rebríkoch je zakázané pracovať nad sebou. Vystupovať a zostupovať po rebríku súčasne viacerými pracovníkmi je zakázané.
- (4) Na rebríku nesmú vykonávať práce, pri ktorých sa používajú pneumtické nástroje, vstreľovacie prístroje, reťazové pily a iné nebezpečné nástroje.
- (5) Je zakázané používať rebrík ako prechodový mostík.
- (6) Najvyššia povolená dĺžka prenosných drevených rebríkov je 8 m. Ak sa má rebrík nadstaviť, musia sa obe časti bezpečne spojiť. V mieste spojenia sa nesmie meniť sklon rebríka ani vzdialenosť medzi priečkami.
- (7) Rebríky používané na výstup musia presahovať výstupnú plošinu o 1,1 m. Presah rebríka sa môže nahradiť pevnými držadlami alebo inou pevnou časťou konštrukcie, za ktorú sa možno spoľahlivo zachytiť. Na zabezpečenie stability musí byť rebrík zabezpečený proti posunutiu, bočnému vychýleniu, prevráteniu, alebo rozovretiu. Sklon jednoduchého rebríka nesmie byť menší ako 1 : 2,5.
- (8) Za priečkami musí byť voľný priestor najmenej 0,18 m ; pri päte rebríka zo strany prístupu treba ponechať voľný priestor najmenej 0,6 m.
- (9) Na výstup a zostup medzi podlahami lešenia možno použiť aj drevené zbíjané rebríky s najväčšou dĺžkou 3,5 m s priečkami vsadenými do zdvojených postranníc, technický dokumentované typovým výkresom a výpočtom.
- (10) Povrazové rebríky možno použiť len na výstup a zostup pracovníkov.
- (11) Na rebríku možno pracovať len v bezpečnej vzdialenosti od horného konca rebríka, pri jednoduchom rebríku vo vzdialenosti chodidiel najviac 0,8 m; pri dvojitom rebríku najviac o 0,5

m od konca rebríka. Pri práci na rebríku musí pracovník, keď je chodidlami vo výške väčšej ako 5 m, používať osobné ochranné zabezpečenie proti pádu.

- (12) Vizualné prehliadky rebríkov sa musia vykonať pri výdaji zo skladu alebo pri prijíme do skladu a pred každým použitím. Podľa požiadaviek technických noriem dodávateľ stavebných prác je povinný pravidelne vykonávať skúšky stability a pevnosti rebríkov najmenej raz ročne. Poškodené rebríky a tie, ktoré nevyhovujú skúškam sa nesmú používať.
- (13) Pojazdne rebríky sa musia pred použitím stabilizovať oporami na dostatočne únosnom podklade.

OCHRANNÉ PÁSMA

Ochranné pásma v energetike

- (1) Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti elektroenergetického zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.
- (2) Ochranné pásmo vonkajšieho elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča.

Táto vzdialenosť je:

- a) 10m pri napätí od 1 kV do 35 kV vrátane, v súvislých lesných priesekoch 7 m,
 - b) 15 m pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane,
 - c) 20 m pri napätí od 110 kV do 220 kV vrátane,
 - d) 25 m pri napätí od 220 kV do 400 kV vrátane,
 - e) 35 M pri napätí nad 400 kV .
 - f) ochranné pásmo zavesené ho káblového vedenia s napätím od 1kV do 110 kV vrátane je 2m od krajného vodiča na každú stranu.
- (3) V ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia a pod vedením je zakázané:
- a) zriaďovať stavby a konštrukcie,
 - b) pestovať porasty s výškou presahujúcou 3 m, vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno porasty pestovať do takej výšky, aby sa pri páde nemohli dotknúť vodiča elektrického vedenia,
 - c) uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky,
 - d) vykonávať iné činnosti, pri ktorých by sa mohla ohroziť bezpečnosť osôb a majetku, prípadne pri ktorých by sa mohlo poškodiť elektrické vedenie alebo ohroziť bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky.
- (4) Na umožnenie prístupu a príjazdu k vonkajším elektrickým vedeniam sú vlastníci pozemkov povinní udržiavať voľný pruh pozemkov, tzv. bezlesie v šírke 4 m po jednej strane podperných bodov (stožiarov).
- (5) Ochranné pásmo podzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného kábla. Táto vzdialenosť je:
- a) 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky,
 - b) 3 m pri napätí nad 110 kV.
- (6) V ochrannom pásme podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je zakázané:
- a) zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky a vysádzať trvalé porasty a jazdiť osobitne ťažkým mechanizmom,
 - b) vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť jeho prevádzky, prípadne by podstatne sťažovali prístup k nemu.

(7) Ochranné pásma elektrickej stanice sú tieto:

- a) ochranné pásmo elektrickej stanice je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na zastavanú hranicu objektu stanice,
- b) ochranné pásmo transformovne z vysokého napätia na nízke napätie je vymedzené vzdialenosťou 10m od konštrukcie transformovne.

V ochrannom pásme elektrickej stanice vymedzenej v písmenách a) a b) je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých by mohla byť ohrozená bezpečnosť osôb a majetku, ako aj spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky transformovne.

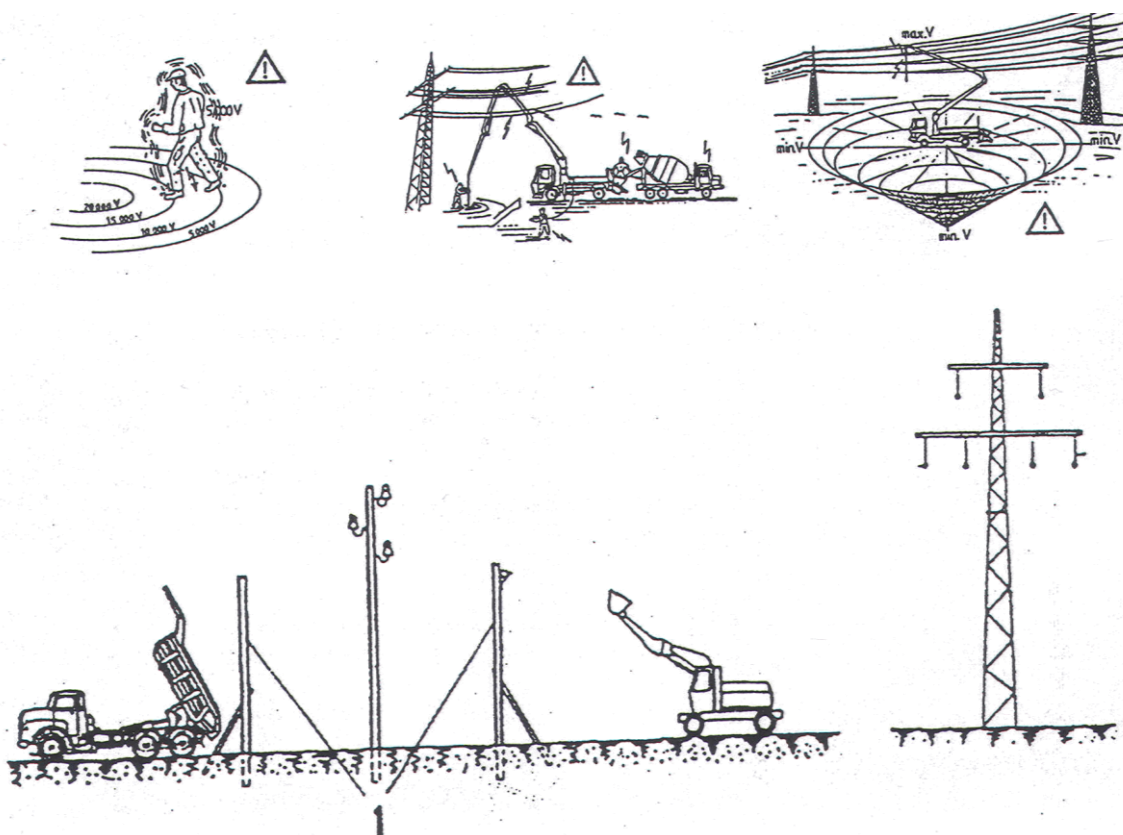
(8) V blízkosti ochranného pásma elektrických zariadení uvedených v odsekoch 3 až 8

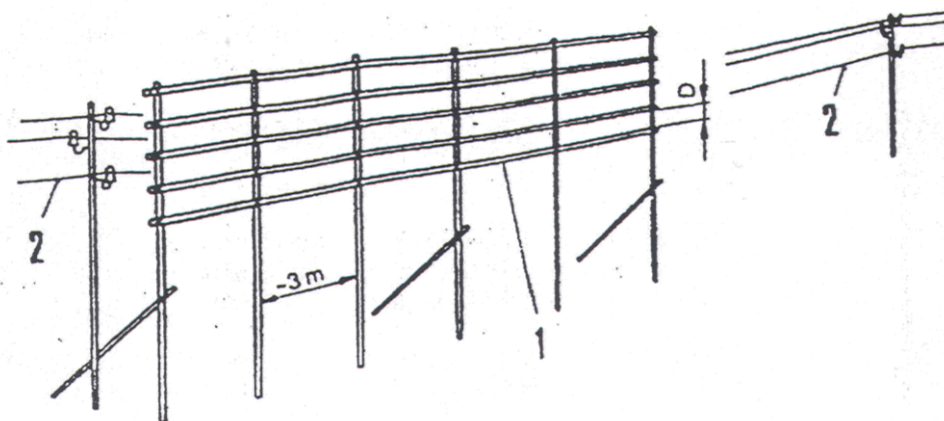
- a) osoby, ktoré zriaďujú stavby alebo vykonávajú činnosti, ktorými sa môžu priblížiť k elektrickým zariadeniam. sú povinné oznámiť túto činnosť prevádzkovateľovi elektrického zariadenia a dodržiavať nim stanovené podmienky,
- b) prevádzkovatelia zariadení napájaných jednosmerným prúdom v blízkosti ochranného pásma s možnosťou vzniku bludných prúdov spôsobujúcich poškodenie podzemného elektrického vedenia sú povinní informovať o tejto skutočnosti prevádzkovateľa podzemného vedenia a po dohode s ním realizovať opatrenia na ochranu podzemného elektrického vedenia.

(9) Pre ochranu elektrární platia ochranné pásma uvedené v odseku 8 , ak osobitné predpisy neustanovujú inak.

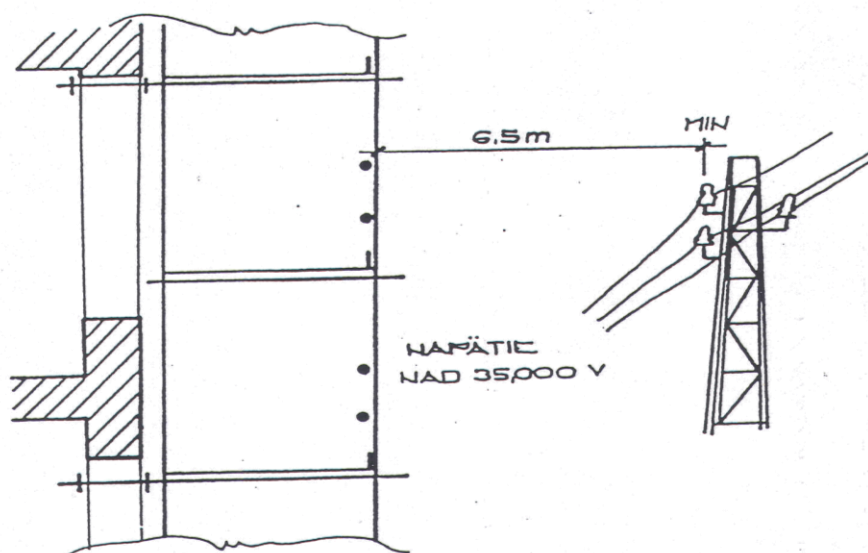
(10) Výnimky z ochranných pásiem môže v odôvodnených prípadoch povoliť ministerstvo rozhodnutím.

(11) Stavby, konštrukcie, skládky, výsadba trvalých porastov. práce a činnosti vykonané v rozpore s obmedzeniami podľa odsekov 3 až 8 v ochrannom pásme alebo v blízkosti ochranného pásma po jeho vzniku je povinný ten, kto ich vykonal alebo dal vykonať, odstrániť na svoje náklady.

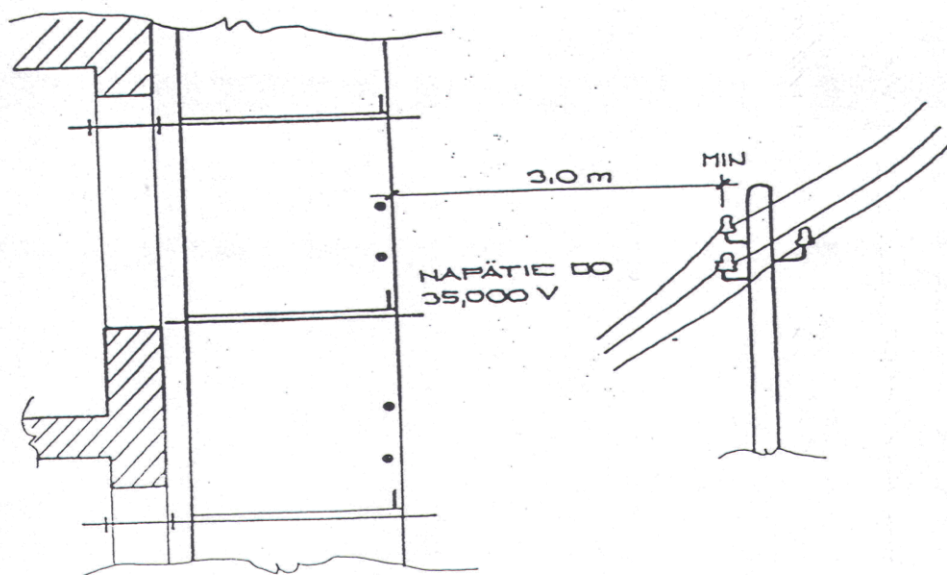

1. Konštrukcia zábrany
2. Elektrické vedenie

VZDIALENOSŤ KONŠTRUKCIE OD VYSOKÉHO
NAPÄTIA NAD 35,000 V

Ochranné pásma v plynárenstve

- (1) Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti plynovodu alebo iného plynárenského zariadenia. vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologického plynárenského zariadenia meranou kolmo na túto os alebo na hranu. Táto, vzdialenosť je na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu iného plynárenského zariadenia takáto:
 - a) 4 m pre plynovody a plynovodné prípojky smenovitou svetlosťou do 200 mm,
 - b) 8 m pre plynovody a plynovodné prípojky smenovitou svetlosťou do 500 mm,
 - c) 12 m pre plynovody a plynovodné prípojky smenovitou svetlosťou do 700 mm,
 - d) 50 m pre plynovody a plynovodné prípojky smenovitou svetlosťou nad 700 mm,
 - e) 1 m pre nízkotlakové a strednotlakové plynovody a plynovodné prípojky, ktorými sa rozvádzajú plyny zastavanom území obce,
 - f) 8 m pre technologické objekty (regulačné stanice, armatúrne uzly, zariadenia protikoróznej ochrany, telekomunikačné zariadenia, zásobníky a sklady propán - butánu apod.).
- (2) Pre vysokotlakové plynovody v lesných priestoroch sú vlastníci povinní zachovať voľný pás v šírke 2 m na obe strany od osi plynovodu a v šírke 5 m na obe strany od osi tranzitného plynovodu.
- (3) Práce v ochrannom pásme plynárenského zariadenia môžu sa vykonávať iba na základe predchádzajúceho písomného súhlasu dodávateľa plynu, za priameho dozoru nim povereného, pracovníka a v súlade s dohodnutými podmienkami.
- (4) Právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá spôsobí poškodenie prevádzky zariadenia plynárenskej sústavy, je povinná okrem náhrady škody spôsobenej na plynárenskom zariadení uhradiť aj škodu za uniknutý plyn, ako aj škodu spôsobenú uniknutým plynom.
- (5) Rozhodnutie o povolení stavby v ochrannom pásme plynárenského zariadenia môže stavebný úrad vydať iba s predchádzajúcim súhlasom držiteľa licencie prevádzkujúceho príslušné plynárenské zariadenie.
- (6) Pri vysokotlakových plynovodoch a plynovodných prípojkách sa vyžaduje aj predchádzajúci súhlas ministerstva.

Ochranné pásma v teplárenstve

- (1) Na ochranu sústavy tepelných zariadení sa zriaďujú ochranné pásma.
- (2) Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti tepelného zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života, zdravia osôb a majetku.
- (3) Ochranné pásmo primárneho rozvodu tepla je vymedzené zvislými rovinami vedenými, po jeho obidvoch stranách vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto zariadenie. Táto vzdialenosť je:
 - a) v zastavanom území na každú stranu 1 m
 - b) mimo zastavaného územia na jednu stranu 3 m a na druhú stranu 1 m podľa určenia držiteľa licencie na rozvod tepla.
- (4) Ochranné pásmo odovzdávajúcej stanice tepla je vymedzené zvislými rovinami vedenými vo vodorovnej vzdialenosti 3 m kolmo na oplotenú alebo na obmurovanú hranicu objektu stanice.
- (5) Ochranné pásmo sekundárneho rozvodu tepla je vymedzené zvislými rovinami vedený po jeho obidvoch stranách -vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto zariadenie len v prípade, že by mohlo dôjsť k ohrozeniu plynulosti dodávky tepla a bezpečnosti prevádzky zariadenia, a to najviac:

- a) v zastavanom území na každú stranu 1 m,
 - b) mimo zastavaného územia na jednu stranu 3 m a na druhú stranu 1 m podľa určenia držiteľa licencie na rozvod tepla.
- (6) Ak sú zariadenia rozvodu tepla vedené v technickom suteréne budov alebo v kolektore inžinierskych sietí, alebo ak je odovzdávajúca stanica tepla umiestnená priamo v budove, ochranné pásmo sa nevymedzuje.
- (7) V ochranných pásmach ja bez predchádzajúceho písomného súhlasu držiteľa licencie na rozvod tepla zakázané vykonávať:
- a) činnosti, ktoré by mohli ohroziť sústavu tepelných zariadení, plynulosť a bezpečnosť jej prevádzky a údržby alebo pri ktorých by mohla byť ohrozená bezpečnosť osôb a majetok (napr. práce s horľavinami a výbušninami alebo ich uskladňovanie, prejazdy ťažkých mechanizmov),
 - b) stavebné práce a výsadba trvalých porastov.
- (8) V priestore bezprostredne nadväzujúcom na' ochranné pásma je zakázané umiestňovať zariadenia alebo vykonávať činnosti, ktoré by mohli ohroziť sústavu tepelných zariadení alebo plynulosť a bezpečnosť jej prevádzky (napr. výstavba plynojemov, stožiarov, vykonávanie trhacích prác
- (9) Povinnosti a obmedzenia v ochranných pásmach a v ich blízkosti vznikajú dňom, keď územné rozhodnutie o umiestnení zariadenia na výrobu alebo na rozvod, alebo na spotrebu tepla nadobudlo právoplatnosť a zanikajú dňom likvidácie týchto zariadení.

Ochranné pásma telekomunikácií

- (1) Telekomunikačné zariadenie je možné chrániť ochrannými pásmami, v ktorých sú v rozsahu stanovených prevádzkových predpisov, zakázané alebo obmedzené stavby, zariadenia, úpravy povrchu a porasty, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenia a ich plynulý, bezpečný a nerušený chod.
- (2) Rovnakým spôsobom môžu byť zakázané, alebo obmedzené niektoré činnosti v ochranných pásmach alebo v ich blízkosti.
- (3) Ochranné pásmo chrániace podzemný diaľkový kábel aj zariadenie, ktoré je jeho súčasťou, je široké 2 m a prechádza v celej dĺžke kábelovej trasy. V niektorej trase sa môže toto pásmo v určitých bodoch rozšíriť až na 3 m. Hĺbka ochranného pásma je 3 m a výška tiež 3 m (počítané do úrovne pôdy). Pre umiestnenie kábelových vedení v zastavaných územiach a pod komunikáciami platia zvláštne predpisy.
- (4) V ochrannom pásme je zakázané:
- a) zriaďovať stavby, umiestňovať iné podobné zariadenia alebo skládky materiálu a prevádzať iné činnosti, ktoré by znemožňovali alebo sťažovali prístup ku káblom a ostatným zariadeniam alebo by mohli ohroziť ich prevádzky (práce robené mechanickými strojmi a zariadenia akéhokoľvek druhu, korozívne pôsobenie presakovania chemických látok a pod.),
 - b) vykonávať bez súladu organizácie v ktorej správe je chránený kábel, zemné práce, ktoré by mohli ohroziť káble a zariadenia a plynulosť a bezpečnosť ich prevádzky (výkopy, odkladanie alebo navršovanie zeminy, sondy, odvodňovanie, hlboká orba a pod.)

Ochranné pásma diaľkových potrubí

- (1) Diaľkové potrubie (diaľkovod) - stabilné prípadne prenosné potrubie vedené medzi dvoma závodmi alebo samostatnými objektmi slúžiace k doprave ropných látok, ktorého časť je vedená v pozemkoch týchto závodov.

- (2) Súčasťou diaľkovodu sú čerpacie stanice a príslušenstvá (príslušenstvá tvoria ovládacie armatúry, kompenzátory, odvzdušňovacie a odkalové zariadenia, chrániče, prístroje pre meranie dodávaného množstva tlaku, čistiace filtre, manipulačné nádrže a pod.)
- (3) Každý diaľkovod musí mať ochranné pásmo, široké 3 m na každej strane od osi potrubia.
- (4) V ochrannom pásme diaľkovodu sa nemôžu vykonávať práce, ktoré by mohli ohroziť potrubie
- (5) Akékoľvek práce v ochrannom pásme diaľkovodu sa môžu vykonávať iba s vedomím prevádzkovateľa diaľkovodu.

Ochranné pásma vodovodných potrubí.

- (1) Doporučené ochranné pásmo vodovodného potrubia je 2,0 m od vonkajšieho kraja potrubia horizontálne na obe strany.
- (2) Zemné práce pozdĺž podzemných a nadzemných vedení a pri križovaní sa s nimi.
- (3) Ak sú zemné práce vykonávané pozdĺž podzemných a nadzemných vedení a pri križovaní sa s nimi ako stavebné práce, postupuje sa podľa STN 73 3050 Zemné práce
- (4) V miestach kde je podzemné a nadzemné vedenie, alebo kde sa môže uloženie podzemného vedenia predpokladať, postupuje sa podľa príslušných predpisov (Zákony, vyhlášky, normy stanovujúce ochranné pásma).
- (5) Odrývanie podzemných vedení sa môže robiť strojne, keď to predpisy dovoľujú, najbližšie do vzdialenosti 1 m od jeho vyznačenej polohy. Vedenie má byť, ak je to z prevádzkových dôvodov možné po dobu práce vyradené z prevádzky. Ďalšie práce sa robia ručne, spôsobom odpovedajúcim charakteru vedenia. O spôsobe a postupe vykonávania zemných prác v miestach, kde sú podzemné vedenia a o bezpečnostných opatreniach musia byť pracovníci pred začatím prác preukázateľne poučení.

Označovanie podzemných vedení výstražnými fóliami

Ako výstražné fólia sa používajú fólie vyrobené z polyuretánu, polypropylénu, iných materiálov podobných vlastností alebo regranulátov z nich.

Šírka fólií sa volí tak, aby presahovala šírku podzemného vedenia, príp. šírku súbežne položených podzemných vedení najmenej 50 mm na obe strany od vonkajších okrajov podzemného vedenia.

Na označenie podzemných vedení sa používajú farby výstražných fólií podľa tabuľky:

Tabuľka: Farebné rozlíšenie výstražných fólií podľa druhu podzemných vedení

FARBA	PODZEMNÉ VEDENIE	ČÍSLO FAREBNÉHO ODTIEŇA PODĽA RAL 840 HR	NÁZOV FAREBNÉHO ODTIEŇA
ORANŽOVÁ	oznamovacie káble, káblovody (potrub. pošta)	2009	dopravná oranžová
ČERVENÁ	silnoprúdové káble	3020	dopravná červená
MODRÁ	železničné zabezpečovacie a oznamovacie káble	5017	dopravná modrá

BIELA	vodovody	9016	dopravná biela
ŽLTÁ	plynové potrubia	1023	dopravná žltá
ZELENÁ	tepelné siete (bezkanálové)	6024	dopravná zelená
HNEDÁ	dial'kovody horľavých kvapalín	8024	běžovohnedá
ČIERNA	dial'kovody horľavých skvapalnených uhlov. plynov	9017	dopravná čierna

RAL 840 HR - Register farieb zodpovedá RAL

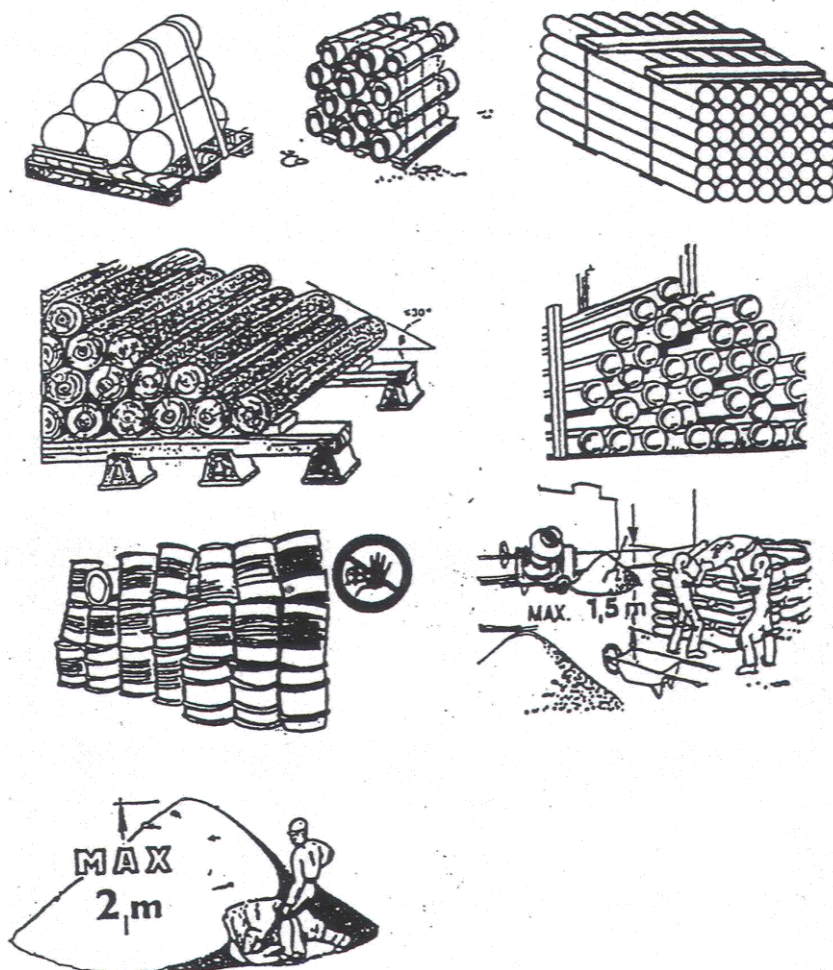
Skladovanie

- (1) Pri skladovaní materiálov sa musí zistiť ich bezpečný prísun a odber v súlade s postupom stavebných prác
- (2) Zariadenie skládok a oporná konštrukcie sa musia riešiť tak, aby umožnili skladovanie, odoberanie alebo dopĺňanie dielcov a prvkov v súlade s požiadavkami výrobcu bez nebezpečenstva ich poškodenia.
- (3) Sklárky, skladištia a jednotlivé miesta na uskladnenie materiálu sa nesmú umiestňovať priestoroch trvale ohrozených dopravou bremien, prácou vo výške, na komunikáciách, kde by prekážali prevádzke motorových a iných vozidiel, prípadne používaniu komunikácií osobami, ak je v dokumentácii stavieb určená inak. Umiestnenie skladov a skladišok v ochranných pásmach sa musí riešiť podľa osobitných predpisov.
- (4) Skladovací priestor musí mať výšku zodpovedajúcu spôsobu skladovania a používania mechanizácie. Skladovací priestor, v ktorom sa pracovníci pohybujú, musí mať výšku najmenej 2,1 m.
- (5) Skladovacie plochy musia byť urovnané, odvodnené, spevnené a označené bezpečnostnými tabuľkami zakazujúcimi vstup nepovolaným osobám.
- (6) Rozmiestnenie skladovacích materiálov, šírka a únosnosť komunikácií musia zodpovedať používanej mechanizácii.
- (7) Pracovníci, ktorí pracujú v priestoroch skladov, musia byť oboznámení s rozdelením skladovacích priestorov pre jednotlivé druhy materiálov a s podmienkami bezpečnej prevádzky.
- (8) Skladovací materiál musí byť uložený tak, aby bola po celý čas skladovania zabezpečená jeho stabilita podložkami, zarážkami, oporami, stojanmi, klinmi, previazaním a pod. a aby nedošlo k jeho znehodnoteniu.
- (9) Konštrukčné prvky, ktoré na seba pri skladovaní tesne priliehajú a nemajú časti, ktoré by umožnili bezpečné uchopenie v okách alebo držadlách a po., musia byť vždy uložené na podkladoch. Je zakázané ako podkladu používať guľatinu alebo vrstvené podklady.
- (10) Dielce možno skladovať len podľa podmienok určených výrobcom, alebo v takej polohe, v ktorej budú zabudované.
- (11) Dielce ľahko poškoditeľné pri manipulácii a dielce na letmú možnosť sa odoberajú priamo z dopravných prostriedkov. Zriaďovanie medziskládok je dovolené v technologicky zdôvodnených prípadoch, pričom uskladnené dielce, ktorých statické vlastnosti sa môžu znížiť poveternostnými vplyvmi, musia sa vhodne chrániť.
- (12) Miesta určené na odber dielcov z dopravných prostriedkov musia mať rovný a dostatočne únosný povrch a ich spojenie s príjazdovými komunikáciami musí zaisťovať bezpečný nájazd a zjazd.

Spôsoby skladovania

- (1) Sypký materiál sa môže voľne ukladať plnomechanizovaným spôsobom do akejkoľvek výšky za predpokladu, že aj jeho odoberanie sa bude uskutočňovať mechanickým spôsobom. Pri odoberaní materiálu sa musí zamedziť vytváranie previsov. Ak sa vytvorí stena, musí sa odoberanie upraviť tak, aby výška nepresiahla 9/10 dovoleného dosahu nakladacieho stroja.

- (2) Pri ručnom ukladaní sa môžu sypké materiály navíšiť len do výšky 2 m. Pri ručnom odbere, alebo odbere mechanickou lopatou z hromád vyšších ako 2 m musí sa miesto odberu upraviť tak, aby nevznikali prevísy a výška steny nepresiahla 1,5m.
- (3) Na skládke so sypkým materiálom so spodným odoberaním sa pracovníci nesmú zdržiavať v nebezpečnej blízkosti odberného miesta.
- (4) Vrecia so sypkým materiálom sa môžu ručne ukladať do výšky 1,5 m, pri mechanizovanom ukladaní do výšky 3 m. Okraje hromád sa musia zabezpečiť pomocným zariadením (oporou, stenou a pod.) alebo sa musia vrecia uložiť v bezpečnom sklone a väzbe, aby nedošlo k ich zosunutiu.
- (5) Tekuté látky uskladnené v uzavretých nádobách sa musia uložiť tak, aby plniaci (vyprázdňovací) otvor bol vždy hore. Otvorené nádrže sa musia zabezpečiť proti pádu osôb do nich. Sudy, barely a podobné nádoby sa skladujú stojato len v jednej vrstve. Ležato sa môžu skladovať vo viacerých vrstvách za predpokladu, že jednotlivé vrstvy budú vzájomne stabilizované prekladmi, prípadne budú uložené v konštrukcii zabezpečujúcej ich stabilitu.
- (6) Kusový materiál pravidelných tvarov sa môže skladovať ručne len do výšky 2 m pri zabezpečení stability (previazaním a pod.). Kusový materiál nepravidelných tvarov (lomový kameň, nepravidelné tvarovky a pod.) sa môže v pevnej hranici ukladať ručne len do výšky 1,5 m.
- (7) Tabuľové sklo sa musí skladovať stojato v rámoch s mäkkými podložkami.
- (8) Krehký materiál (umývadlá, záchodové misy a pod.) možno ručne skladovať len v jednej vrstve alebo v nosných rámoch do výšky 1,5m.
- (9) Kyseliny a iné nebezpečné látky sa musia skladovať v obaloch s označením druhu látky. Bezpečný spôsob skladovania určí dodávateľ stavebných prác podľa druhu obalu
- (10) Oblé predmety (plechovky a pod.) pri zabezpečení stability sa môžu ručne ukladať na seba do výšky 2 m. Rúry, trubky a guľatina sa musia zabezpečiť proti rozvaleniu.
- (11) Prvky a dielce pravidelných tvarov pri ukladaní alebo odoberaní mechanizovanými prostriedkami možno skladovať až do výšky 4 m, ak výrobca alebo osobitný predpis neurčí inak a ak sú v mieste skladovacej plochy dodržané požiadavky na dostatočnú únosnosť podlažia, bezpečnú manipuláciu a dostatočnú svetlú výšku.
- (12) Sklady horľavých materiálov nesmú byť umiestnené bližšie ako 60 m od miesta nasávania vzduchu do podzemnej stavby alebo podzemného banského diela.
- (13) Upínanie a odopínanie dielcov sa musí vykonávať zo zeme alebo z bezpečných plošín alebo podláh tak, aby sa neupínali alebo neodopínali vo väčšej pracovnej výške ako 1,5 m. Upínanie a odopínanie dielcov pri použití rebríkov dodávateľ stavebných prác podrobne upraví v technologickom alebo pracovnom postupe.
- (14) Poškodené, prípadne kazové dielce a materiál sa musia výrazne označiť a osobitne uložiť. Dodávateľ stavebných prác určí spôsob ich skladovania a manipulácie.
- (15) Materiál uložený pozdĺž koľajníc sa musí uložiť a zabezpečiť tak, aby bol zachovaný prejazdný profil a voľný priechodový priestor pozdĺž koľajníc.

ZEMNÉ PRÁCE

Prieskum staveniska

- (1) Prieskum staveniska sa musí riešiť v rámci projektu stavby.
- (2) Na základe výskumu geologického prieskumu a prieskumu prekážok na stavbe je projektant zemných prác povinný určiť triedu hornín a v spolupráci s dodávateľom stavebných prác povinný určiť triedu hornín a v spolupráci s dodávateľom stavebných prác určiť opatrenia na zaistenie bezpečnosti práce.
- (3) Prieskum prírodných podmienok sa vyžaduje pre zemné do objemu 100 m³ výkopu a do hĺbky maximálne 2 m a pri opravných pozemných vedení, ak sú známe geologické a hydrogeologické pomery a fyzikálno-mechanické vlastnosti zemín z predchádzajúcich zemných prác.
- (4) Pred začatím zemných prác musí dodávateľ stavebných prác overiť na stavenisku (pracovisku) inžinierske siete, podzemné priestory, presakovanie alebo výron škodlivých látok a v spolupráci s projektantom určiť opatrenia na zaistenie bezpečnosti práce.

Vyznačenie inžinierskych sietí

- (1) Pri projektovaní zemných prác je investor povinný zistiť všetky inžinierske siete a iné prekážky (podzemné priestory, staré banské diela a pod.) z ich smerného a hĺbkového uloženia. Projekt

stavby musí obsahovať vyznačenie všetkých inžinierskych sietí a iných prekážok pod zemou, na povrchu a nad zemou. Vyznačenie sietí v projekte stavby musia overiť a potvrdiť ich prevádzkovatelia.

- (2) Pred odovzdávaním staveniska investor písomne odovzdá a dodávateľ stavebných prác prevezme vyznačenie inžinierskych sietí a iných prekážok. V prípade, že neboli zistené žiadne inžinierske siete alebo iné prekážky, priestor to potvrdí dodávateľovi stavebných prác.
- (3) Pred začatím stavebných prác musí zodpovedný pracovník zabezpečiť v teréne vyznačenie trasy podzemných vedení inžinierskych sietí a iných prekážok. Pracovníci, ktorí budú vykonávať zemné práce, musia byť oboznámení s druhom inžinierskych sietí v blízkosti staveniska, ktoré by mohli byť stavebnou činnosťou narušené.
- (4) Pri odstraňovaní porúch, pri haváriách, pri jednoduchých ručných prácach, pri ktorých sa nespracúva výkresová časť projektovej dokumentácie, spôsob zabezpečenia inžinierskych sietí a bezpečnosť práce určí zodpovedný pracovník dodávateľa stavebných prác.

Zabezpečenie výkopových prác

- (1) Výkopy v obývanom území na verejných priestranstvách a v uzavretých objektoch, kde sa súčasne vykonávajú aj iné práce musia byť zakryté alebo na okraji, kde hrozí nebezpečenstvo pádu do výkopu, musia byť zabezpečené. Ak je zabezpečenie vo väčšej vzdialenosti ako 1,5 m od hrany výkopu, za vyhovujúcu zábranu sa považuje jednotýčové zábradlie 1,1 m, nápadná prekážka najmenej 1,6 m vysoká alebo materiál z výkopu uložený v kyprom stave do výšky najmenej 0,9 m.
 - (2) Výkopy priliehajúce verejným komunikáciám alebo zasahujúce do nich musia byť vybavené výstražnou dopravnou značkou. V noci a pri zníženej viditeľnosti musia byť označené červeným výstražným svetlom na začiatku a na konci výkopu, prípadne v iných nebezpečných miestach podľa miestnych podmienok. Pozdĺž komunikácií môžu byť výstražné miesta od seba vzdialené najviac 50 m.
 - (3) Čez výkopy hlbšie ako 0,5 m sa musia riadiť bezpečné priechody široké najmenej 0,75 m. Na verejných priestranstvách bez ohľadu na hĺbku výkopu musia byť priechody široké najmenej 1,5 m. Priechody nad výkopom hlbokým do 1,5 m musia byť vybavené obojstranným dvojtyčovým zábradlím so zarážkou.
 - (4) Pre pracovníkov pracujúcich vo výkopoch sa musí zaistiť bezpečný zostup (výstup). Vo výkopoch hlbších ako 1,5 m sa zriaďujú zostupy (výstupy) vzdialené od seba najviac 30 m.
 - (5) Okraje výstupu sa nesmú zaťažovať do vzdialenosti 0,5 m od hrany výkopu. Hranice šmykového klinu sa musia určiť v projekte. Priestor šmykového klinu výkop, sa na povrchu terénu nesmie zaťažovať stavebnou prevádzkou, objektmi, zariadením staveniska, strojmi, materiálom a pod., okrem prípadov, keď spôsob zabezpečenia stability steny výkopu je riešený v projekte na základe výpočtu.
 - (6) Pri prerušení zemných prác sa nesmie ohroziť bezpečnosť práce. Zodpovedný pracovník musí zabezpečiť pravidelnú kontrolu a údržbu zábran, paženia, priechodov, výstražných a osvetľovacích telies a pod.
 - (7) Pred začatím zemných prác sa okolité objekty ohrozené výkopom musia zabezpečiť. Spôsob zabezpečenia objektov sa musí určiť v projekte stavby.
- (STN 73 3050)

Výkopové práce

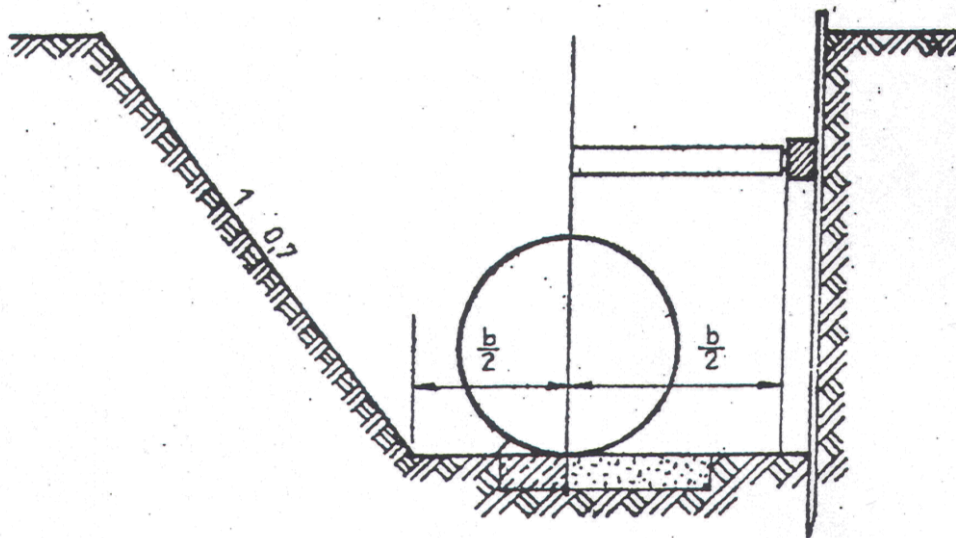
- (1) Pred prvým vstupom pracovníkov do výkopu alebo pri prerušení práce dlhšom ako 24 hodín musí zodpovedný pracovník vykonať prehliadku stavu stien výkopu, paženia a prístupov.
- (2) Výkopové práce na odľahlých pracoviskách (pozri Povinnosti pri odovzdávaní staveniska) od hĺbky 1,3 m nesmie vykonávať pracovník osamotene.

- (3) O použití strojov alebo pneumatických nástrojoch v blízkosti okrajov podzemných trás inžinierskych sietí rozhodne dodávateľ stavebných prác po dohode s prevádzkovateľom týchto sietí a súčasne vykoná nevyhnutné opatrenia na zaistenie bezpečnosti práce.
- (4) Vykonávať zemné práce v ochrannom pásme elektrických, plynových a iných nebezpečných vedení možno len za predpokladu, že sa vykonajú opatrenia zabraňujúce nebezpečnému priblíženiu pracovníkov alebo strojov k týmto vedeniam. Opatrenia sa prerokujú s ich prevádzkovateľom.
- (5) Pri súbežnom strojovom a ručnom vykonávaní zemných prác je zakázané zdržiavať sa v nebezpečnom dosahu stroja.
- (6) Ak obsluha stroja nemá dostatočný výhľad na všetky miesta ohrozeného priestoru, nesmie pokračovať v práci.
- (7) Pri ručnom vykonávaní výkopových prác musia byť pracovníci rozmiestnení pri práci tak, aby sa navzájom neohrozovali.
- (8) Pri doprave materiálu do výkopu alebo z výkopu sa nesmú pracovníci zdržiavať v ohrozenom priestore.
- (9) Pri zaistení nebezpečných predmetov, munície alebo výbušnín sa musia práce zastaviť až do odstránenia týchto predmetov.
- (STN 73 3050)

OBSYP	SKLON SVAHU VÝKOPU (VÝŠKA SVAHU KU JEHO PÔDORYSNEJ DĹŽKE)	HĽBKA DNA V M	ŠÍRKA DNA B V M AK VONKAJŠÍ PRIEMER RÚR D MÁ ROZMER (V M)		
			DO 0,4	CEZ 0,4 DO 1,0	CEZ 1,0
zhutnený	zvislý alebo strmší ako 1:0,25	ľubovoľná	d+0,7 min. 1,0	d+0,8	d+0,9
	1:0,60 až 1:0,25		d+0,7	d+0,6	d+0,5
	menej strmý ako 1:0,60		d+0,6	d+0,5	d+0,4
nezhutnený	menej strmý ako 1:0,60	do 2,5	d+0,3 min. 0,6	d+0,3	d+0,3
		cez 2,5 do 5,0	d+0,4 min.0,7	d+0,4	d+0,4
		cez 5,0	d+0,5 min.0,8	d+0,5	d+0,5

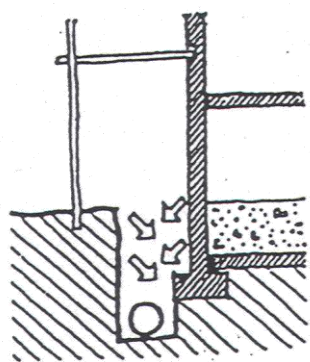
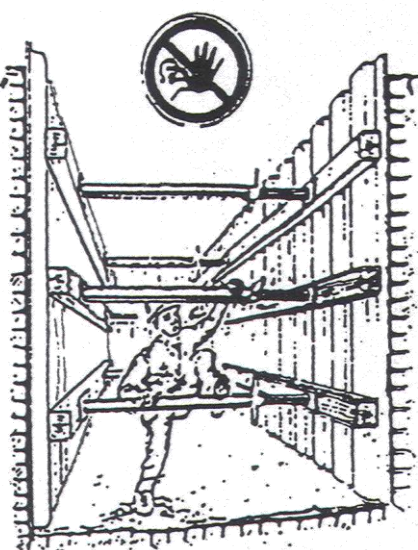
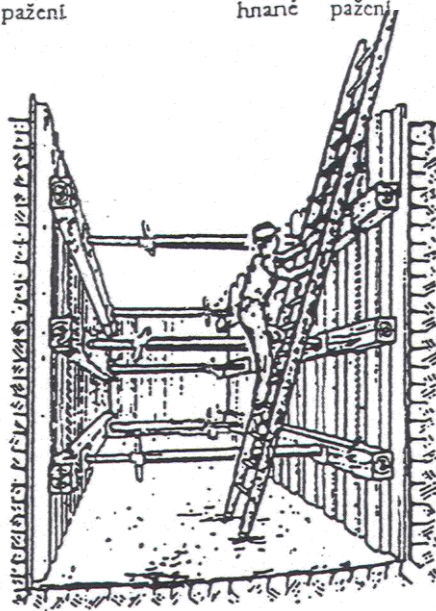
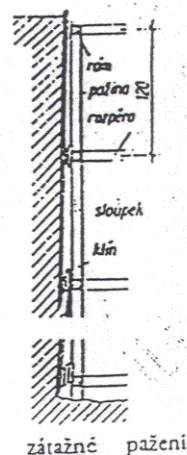
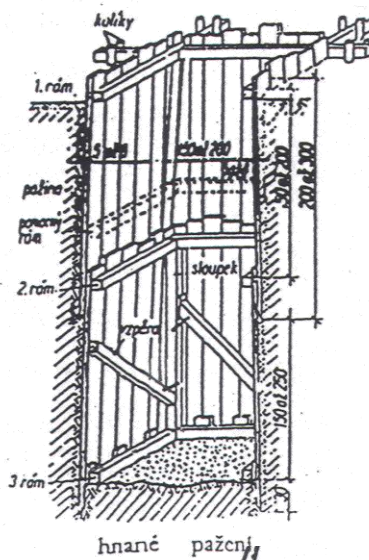
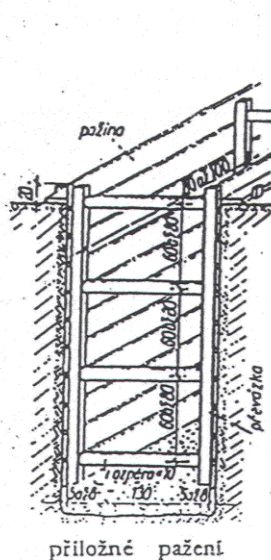
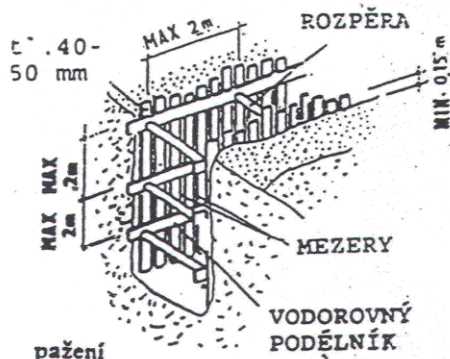
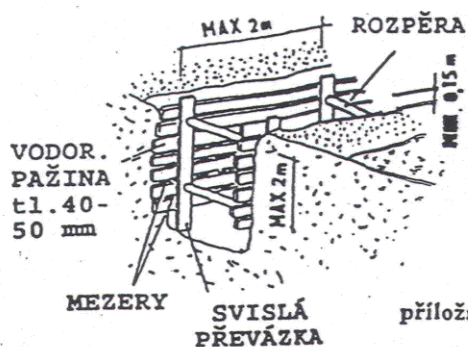
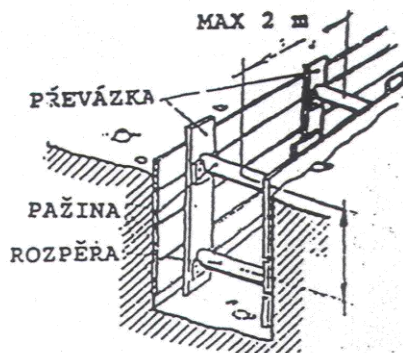
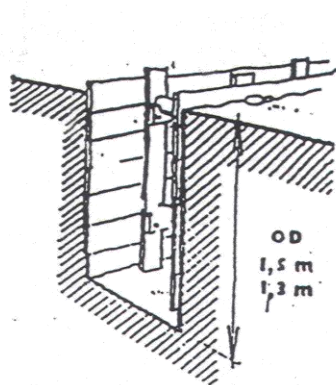
Poznámka:

- b) u hrdlových rúr sa uvažuje vonkajší priemer hrdla rúry
c) šírka dna výkopu znamená vzdialenosť medzi vnútornými lícami pažiacich prvkov

Zabezpečenie stability stien výkopov

- (1) Steny výkopov sa musia zabezpečiť proti zosunutiu. Zabezpečenie stien sa navrhuje a vykonáva podľa osobitných predpisov a spôsob zabezpečenia musí byť uvedený v projekte stavby.
 - (2) Zvislé steny (boky) ručných výkopov sa musia zabezpečiť proti zvaleniu od hĺbky väčšej ako
 - a) 1,3 m v zastavanom území
 - b) 1,5 m v nezastavanom území.Ak do týchto výkopov vstupujú pracovníci, výkopy musia mať svetlú šírku najmenej 0,8 m, ak osobitné predpisy neurčujú inak. V zeminách nesúdržných, podmáčaných, alebo inak náchylných na zosunutie a v miestach, kde treba rátať s opakovanými otrasmi, sa steny musia zabezpečiť aj pri menších výškach stien.
 - (3) Je zakázané zostupovať alebo vystupovať z výkopu po konštrukcii paženia, vystupovať do strojov vykpaných výkopov, ktoré nie sú zabezpečené podľa odseku 2 bez vhodnej ochrany pracovníkov (ochranný rám, bezpečnostná klieťka, rozperné konštrukcie a pod.)
 - (4) Ak sa v stenách výkopov zistia väčšie balvany, zvyšky stavebných konštrukcií a iných nesúdržných materiálov, ktoré by svojim tlakom mohli uvoľniť zeminu, musia sa zabezpečiť proti uvoľneniu alebo odstrániť. Odkryté vedenia potrubia v stene výkopu sa musia ihneď zabezpečiť proti priehybu, vybočeniu a rozpojeniu.
 - (5) Pri ručnom odstraňovaní výstuže (rúbenia) sa musí postupovať od spodku pri súčasnom zasypávaní odpaženého výkopu tak, aby bola zaistená bezpečnosť práce.
 - (6) Ak hrozí nebezpečenstvo zosunutia stien výkopu alebo poškodenia blízko stojacích konštrukcií pri prepažovaní a odstraňovaní výstuže (rúbenia), paženia sa ponechávajú v potrebnej výške vo výkope.
- (STN 73 3050)

Svahovanie výkopov

- (1) Sklony svahov výkopov určuje projekt stavby
- (2) Pri zmene geologických a hydrogeologických podmienok oproti projektu je povinný zodpovedný pracovník po konzultácii s projektantom spresniť určený sklon svahu.
- (3) Podkopávanie svahov je zakázané. Ak vzniknú pochybnosti o stabilite svahu, pracovník zodpovedný za vykonávanie zemných prác musí určiť opatrenia na zamedzenie zosunutia svahu.
- (4) Pri nepriaznivých poveternostných podmienkach, pri ktorých môže dôjsť k stabilite svahu, nesmú sa pracovníci zdržiavať na svahu ani pod ním.
- (5) Pri práci na svahoch so sklonom väčším ako 1:1 a výške väčšej ako 3 m sa musia vykonať opatrenia proti sklznutiu pracovníkov alebo zosunutiu materiálov.
- (6) pracovať súčasne na viacerých stupňoch na svahu nad sebou je prípustné, len ak sú vytvorené bezpečnostné podmienky na zabezpečenie pracovníkov na nižších stupňoch.
(STN 73 3050)

DRUH HORNINY	PRÍPUSTNÝ SKLON SVAHU, POMER VÝŠKY K PÔDORYSNEJ DĺŽKE SVAHU
prachovitá hlina	1:0,25
ílovitý štrk	1:0,25
hlina	1:0,25 až 1:0,50
íl	1:0,25 až 1:0,50
ílová hlina	1:0,25 až 1:0,50
ílovitý piesok	1:0,50
balvanový piesok	1:0,75
hlinitý piesok	1:1
piesčitá hlina	1:1
piesčitý štrk	1:1

Podzemné práce

- (1) Podzemné práce sa musia vykonávať podľa projektu stavby, podmienok určených pri povoľovaní týchto prác a technologického postupu. Projekt alebo technologický postup musí riešiť technológiu rezania, výstuží, dopravu hmôt a materiálov, vetranie, odvodňovanie, prípadne osvetlenie a ochranu pred povrchovými vodami.
- (2) Podzemné práce sa musia vykonávať tak, aby sa zabránilo nežiadúcemu uvoľneniu horninového masívu a vypadávaniu horniny a aby bola zabezpečená prípadná ochrana povrchových objektov a celospoločenských záujmov.
- (3) Profil a vystuženie podzemných priestorov musí zodpovedať životnosti a účelu objektu, na ktorý bude objekt slúžiť.
- (4) Veľkosť záberu a technológia rezania musí zodpovedať miestnym podmienkam, najmä vlastnostiam horniny a použitému zariadeniu.
- (5) Vstup z povrchu so vodorovných a úlomkových podzemných priestorov sa musí zabezpečiť proti pádu uvoľnených častí horniny, predmetov a proti pádu osôb do nich.
- (6) Vyústenie podzemných priestorov na povrch sa musí zabezpečiť proti pádu osôb a predmetov.
- (7) Každé pracovisko musí mať bezpečne schodný a voľný východ dosiahnuteľný z ktoréhokoľvek miesta práce.

- (8) Na práce v blízkosti iných pracovných priestorov určí dodávateľ stavebných prác potrebné bezpečnostné opatrenia.
- (9) Na bezpečné zaistenie pracovísk v prípade mimoriadnych udalostí (prievaly zvolených hornín, posunutie okolitých hornín a pod.), musí byť k dispozícii potrebné množstvo materiálu. Druh, množstvo a miesto jeho uskladnenia sa určuje v technologickom postupe.
- (10) Narušená časť horniny sa musí včas strhnúť alebo inak riadne zabezpečiť. Strhnutie a odtiahnutie sa musí vykonať z bezpečného miesta vhodnými pracovnými pomôckami, ktoré musia byť k dispozícii na pracovisku.
- (11) Pri podzemných prácach musí byť na povrchu prítomný ďalší pracovník.
(STN 73 7501)

Vrtné práce

- (1) Na vrt alebo skupinu podobných vrtov sa musí spracovať projekt alebo technologický postup, ktorý musí obsahovať najmä vlastnú technológiu, bezpečnostné, protipožiarne, hygienické a ďalšie potrebné opatrenia.
- (2) Pri výbere miesta vrtu je potrebné dbať na to, aby sa nenarušili povrchové a podpovrchové zariadenia, ako aj podzemné priestory a siete. Ochrana celospoločenských záujmov sa musí vyriešiť už v projekte stavby.
- (3) Pred začatím vrtných prác musia byť pracovníci oboznámení s technologickým postupom, ktorý musí byť na pracovisku.
- (4) Vrtná súprava a jej príslušenstvo sa musí umiestniť tak, aby bola zaistená bezpečná prevádzka.
- (5) Pri vŕtaní musí dodávateľ stavebných prác určiť bezpečný okruh z hľadiska pádu veže alebo materiálu. Musí byť vylúčený kontakt pracovníkov s pohybujúcimi sa bezpečnostnými časťami zariadenia.
- (6) Po dokončení vrtu s priemerom 0,2 m a viac musí byť jeho ústie až do začiatku betonaže, prípadne inej nadväzujúcej činnosti zakryté poklopom alebo iným vhodným spôsobom.
- (7) Pri nevyhnutnom vstupe pracovníka do vrtu treba vrt zapažiť po celej dĺžke a vykonať príslušné opatrenia. V okolí ústia vrtu sa musia vykonať opatrenia proti pádu materiálu a predmetov. Pracovník vstupujúci do vrtu musí byť vybavený osobným Zabezpečením proti pádu. Počas tejto činnosti ho musia zabezpečovať najmenej 2 pracovníci.

Razenie pretláčaním

- (1) Pri uvádzaní do činnosti sa môže v blízkosti hydraulických častí stroja zdržiavať len pracovník, ktorý ho ovláda.
- (2) Pri postupe pretlačovacej rúry sa nesmú v rúre a vo vstupnej jame vykonávať iné práce.
- (3) Ak pri pretlačovaní vstupujú za účelom odťaženia alebo iného dôvodu do pretlačovanej rúry pracovníci, postupuje sa podľa osobitného predpisu.
(STN 73 7501)

Výkopu, šachty, práce v podzemí, tunely a zemné práce

- (1) Pri výkopoch, v šachtách, v tuneloch a pri vykonávaní prác pod zemou sa vykonávajú vhodné bezpečnostné opatrenia, ktoré
 - a) pozostávajú z vhodného ochranného zariadenia, napríklad debnenia, vystuženia alebo svahovania
 - b) zabraňujú nebezpečenstvu pádu osôb, materiálu a predmetov alebo zaplaveniu
 - c) umožňujú dostatočné vetranie na pracoviskách a poskytujú dostatok vzduchu na dýchanie
 - d) umožňujú zamestnancom v prípade požiaru alebo pri prieniku vody alebo materiálu uniknúť do bezpečia
- (2) Pred začatím zemných prác sa vykonávajú také opatrenia, aby sa zistilo a na minimum znížilo akékoľvek ohrozenie súvisiace s podzemnými energetickými rozvodmi.
- (3) Zaistí sa bezpečný zostup do výkopu a výstup z neho.

- (4)** *Vykopaná zemina, materiály a pohybujúce sa vozidlá sú umiestnené v bezpečnej vzdialenosti od výkopu. Ak je potrebné, vybudujú sa primerané zábrany.*
(STN 73 3050)

Zemné práce v zime

- (1)** *Spôsob ťažby, dopravy zmrznutej zeminy a prípadného rozmrazovania sa musí určiť vo výrobnej príprave a musí zabezpečiť požiadavky bezpečnosti práce a ochranu dotknutých podzemných inžinierskych sietí.*
- (2)** *Priestor, v ktorom sa vykonáva rozmrazovanie a kde by mohlo vzniknúť nebezpečenstvo (prepadnutie, popálenie a pod.) sa musí vymedziť zreteľným spôsobom.*
- (3)** *Pri rozmrazovaní chemickými látkami sa smú použiť látky, spôsobením ktorých sa zemina stala nebezpečnou pre zdravie pracovníkov, alebo by došlo ku kontaminácii povrchových a podzemných vôd a ďalších zložiek životného prostredia týmito látkami v neprípustných a zdraví škodlivých koncentráciách.*
(STN 73 3050)

Ručná doprava zemín

- (1)** *Hádzačky na dočasné uskladnenie vykonanej zeminy musia byť pripravené tak, aby neohrozovali bezpečnosť pracovníkov a stabilitu paženia alebo výkopu. V prípade, že sa hádzačky pripevňujú na časti paženia, treba paženie na to prispôbiť.*
- (2)** *Na dopravu zeminy fúrikom alebo japonkou sa musí urobiť dostatočne široká a pevná dopravná cesta so sklonom najviac 1:5 bez predných prechodov a s nešmyklavým povrchom.*
- (3)** *Pri dopravovaní zásypov fúrikom do výkopu hlbšieho ako 1,5 m sa musí na okraji výkopu zriadiť pevná zárážka.*
(STN 73 3050)

BETONÁRSKE PRÁCE A PRÁCE SÚVISIACE S NIMI

Debnenie, podperné konštrukcie a podperné lešenia

- (1)** *Debnenie musí byť tesné, únosné a priestorovo tuhé*
- (2)** *Podperné konštrukcie (spojku, rámové podpery a pod.) musia vykonať (v konkrétnom prípade použitia) dostatočnú únosnosť a musia byť uhlopriečne vystužené vo všetkých rovinách.*
- (3)** *Na podperné lešenia na debnenie sa môže zaťažovať len tak, aby nedochádzalo k excentrickému alebo inému zaťaženiu, s ktorým sa pri statickom riešení neuvažovalo.*
- (4)** *Podperné konštrukcie musia byť postavené a skontrolované tak, aby sa mohli pri oddebňovaní postupne bezpečne odstraňovať a uvoľňovať bez nežiadúcich otrasov budovanej konštrukcie.*
- (5)** *Najmenší priemer, prípadne najmenšia veľkosť stravy drevenej podpery je 70 mm.*
- (6)** *Podpery niekoľkých poschodí nad sebou musia byť pôdorysne rozdelené tak, aby stáli osi nad sebou.*
- (7)** *Materiál použitý na stavbu debnenia, podperných konštrukcií a lešenia na debnenie musí zodpovedať osobitných predpisom.*
- (8)** *Debnenie z dielcov a debnenie zostáv do veľkoplošných panelov musí byť v každom štádiu montáže i demontáže zabezpečené proti pádu jeho prvkov a častí.*
- (9)** *Pri použití dielcového debnenia montovať pred betonážou súbežne so stavbou dielcových debnení.*
- (10)** *Únosnosť podperných konštrukcií a debnenia treba doložiť statickým výpočtom v dodávateľskej dokumentácii s výnimkou prvkov bez konštrukčného rizika.*
- (11)** *Podpery musia mať pätky, hlavice alebo inú úpravu na rozloženie zaťaženia, aby spoľahlivo preniesli zaťaženie na podlažie a zamedzili posunutie podpíer.*

- (12) Podperné lešenia pre debnenia sa kontrolujú pravidelne raz mesačne, ako aj pred betonážou a počas nej.
- (13) Pred začatím betonárskych prác sa musí celé debnenie a jeho časti, najmä podpory riadne skontrolovať a závady sa musia odstrániť. Prevzatie a kontrolu debnenia musí zodpovedný pracovník zapísať do stavebného denníka.
- (14) Pri použití nafukovacieho debnenia sa počas betonáže musí kontrolovať určený vnútorný tlak.

Posuvné a špeciálne debnenie

- (1) Posuvné debnenie na betonáž stavieb sa musí montovať, prevádzkovať, kontrolovať a demontovať podľa technickej dokumentácie, pokynov výrobcu a technologickému postupu.
- (2) Manipulovať s hydraulickými prvkami môžu len pracovníci určení dodávateľom stavebných prác a zaškolení na túto prácu.
- (3) Nastavovanie vodiacich a podporných tyčí musia vykonávať najmenej dvaja pracovníci. Pri nastavovaní musia byť tyče zabezpečené proti pádu.
- (4) Zariadenie posuvného debnenia sa môže čistiť len po odpojení od prívodu zdroja energie.
- (5) Debnenie alebo jeho časti sa môžu rozoberať a posúvať až po dosiahnutí vyžadovanej pevnosti betónu.
- (6) Pracovníci na pracovných podlahách posuvných a špeciálnych debnení musia mať možnosť dorozumievať sa s obsluhou dopravného zariadenia.
- (7) Prehliadky celého zariadenia posuvného debnenia musí denne vykonať zodpovedný pracovník a o výsledku prehliadok musí viesť záznamy.
- (8) Zaťaženie konštrukcií posuvného debnenia počas betonáže náhodným zaťažením nesmie prekročiť hodnoty určené v technickej dokumentácii.

Predpínanie výstuže

- (1) Presný priestor predpínacieho zariadenia musí byť vyznačený. Vstupovať do tohto priestoru môžu len pracovníci predpínacie práce alebo dozor.
- (2) Predpínacie zariadenie musí dodávateľ stavebných prác preskúšať v lehotách určených výrobcom, najmenej však raz za rok. O skúškach sa vyhotoví osvedčenie. Dodávateľ stavebných prác musí preskúšať predpínacie zariadenie aj pred jeho prvým použitím; pri ďalšom používaní raz za dva mesiace ďalej vždy po oprave a po jeho premiestnení.
- (3) Stanovište obsluhy musí byť vedľa zariadenia mimo smeru ťahu napínaného drôtu s možnosťou bezpečne ustúpiť v prípade jeho vychýlenia.
- (4) Obsluha vrtáku na vyťahovanie lana závesu kábla alebo ťaženie káblov sa musí chrániť zástenou pre prípad porušenia ťažného lana závesu kábla alebo rúrky.
- (5) Vysokotlakové hadice napínacieho zariadenia musí byť ohnuté polomerom zakrivenia menším ako 150 mm.
- (6) Čerpadlá, hadice, dýzy, spoje a manometre musí denne prehliadnúť pracovník určený dodávateľom stavebných prác.
- (7) Ja zakázané napínať prasknuté alebo vytrhnuté drôty alebo prúty. Prúty s jamkovou koróziou a prvky mechanicky poškodené sa nesmú napínať. Pri odvíjaní predpínanej ocele dopravovanej vo zväzkoch alebo v kotúčoch sa musí používať vhodný obvíjací alebo sťahovací prípravok s ochranným krytom, alebo sa vylúči vyskočenie konca obvíjaného drôtu.
- (8) Po skončení napínania a po odstránení napínacej pištole sa musia odstrániť prečnievajúce konce predpínanej výstuže.
- (9) Pri obvíjaní výstuže sa zakazuje súčasne vykonávať ochranu odvíjania napríklad torkretovaním.

Doprava a ukladanie betónovej zmesi

- (1) Pri prečerpávaní betónovej zmesi do prepravníkov, zásobníkov alebo pri priamom ukladaní do konštrukcie sa musí pracovať z bezpečných miest, kde sú pracovníci chránení proti pádu z výšky, do hĺbky, proti zavaleniu či zaliatu betónovou zmesou a pod. Ak takéto miesta nemožno

zabezpečiť, musí byť pracovník chránený iným spôsobom (osobným zabezpečením proti pádu, ochranným košom a pod.)

- (2) Na pohyb pracovníkov a na ručnú prepravu zmesi na miesto určenia sa musia vybudovať bezpečné komunikácie (pracovné lešenia, podlahy a pod.). Pracovníci ani dopravné prostriedky sa nesmú pohybovať priamo po armatúre.*
- (3) Postup ukladania betónovej zmesi musí byť v súlade s technologickým postupom a osobitnými predpismi. Betonáž v mimoriadnych podmienkach musí po celý čas riadiť zodpovedný pracovník.*
- (4) Počas betonáže sa musí stále sledovať stav konštrukcie bednenia, závady sa musia ihneď odstrániť.*
- (5) Čerpacie potrubie na prepravu a ukladanie betónových zmesí musí byť bezpečne vyhotovené, zakotvené a napojené na nadstavec čerpadla. Zariadenie musí umožňovať odvzdušnenie a musí sa vyriešiť spôsob dorozumenia sa s obsluhou čerpadla.*
- (6) prístupy z pevných častí objektov a konštrukcií na pracovné podlahy debnenia musia vyhovovať požiadavkám osobitných predpisov.*
- (7) Betón nosných konštrukcií, ktorých nedosiahol projektom určenú nosnosť, sa nesmie vystaviť nárazom, otrasom, zaťaženiu a ďalším škodlivým účinkom.*
- (8) Ak sa tuhnutie a tvrdnutie betónu urýchľuje osobitnými metódami (napr. pretepľovanie elektroohrevom), musí dodávateľ stavebných prác pre túto technológiu vypracovať technologický postup, ktorý zabezpečí požadované vlastnosti betónu a bezpečnosti práce.*

Prefabrikáty

- (1) Pri výrobe prefabrikátov alebo pri vykonávaní iných betónových prác s využitím foriem sa formy a ich časti musia bezpečne uložiť a používať tak, aby pracovníci neboli ohrození (pádom, preklopením, uvoľnením a pod.). Na ich premiestňovanie sa musí určiť prepravy, ako aj miesta prichytenia či zavesenia.*
- (2) Prefabrikáty sa musia označiť podľa osobitných predpisov.*
- (3) Je zakázané používať poškodené formy a poškodené spájacie prvky.*

Oddeľovanie a uvoľňovanie konštrukcií

- (1) Oddebnovacie práce nosných prvkov konštrukcií alebo ich častí, pri ktorých po predčasnom oddebnení hrozí nebezpečenstvo zrútenia alebo poškodenia konštrukcie, možno začať len na príkaz zodpovedného pracovníka.*
- (2) Pri oddebnovaní konštrukcií vo výškach treba používať bezpečné technické zariadenia a pomôcky. Rebríky možno použiť iba pri oddebnovacích prácach vo výške 3 m oddebnovacej konštrukcie nad pracovnou podlahou, keď sa neuvolňujú alebo neodstraňujú nosné časti debnenia. Stabilita rebríkov nesmie byť závislá od demontovateľných častí debnenia a podpier.*
- (3) Priestor oddebnovacích prác musí byť zabezpečený proti vstupu nepovolených osôb.*
- (4) Bezprostredne po oddebnovaní materiál odstraňovať a odkladať na určené miesto tak, aby neprekážal a nepreťažoval konštrukciu. Prvky a dielce sa musia bezpečne uložiť.*

Železiarske práce

- (1) Zariadenia na výrobu armatúry (stroje, prípravky a pod.), súvisiace objekty a zariadenia sa musia riešiť tak, aby pracovníci neboli ohrození pohybom materiálu a jeho ukladáním.*
- (2) Na stroji na prípravu armatúry sa nesmú strihať prúty priemeru, ktorý nezodpovedá priemeru stroja, a prúty kratšie ako 0,30 m, ak nie je inštalované zariadenie, ktoré bezpečne chráni pracovníka. Ruky pracovníka sa nesmú približovať k miestu strihu, ohybu a iným nebezpečným miestam bližšie ako 0,15 m. Pri strihu a počas chodu stroja musí pracovník odstraňovať odpad z odstrihovaných prútov iba pomocou vhodnej pomôcky.*
- (3) Počas súčasného strihania niekoľkých prútov sa prúty musia zabezpečiť v pevnej polohe (svorkami, konštrukciou stroja, vhodnými prípravkami a pod.). Pridržiavať prúty voľne rukami je zakázané.*
- (4) Ohýbačky s motorovým pohonom sa musia na prednej strane stola vybaviť vypínacou tyčou alebo stop tlačidlami, ktoré v prípade nebezpečenstva zabezpečia okamžité zastavenie chodu stroja.*

- (5) *Strihanie a ohýbanie viacerých prvkov súčasne je dovolené len za predpokladu, že sa tým nepreťažuje stroj. Prúty sa musia upevniť alebo zabezpečiť tak, aby nebol ohrozený pracovník obsluhy alebo okolie stroja.*
- (6) *Armatúra po konečnom uložení nesmie byť deformovaná.*
- (7) *Pred začiatkom betonáže musí vyhotovenú armatúru previezť zodpovedný pracovník zápisom do stavebného alebo montážneho denníka s výnimkou jednoduchých prvkov, kde nehrozí poškodenie konštrukcie z dôvodov nesprávneho uloženia výstuže.*
- (8) *Spôsob zavesenia a dopravy jednotlivých výrobkov (priestorové konštrukcie) určí výrobca.*

MURÁRSKE PRÁCE

Výroba, spracovanie a doprava malty

- (1) *Zariadenie na výrobu, spracovanie a dopravu malty sa musia umiestniť tak, aby pri prevádzke neohrozovali obsluhu ani pracovníkov vykonávajúcich ďalšie pracovné činnosti.*
- (2) *V prípade použitia chemických prísad do malty sa pri práci musia dodržiavať bezpečnostné opatrenia určené výrobcom.*
- (3) *Pri strojnom čerpaní malty sa musí zabezpečiť účinné dorozumievanie medzi pracovníkmi v mieste nanášania (ukladania) malty a obsluhou čerpadla.*
- (4) *Pri činnostiach, kde hrozí nebezpečenstvo ohrozenia vystreknutím vápennej malty alebo mlieka, pracovníci musia používať určené osobné ochranné prostriedky. Hasenie vápna v sudoch, v úzkych a hlbokých nádobách je zakázané.*

Murovanie

- (1) *Materiál na murovanie musí byť uložený tak, aby na prácu zostal voľný priestor 0,6 m široký.*
- (2) *Murované konštrukcie sa musia vyhotoviť podľa osobitných predpisov.*
- (3) *Pri murovaní pod úrovňou terénu sa steny výkopov musia zabezpečiť proti zosunutiu. Zabezpečovanie konštrukcie možno odstraňovať súbežne s postupom výmurovky, ak nie je ohrozená pevnosť a stabilita muriva.*
- (4) *Pri izolačných stenách, oporných stenách a podobných konštrukciách sa nesmie zasypávať alebo prehŕňať z vonkajšej strany steny dovtedy, kým murivo nemá dostatočnú pevnosť.*
- (5) *Ak sa na dopravu materiálu používajú pomocné skĺzové žľaby, musia sa umiestniť a zabezpečiť tak, aby doprava materiálu neohrozovala pracovníkov a okolie.*
- (6) *Murovanie sa musí vykonávať tak, aby nemohlo dôjsť k strate stability muriva alebo k jeho porušeniu.*
- (7) *Murovanie komínov, pilierov, stĺpov a iných konštrukcií sa musí vykonávať podľa technologického postupu po častiach tak, aby nebola ohrozená nosnosť a stabilita spodnej časti muriva.*
- (8) *Pri zakončení, styku, skrížení stien, pri vymurovaní rohov a pilierov musia byť vrstvy murovacích materiálov previazané. Pričky musia byť vždy zakotvené do muriva.*
- (9) *Kontrola zvislosti muriva a viazania rohov sa nesmie vykonávať priamo z murovanej steny.*
- (10) *Drážka alebo otvory v pilieroch a v tenkostenných priečkach možno robiť len za predpokladu, že sa nenaruší stabilita konštrukcií alebo muriva.*
- (11) *Osadzovanie konštrukcií, predmetov alebo technologických zariadení sa musí z hľadiska stability muriva riešiť v projekte stavby s výnimkou predmetov s malou hmotnosťou, ktoré nemôžu narušiť stabilitu muriva. Osadené predmety musia byť pripevnené alebo zakotvené tak, aby sa nemohli uvoľniť alebo posunúť.*
- (12) *Pohybovať sa alebo dopravovať materiál po stropoch z tenkostenných materiálov možno až po vykonaní opatrení, ktoré znemožnia ich poškodenie alebo prepadnutie pracovníkov.*
- (13) *Po osadených prefabrikovaných vodorovných nosných konštrukciách sa možno pohybovať až vtedy, keď sú zabezpečené proti uvoľneniu a zosunutiu.*
- (14) *Kamene uložené v murive sa môžu opracúvať až po dosiahnutí vyžadovanej pevnosti muriva.*

MONTÁŽNE PRÁCE

Príprava montáže

- (1) *Dodávateľ stavebných prác musí vypracovať technologický postup montáže ním montovaných stavebných i technologických konštrukcií, ktorý musí obsahovať časový sled montážnych záberov, podmienky nasadenia a pohyb mechanizačných prostriedkov, zásadné riešenie prístupu pracovníkov k stykovým uzlom vrátane ich ochrany a zabezpečenie dotknutých pracovísk. Na opakované montáže postačí spracovať typové technologické postupy.*
- (2) *Pri spracovaní technologického postupu montáže je potrebné voliť nadväznosť jednotlivých prác tak, aby v rôznych výškových úrovniach (etážach) bolo možné využiť trvalé zastropenie ako východiskovú úroveň na nadväzujúce montážne operácie.*
- (3) *Pri spracovaní technologického postupu montáže sa musia určiť podmienky na osobné alebo kolektívne zabezpečenie pracovníkov proti pádu.*
- (4) *Technologická postupnosť montáže sa musí pred začatím prác prerokovať s vedúcim montáže alebo pracovníkom povereným riadením montážnych prác.*
- (5) *V zmene montážnych podmienok musí zodpovedný pracovník dodávateľa stavebných prác postupovať v súlade s Povinnosťami pri odovzdávaní staveniska, Prerušenie stavebných prác, Základné ustanovenia, Stavebné práce v nebezpečnom prostredí a nebezpečnom priestore a Povinnosti pracovníkov.*

Montážne pracovisko

- (1) *Montážne pracovisko sa musí odovzdať (Pozri Povinnosti pri odovzdaní staveniska) v zmluve dohodnutom stave tak, aby montážne práce prebiehali nerušene bez ohrozenia pracovníkov a konštrukcií a v súlade s predpismi o bezpečnosti práce.*
- (2) *Montáž možno vykonať z trvalých alebo dočasných konštrukcií, dielcov a prvkov dostatočne únosných stabilných a zabezpečených proti posunutiu pri splnení požiadaviek podľa zabezpečenia pádu.*

Dielce na montáž

- (1) *Dielce na montáž musia svojimi parametrami vyhovovať osobitným predpisom.*
- (2) *Pri prevzatí musí dielce vizuálne skontrolovať zodpovedný pracovník, ktorý rozhodne o použití poškodených alebo opravených dielcov.*

Montážne a bezpečnostné prípravky a viazacie prostriedky

- (1) *Pri montáži sa musia použiť predpísané montážne a bezpečnostné prípravky.*
- (2) *Montážne a bezpečnostné prípravky a viazacie prostriedky sa musia pred použitím a počas neho kontrolovať, po použití očistiť, riadne uložiť a konzervovať.*
- (3) *Každá montážna čata sa na montáž musí vybaviť príslušným počtom montážnych a bezpečnostných prípravkov a zariadení, ktoré sú špecifické pre rôzne konštrukčné systémy (ochranné zábradlie, poklopy a pod.) Ich skladba a rozsah použitia sa určujú v technologickom postupe.*
- (4) *montážne a bezpečnostné prípravky slúžiace na zaistenie bezpečnosti montáže, najmä bezpečnosti pracovníkov pri montáži vo výške je potrebné upevňovať k dielcom ešte na zemi (východiskovej úrovni) pred ich zdvihom, ak t nevyklučuje technologický postup montáže.*
- (5) *Na najvyššej pracovnej kóte pri postupe montáže, demontáže a oprave konštrukcií sa od výšky 20 m musí zabezpečiť meranie rýchlosti vetra.*
- (6) *Na zdvíhanie dielcov sa musia použiť viazacie prostriedky, ktoré zodpovedajú príslušným parametrom (napr. statickým parametrom jednotlivých druhov dielcov).*
- (7) *Viazacie prostriedky sa vždy musia voliť tak, aby zabezpečili zavesenie dielcov podľa výrobnjej dokumentácie.*

- (8) Spôsob upevnenia, miesto upevnenia a zoradenie viazacích prostriedkov sa volí tak, aby sa upevnenie i uvoľnenie viazacích prostriedkov mohlo vykonať bezpečne.

Komunikácie pri montáži

- (1) Súčasne s postupom montáže sa do objektu musia zabudovať projektové trvalé schodištia, rampy a rebríky, aby sa počas prác mohli používať. Z technologických dôvodov možno na výstup alebo zostup pracovníkov použiť dočasné komunikačné konštrukcie. Tieto požiadavky sa musia určiť už v technologickom postupe montáže.
- (2) Zvislá doprava osôb na konštrukcie vyššie ako 30 m sa musí zabezpečiť výťahom alebo montážnym košom, ak to nevyklučuje charakter konštrukcie alebo postup práce.
- (3) Doprava osôb pomocou montážneho koša musí byť v súlade s technologickým postupom a musí ho schváliť zodpovedný pracovník dodávateľa stavebných prác.

Manipulácia s bremenami

- (1) Pri odoberaní dielcov zo skládky alebo do pracovného prostriedku sa zostávajúce dielce musia vždy zabezpečiť proti preklopeniu alebo zosunutiu.
- (2) Pracovníci poverení viazaním a zavesovaním bremien musia mať kvalifikáciu viazača alebo sa musia na túto kvalifikáciu zacvičiť a ich spôsobilosť sa musí pravidelne overovať.
- (3) Pred uviazaním musí dielce i závesné oká (háky, skrutky a pod.) prehliadnuť viazač. Viazacie prostriedky sa musia v zime očistiť od snehu a námrazy. Je zakázané zdvíhať zasypané, upevnené, primrznuté alebo prilepené bremená vytrhovaním a odtrhovaním, pokiaľ nemožno zistiť bezpečne silu k tomu potrebnú alebo ak zariadenie nie je vybavené preťažovacou poistkou.
- (4) Pred zdvihom a ďalšou manipuláciou sa bremeno musí upevniť a zabezpečiť tak, aby nemohlo dôjsť k jeho pádu, prípadne pádu jeho častí. Bremeno sa nesmie uväzovať alebo zaväzovať na miestach, z ktorých by sa mohlo vyšmyknúť alebo kde by sa mohlo vzájomne poškodiť viazací alebo závesný prostriedok a bremeno. Ostré hrany bremena, ktoré by mohli poškodiť viazací prostriedok, sa musia vhodným spôsobom chrániť.
- (5) Pred vlastným zdvihom bremena sa musí preveriť bezpečnosť zavesenia bremena jeho naddvihnutím a skontrolovať spôsob zavesenia bremena a závesných prostriedkov. Až po tejto kontrole môže byť daný pokyn na zdvíhanie.
- (6) Nikto sa nesmie zdržiavať pod dopravovanými bremenami ani v ich blízkosti. Pracovníci sa môžu k bremenu priblížiť až po jeho ustálení v mieste, kde bude osadené alebo zložené.
- (7) Pracovník, ktorý upevnil bremeno, riadi jeho zdvih až do úrovne miesta, kde bude uložené. Ďalší pokyn na pohyb bremena nad úroveň osadenia a na osadenie bremena dáva určený pracovník montážnej čaty.
- (8) Ak dopravu bremena, jeho celú dráhu z miesta uviazania na miesto osadenia alebo uloženia nemôže sledovať pracovník, ktorý bremeno uviazal, musí sa medzi ním, žeriavnikom a pracovníkom, ktorý bude bremeno osadzovať alebo ukladať, určiť spôsob dorozumievania sa.
- (9) Určený pracovník montážnej čaty sa musí vždy presvedčiť o správnom osadení bremena.
- (10) Ak pri doprave bremena k miestu montáže nemožno dosiahnuť jeho plynulý pohyb, bremeno sa musí viesť pomocnými lanami.
- (11) Pomocnými lanami sa môžu bremená viesť len z bezpečného a pevného miesta. Laná sa musia upevniť spôsobom vylučujúcim ohrozenie pracovníka pri ich odopínaní. Pomocné lano sa nesmie omotať alebo inak upevniť na častiach tela pracovníka.
- (12) Pri zdvíhaní dielcov pomocou čapov sa závesné laná musia rozoprieť rozperou, aby pri zdvihu časť dielca (hlava stĺpa) voľne prešla medzi lanami závesu. Čap musí byť stále vo vodorovnej polohe a zabezpečený proti vypadnutiu.
- (13) na zavesené dielce sa nesmie vstupovať, ani sa nesmie na ne ukladať pracovné náradie a materiál.
- (14) Viazanie bremien sa riadi osobitnými predpismi.

Organizácia pracoviska a posúdenie zdravotnej spôsobilosti

Zamestnávateľ zabezpečí, ak sa nedá vyhnúť práci s bremenami, pracovisko takým spôsobom, aby zamestnanec vykonával prácu s bremenami s najmenším rizikom poškodenia zdravia; pred začatím prác.

- a) posúdi a vyhodnotí zdravotné podmienky a bezpečnostné podmienky daného druhu práce so zohľadnením faktorov uvedených v prílohe č. 1 k tomuto nariadeniu vlády,
- b) vylúči alebo zníži riziko poškodenia zdravia vykonávaním potrebných opatrení, pri ktorých sa vezmú do úvahy najmä vlastnosti pracovného prostredia a požiadavky na činnosť uvedené v prílohe č. 1 k tomuto nariadeniu vlády.
- c) zohľadní smerné hmotnostné hodnoty uvedené v prílohe č.3 k tomuto nariadeniu vlády,
- d) zabezpečí posúdenie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na výkon konkrétnej činnosti podľa osobitnému predpisu.

- 1. § 20 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 98/1995 Z. z. o Liečebnom poriadku v znení neskorších predpisov.

Informovanie a školenie

- (1) Zamestnanci, zástupcovia zamestnancov pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a príslušný odborový orgán dostanú potrebné údaje, a ak je to možné, presné informácie o hmotnosti bremena a umiestnení ťažiska bremena v prípade, keď je hmotnosť bremena rozložená nerovnomerne.
 - (2) Zamestnávateľ zabezpečí primerané zaškolenia zamestnancov a ich oboznámenie s prácou s bremenami, so zdravotnými rizikami, ktorým môžu byť vystavený pri nesprávnej manipulácii, s ohľadom na faktory uvedené v prílohách č. 1 a 2 k tomuto nariadeniu vlády a poskytne im potrebný záchvat.
- 2. § 10 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 124/2006 Z. z. Zákon o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

FAKTORY SÚVISIACE S RIZIKOM POŠKODENIA ZDRAVIA PRI PRÁCI S BREMENAMI

Faktory súvisiace s rizikom poškodenia podpornopohybovej sústavy pri práci sú najmä tieto:

1. Vlastnosti bremena

Ručná manipulácia môže predstavovať riziko poškodenia podpornopohybovej sústavy, najmä chrbtice, ak je bremeno

- a) príliš ťažké alebo príliš veľké,
- b) neskladné alebo ťažko uchopiteľné,
- c) nestabilné alebo jeho obsah sa môže premiestňovať,
- d) umiestnené v takej polohe, že je ho potrebné držať alebo s ním manipulovať v určitej vzdialenosti od tela alebo je potrebné pri manipulácii s ním sa nakláňať alebo vytáčať trup,
- e) vzhľadom na jeho tvar, obsah alebo konzistenciu také, že môže spôsobiť poranenie zamestnancov, najmä v prípade kolízie.

2. Fyzická námaha

Fyzická námaha môže predstavovať riziko poškodenia podpornopohybovej sústavy, najmä chrbtice, ak je:

- a) nadmerná
- b) dosahovaná iba otáčavým pohybom trupu,
- c) pravdepodobnosť, že dôjde k neočakávanému pohybu bremena,
- d) manipulácia s bremenom uskutočňovaná v nestabilnej alebo nefyziologickej polohe tela.

3. Pracovné prostredie

Pracovné prostredie môže zvýšiť riziko poškodenia podpornopohybovej sústavy, najmä chrbtice, ak

- a) nie je dostatok priestoru na uskutočňovanie činnosti, najmä vo vertikálnom smere,
- b) podlaha je taká nerovná, že vzniká riziko potknutia, alebo je klzká vzhľadom na obuv zamestnanca,
- c) miesto v pracovnom prostredí neumožňuje zamestnancovi manipulovať s bremenami v bezpečnej výške alebo v správnej polohe,

- d) úroveň podlahy alebo pracovného povrchu sa mení, v dôsledku čoho je nutné manipulovať s bremenami na rôznych úrovniach,
 - e) podlaha alebo opora nôh je nestabilná,
 - f) osvetlenie, teplota, vlhkosť alebo vetranie je nevyhovujúce.
- 4. Požiadavky na činnosť**
 Činnosť môže predstavovať riziko, ak ide o poškodenie podpornopohybovej sústavy, najmä chrbtice, ak zahŕňa jednu alebo viacero z týchto podmienok:
- a) príliš častú alebo z hľadiska trvania príliš dlhú fyzickú záťaž namáhajúcu podpornopohybovú sústavu, najmä chrbticu,
 - b) nedostatočný telesný odpočinok alebo čas potrebný na zotavenie,
 - c) nadmerné vzdialenosti pri zdvíhaní, spúšťaní lebo prenášaní bremena,
 - d) vnútené tempo práce pri pracovnom procese, ktoré zamestnanec nemôže meniť

INDIVIDUÁLNE RIZIKOVÉ FAKTORY

Pri práci s bremenami môže byť zamestnanec ohrozený poškodením podpornopohybovej sústavy, najmä chrbtice, ak

- a) je fyzicky a zdravotne nespôsobilý uskutočňovať príslušný pracovný úkon,
- b) má nevhodný odev a obuv a iné osobné vybavenie,
- c) nemá zodpovedajúce alebo primerané vedomosti a zručnosti.

Riziko poškodenia podpornopohybovej sústavy, najmä chrbtice zamestnancov pri práci s bremenami, môžu súčasne podmieniť viaceré faktory uvedené v prílohách č. 1 a 2 k tomuto nariadeniu.

SMERNÉ HMOTNOSTNÉ HODNOTY 1)

Smerné hmotnostné hodnoty v zmysle Nariadenia vlády SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami

- a) Smerné hmotnostné hodnoty¹⁾ oboma rukami zdvíhaných a prenášaných bremien pre mužov a ženy rôznych vekových kategórií v základnej polohe postojacky a pri priaznivých a nepriaznivých³⁾ podmienkach v trvaní max. 1 hodinu za zmenu⁴⁾

VEK	PODMIENKY	MAX. HMOTNOSŤ - MUŽI ²⁾	MAX. HMOTNOSŤ - ŽENY
18-29 r.	priaznivé nepriaznivé	50 kg 40 kg	15 kg 10 kg
30-39 r.	priaznivé nepriaznivé	45 kg 40 kg	15 kg 10 kg
40-49 r.	priaznivé nepriaznivé	40 kg 35 kg	15 kg 10 kg
50-60 r.	priaznivé nepriaznivé	35 kg 30 kg	10 kg 5 kg

- 1) Smerné hmotnostné hodnoty vyjadrujú vhodnosť určitej činnosti zamestnanca vykonávanej v závislosti od veku a pohlavia a od hmotnosti bremena vo vzťahu k frekvencii úkonov a dĺžke trvania.
- 2) Pod maximálnou hmotnosťou bremena sa rozumie hmotnosť individuálneho bremena, ktorá nesmie byť za žiadnych podmienok (okolností) prekročená.
- 3) Za nepriaznivé podmienky sa považujú napr. zhoršené úchopové možnosti, manipulácia s bremenami v úrovniach podlaha-plece, plece-nad plece, nerovná, naklonená šmyklavá podlaha, vyšší podiel statických prvkov - držanie bremena, fyziologicky nevhodná pracovná podlaha (napr. nakláňanie a pootáčanie trupu, vzpaženie horných končatín a pod.), veľká vzdialenosť medzi ťažiskom tela a ťažiskom bremena, vnútené pritláčanie bremena k bruchu, prenášanie bremien s rizikom prevrhnutia a vystreknutia (nádoby, kontajnery so škodlivými látkami), nárazové zaťaženie v priebehu zmeny, nedostatočná fyzická zdatnosť zamestnancov a pod.

- 4) Maximálna frekvencia zdvihov pre ručné zdvíhanie bremena u mužov s hmotnosťou bremena 50 kg je za priaznivých podmienok 1 zdvih za 2 minúty (pri hmotnosti bremena 25 kg 1 zdvih za 1 minútu) v priebehu 1 hodiny za zmenu.
- Pri zvyšovaní frekvencie zdvihov sa primerane hmotnosť bremena znižuje (pri bremene s max hmotnosťou do 7 kg 15 zdvihov za 1 minútu).
- Bremená s hmotnosťou 30-50 kg u mužov možno zdvíhať nepretržite počas 1 hodiny.
- Prestávky medzi časovými úsekmi na zdvíhanie bremien nesmú byť kratšie ako 30 min.
- Pri stanovení maximálnej celozmenovej hmotnosti bremena pri prenášaní bremien je potrebné zohľadniť aj energetický výdaj a srdcovú frekvenciu zamestnanca. K prácam spojeným s dlhodobou a pravidelnou manipuláciou s bremenami je potrebné vyžiadať stanovisko príslušného orgánu na ochranu zdravia.

Osadzovanie dielcov

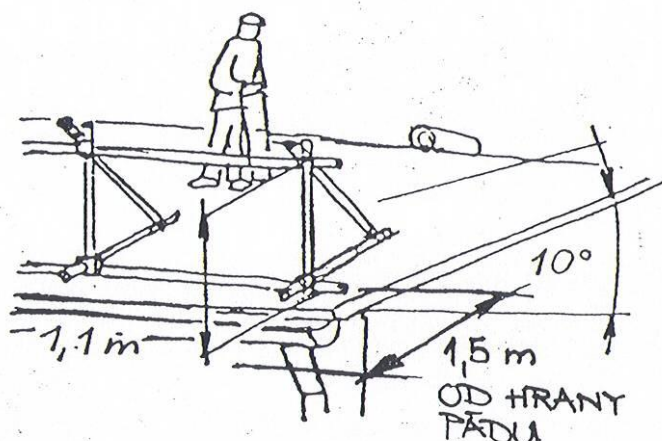
- (1) Pri osadzovaní dielcov je potrebné vychádzať z technologického postupu.
- (2) Počas montážnych prác sa na konštrukcii musí priebežne vykonať vystuženie, vzopretie, kotvenie a iné stabilizačné zabezpečenie. Súčasne sa musia priebežne montovať trvalé časti konštrukcie (zábradlia, plošiny a pod.)
- (3) Pri osadzovaní a po uložení stropných alebo strešných dielcov sa musí zabezpečiť dostatočná únosnosť miesta práce vzhľadom na predpokladaný spôsob montáže. Na tieto dielce možno vystupovať bez osobitného zabezpečenia len vtedy, keď jednotlivé dielce nie sú zabezpečené proti prelomeniu. Na zaklonej ploche, ako sú schody alebo strechy, nesmie dôjsť k takémuto sústredeniu pracovníkov a materiálu na jednom dielci, pri ktorom by sa prekročilo jeho normové zaťaženie. Zásady zabezpečenia pracovníkov pri práci s ohľadom na navrhovaný druh plošných dielcov sa musia určiť na základe statických výpočtov už v projekte stavby.
- (4) Otvory v stropoch (montážne otvory a pod.) sa musia s montážou zabezpečiť tak, aby cez ne pracovníci neprepadávali (poklopom, sieťou, zábradlím a pod.).
- (5) Pri manipulácii s dielcom musia byť pracovníci v bezpečnej vzdialenosti. Až po jeho ustálení nad miestom montáže sa môžu k nemu priblížiť a z bezpečnej plošiny alebo podlahy ho osadiť a zabezpečiť proti vychýleniu. Dielec sa môže odvieť zo závesu zdvíhacieho prostriedku až po tomto zabezpečení.
- (6) Zvislé dielce sa musia po osadení bezpečne zaistiť (skrútkami, montážnymi stolicami, vzperami, zaklinovaním v základnej pätky a pod.). Uvoľnenie viazacích prostriedkov zo zvislých dielcov sa musí vykonať z bezpečného miesta (pracovnej plošiny, montážneho koša, diaľkovým odopínaním zo zeme a pod.) Rovnaké spôsoby platia pri osadzovaní prvých vodorovných dielcov montovaného podlažia.
- (7) Po zabezpečení a uvoľnení dielcov z viazacích prostriedkov sa pokračuje v ich konečnom upevnení (zváraním, zabetónovaním, skrútkovaným spojom a pod.). Nasledujúci dielec sa môže osadiť až vtedy, keď je predchádzajúci dielec bezpečne uložený a upevnený podľa technologického postupu.
- (8) Montážne prípravky na dočasné zabezpečenie dielcov sa nesmú odstraňovať pred konečným upevnením a priestorovým stužením montovanej konštrukcie.
- (9) Pri dielcoch zavesených do závesu zdvíhacieho zariadenia možno vykonať montážny zvar elektrickým oblúkom len za predpokladu, že je vylúčená možnosť zasiahnutia pracovníkov a poškodenia zdvíhacieho zariadenia elektrickým oblúkom.
- (10) Zmonolitňovanie uzlov a styčných škár je možné až po zistení správnosti osadenia dielcov, po prebierke zvaracích spojov a splnení ďalších požiadaviek projektu. Práca spojená so zalieváním stykov a škár sa vykonáva spôsobom predpísaným technologickým postupom.
- (11) Dielce, ktoré môžu byť po osadení konštrukcie rozkmitané vetrom, sa musia okamžite vystužiť nadväzujúcimi dielcami tak, aby konštrukcia tvorila tuhý celok.
- (12) Pri zdvíhaní, stavaní a ukladaní jednotlivých vysokých konštrukcií alebo ich častí (priehradové konštrukcie, stožiare a pod.) sa musí priestor ohrozený pádom bremena zdvíhacími prostriedkami alebo konštrukciou zabezpečiť (Pozri Zabezpečenie miesta pred prácami vo výškach a jeho okolía).
- (13) Ak hrozí nebezpečenstvo, že pri montáži konštrukcie nebude možné dodržať predpísané bezpečné vzdialenosti od elektrických vedení, musia sa vopred dohodnúť s príslušným prevádzkovateľom elektrického vedenia podmienky montáže.
- (14) Ocelové konštrukcie sa musia počas montáže uzemniť.

- (15) Ak sú na ocelové konštrukcie pripravené káblové vedenia silového rozvodu nízkeho napätia, konštrukcia sa musí vodiivo spojiť s ochrannou sústavou príslušnej rozvodovej siete.
- (16) Pri blokovej montáži sa bloky ocelevej konštrukcie musia zostaviť z jednotlivých prvkov na tuhých, nepoddajných podporách tak, aby bol dodržaný tvar, statické pôsobenie, prípadné nadvíšenie predpísané v dodávateľskej dokumentácii, pričom sa nesmú prekročiť povolené medzné odchýlky.
- (17) Pri montážach vo výške sa zakazuje montáž a prechádzanie pracovníkov po konštrukcii bez zabezpečenia proti pádu.

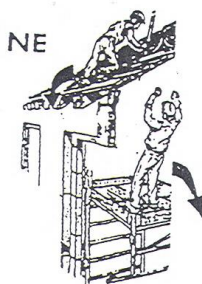
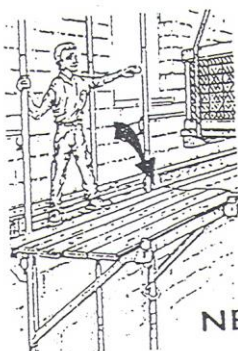
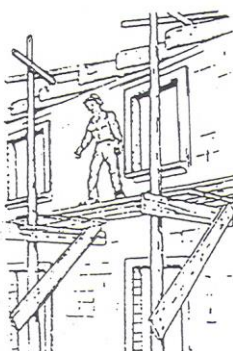
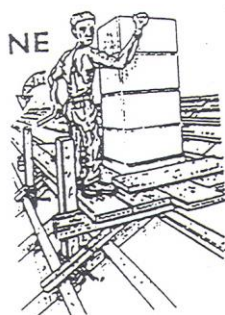
PRÁCE VO VÝŠKACH A NAD VOĽNOU HLĚBKOU

Zabezpečenie proti pádu

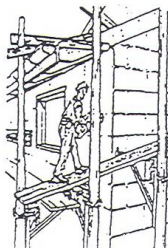
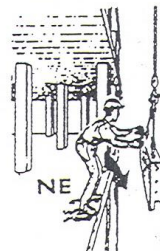
- (1) Ochrana pracovníkov proti pádu sa musí vykonať kolektívnym alebo osobným zabezpečením nezávisle od výšky na všetkých pracoviskách a komunikáciách nad vodou alebo inými látkami, kde hrozí nebezpečenstvo poškodenia zdravia, a od výšky 1,5 m na všetkých ostatných pracoviskách a komunikáciách, ak táto vyhláška neurčuje inak.
- (2) Ochrana proti pádu od výšky 1,5 m sa nevyžaduje ak:
- a) pracovisko alebo komunikácia je na plochách so sklonom do 10° vrátane od vodorovnej roviny a sú vymedzené zábranou (jednotyčové zábradlie s výškou najmenej 1,1 m, ktoré nie je určené na ochranu proti pádu osôb a predmetov zo zvýšenej úrovne a pod.) najmenej 1,5 m od hrany pádu,

- b) miesto práce vnútri objektu je najmenej 0,6 m pod korunou steny, na ktorej sa pracuje.
- (3) Ak práce na pracoviskách a komunikáciách do výšky 3 m svojím charakterom a postupom znemožňujú dodržanie bezpečnostných opatrení podľa odseku 1 (pri kladení stropných panelov a pod.), môže sa za ochranu proti pádu z výšky považovať aj to, že tieto práce budú vykonávať poučení pracovníci takým pracovným postupom, ktorým si postupne vytvárajú okolo seba plochu, z ktorej môžu bezpečne pracovať. Technologický postup musí obsahovať výpočet a presný opis činnosti, ktoré je nevyhnutné vykonávať vo vzdialenosti menšej ako 1,5 m od hrany pádu a počet pracovníkov, ktorí sa môžu v tomto priestore súčasne pohybovať.
- (4) Pri prácach na súvislých plochách vo výške nemusí byť zabezpečená celá plocha proti pádu pracovníkov na voľnom okraji, prípadne proti ich prepadnutiu, ale len plocha (priestor v mieste práce), kde sa pracuje, vrátane prístupových komunikácií. Konštrukcia kolektívneho zabezpečenia musí presahovať krajné polohy pracovnej plochy o 1,5 m na každú stranu. Ako vymedzenie pracovnej plochy v smere súvislej plochy sa môže použiť zábrana (odsek 2 písmeno a).
- (5) Na plochách so sklonom nad 10° musí byť kolektívne zabezpečenie aj pozdĺž hrany pádu v smere sklonu.
- (6) Súčasne s postupom prác do výšky sa musia ihneď zakrývať všetky vzniknuté otvory a priehlbne s pôdorysným rozmerom kratšej strany alebo priemeru nad 0,25 m, predovšetkým poklopmi zabezpečnými proti posunutiu, alebo ich treba zabezpečiť inou ochrannou konštrukciou.

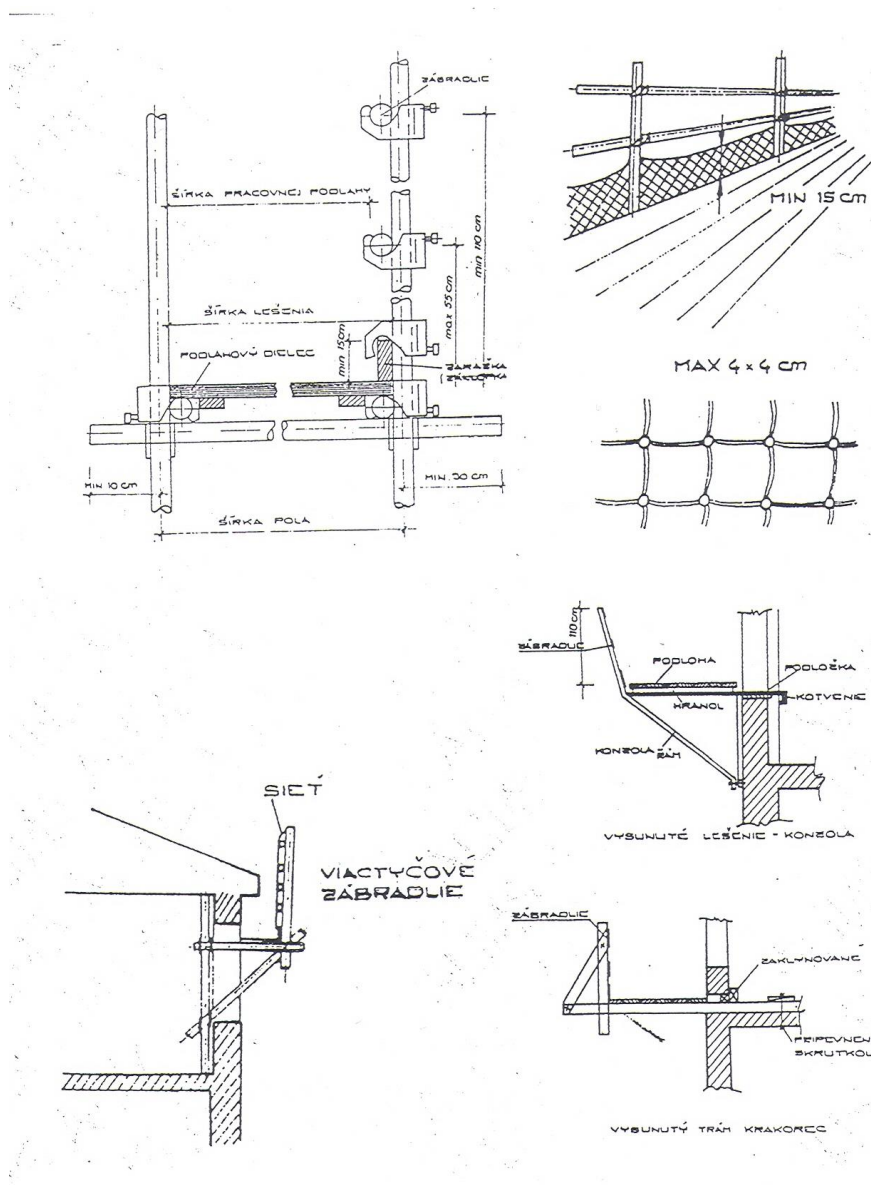

TYPICKÉ PŘÍKLADY NEZAJIŠTĚNÍ PRACOVÍŠŤ A KOMUNIKACÍ VE VÝŠCE

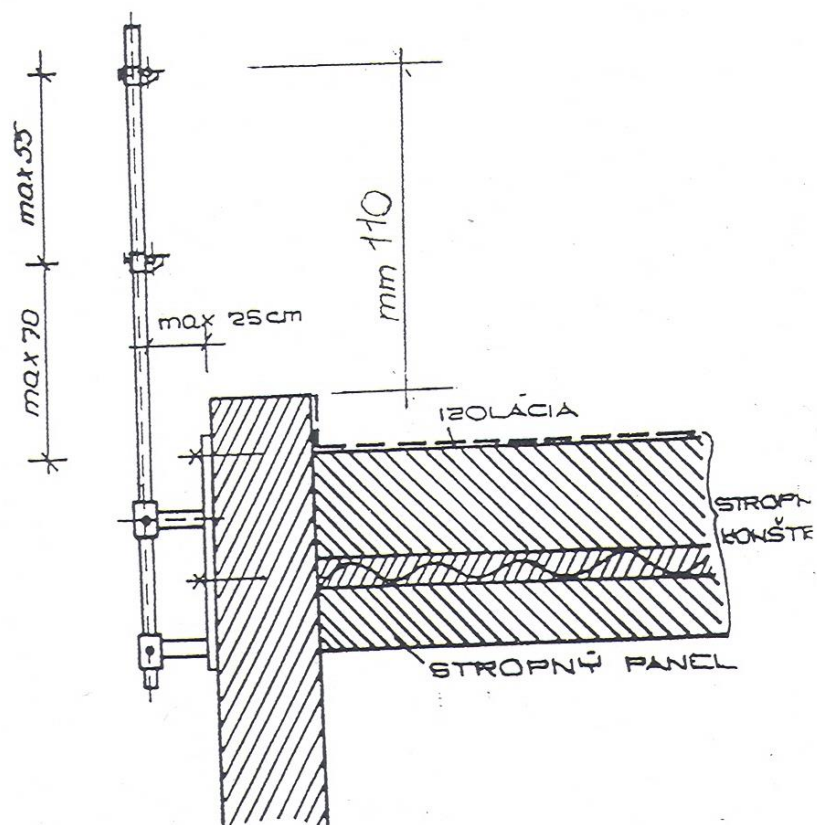
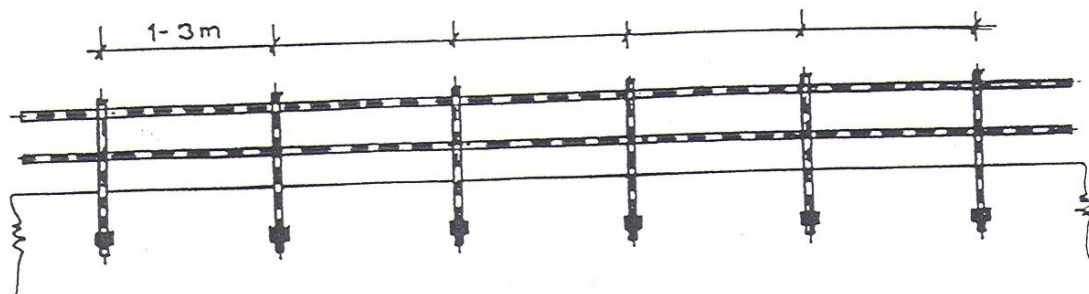

Kolektívne zabezpečenie

- (1) Ochranné a záchytné konštrukcie (ochranné zábradlie, ochranné ohradenie, lešenie, poklopy, záchytné ohradenie, záchytné lešenie, záchytné siete) musia byť dostatočne pevné a odolné proti vonkajším silám a nepriaznivým vplyvom a upevnené tak, aby bezpečne uniesli predpokladané namáhanie. Ich únosnosť sa musí preukázať statickým výpočtom alebo iným záväzným podkladom.
- (2) Na navrhovanie, konštrukčné vyhotovenie, montáž, demontáž, používanie a údržbu ochranných a záchytných konštrukcií sa vzťahujú osobitné predpisy.
(STN 73 8101, STN 73 8113, EN 1263-1)

CELKOVÝ POHĽAD NA OCHRANNÉ OHRADENIE

DETAIL OCHRANNÉHO ZABEZPEČENIA
POMOCOU ZÁBRADLIA

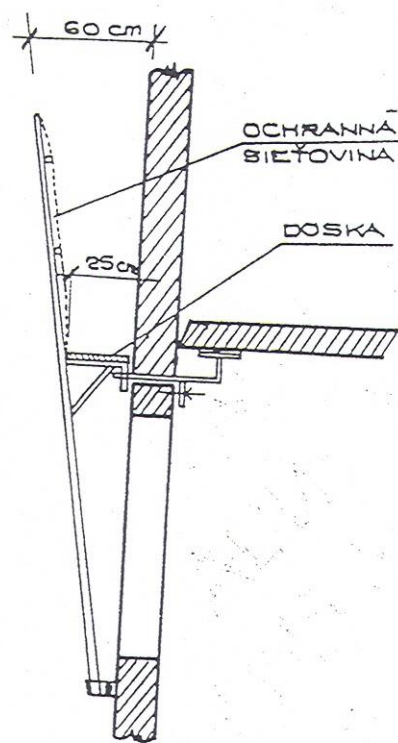
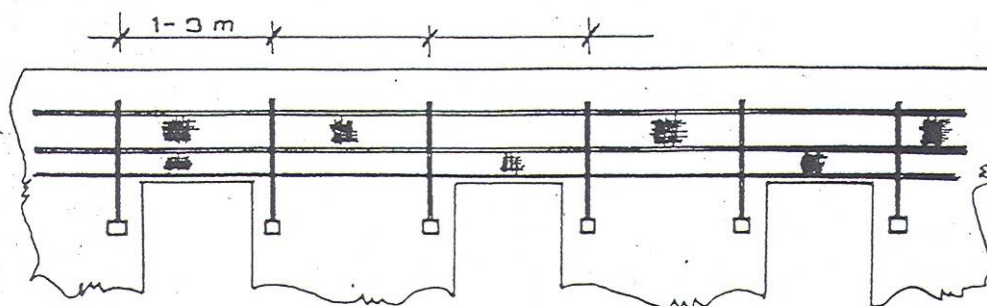
Osobné zabezpečenie

- (1) Osobné zabezpečenie pracovníkov pri prácach nad voľnou hĺbkou vo výškach sa musí použiť v prípadoch, keď nemožno použiť kolektívne zabezpečenie.
- (2) Prostriedky osobného zabezpečenia proti pádu sú najmä:
 - a) bezpečnostné lano,
 - b) bezpečnostný pás,
 - c) bezpečnostný postroj,
 - d) skracovač lana,
 - e) samonavíjacia kladka,
 - f) bezpečnostná brzda,
 - g) prípravky na spúšťanie a vyťahovanie vrátane príslušenstva.
- (3) Prostriedky osobného zabezpečenia musia svojimi parametrami zodpovedať požiadavkám podľa osobných predpisov, prípadne musia byť na používanie schválené štátnou skúšobňou.
- (4) Prostriedky osobného zabezpečenia sa musia pravidelne kontrolovať a skúšať najmenej raz za dva roky, ak osobitné predpisy neurčujú inak. Funkčné skúšky osobného zabezpečenia treba vykonať po každej mimoriadnej udalosti (zachytenie pádu pracovníka, extrémne namáhania a pod.).
- (5) Pred použitím prostriedkov osobného zabezpečenia je pracovník povinný sa presvedčiť o ich kompletnosti, schopnosti prevádzky a bezchybnom stave.
- (6) Pred použitím prostriedkov osobného zabezpečenia sa miesta upevnenia (ukotvenia) musia určiť tak, aby umožnili ich bezpečné zaistenie a upevnenie po celý čas činnosti v mieste ohrozenia.
- (7) Dĺžka pádu pri použití bezpečnostného pásu môže byť maximálne 0,6 m, pri použití bezpečnostného postroja bez tlmiča pádovej energie maximálne 4,0 m.
- (8) Pri presune na iné miesto upevnenia (ukotvenia) musí byť pracovník stále zaistený osobným zabezpečením.
- (9) Vhodný prostriedok osobného zabezpečenia a miesto jeho upevnenia (ukotvenia) je povinný určiť spracovateľ technologického postupu. Ak ide o jednoduché práce, pre ktoré nie je potrebné vypracovať technologický postup, alebo o situácie, ktoré nemohli byť zohľadnené v technologickom postupe, miesto upevnenia, prípadne vhodný prostriedok osobného zabezpečenia určí pracovník, ktorý práce vo výškach riadi. Miesto upevnenia (ukotvenia) musí odolať v smere pádu minimálnej statickej sile 15 kN.
- (10) Na osobné zabezpečenie pracovníkov pri prácach vo výškach, pri výstupe alebo zostupe sa nesmú používať lanové slučky, uzly alebo úväzky na lanách, ak sa to netýka použitia horolezeckej (speleologickej) techniky alebo techniky priemyselného lezenia a pomôcok, prípravkov a prostriedkov na tento účel vyrobených a používaných. Horolezeckú (speleologickú) techniku smú používať len pracovníci, ktorí vyhovujú podmienkam ustanoveným podľa Povinnosti dodávateľov stavebných prác a Povinnosti pracovníkov a majú horolezeckú (speleologickú) kvalifikáciu.
- (11) Dodávateľ stavebných prác je povinný oboznámiť pracovníkov s návodom na použitie prostriedkov osobného ochranného zabezpečenia.

Zabezpečenie proti pádu predmetov a materiálu

- (1) Materiál, náradie a pomôcky sa musia uložiť, prípadne skladovať vo výškach tak, aby po celý čas uloženia boli zabezpečené proti pádu, sklznutiu alebo zhodeniu vetrom počas práce i po jej ukončení.
- (2) Pracovné náradie sa zakazuje zavesovať na časti odevu, ak nie je na to upravený alebo ak pracovník nepoužije vhodný výstroj (pás s upínakmi a pod.).
- (3) Konštrukcia na práce vo výškach sa nesmie preťažovať. Hmotnosť materiálu, zariadenia, pomôcok, náradie vrátane počtu osôb nesmie presahovať normou určené náhodné zaťaženie konštrukcie.

CELKOVÝ POHĽAD NA ZÁCHYTNE OHRADENIE

ZÁCHYTNE OHRADENIE

Zabezpečenie miesta pred prácami vo výškach a jeho okolia

- (1) Priestory, nad ktorými sa pracuje, musia sa bezpečne zaistiť, aby nedošlo k ohrozeniu pracovníkov a iných osôb.
- (2) Za bezpečné zaistenie ohrozených priestorov možno považovať:
 - a) vylúčenie prevádzky,
 - b) využitie ochranej konštrukcie v úrovni práce vo výške alebo použitie záchytnej konštrukcie,
 - c) ohradenie dvojtyčovým zábradlím minimálnej výšky 1,1 m tyčami upevnenými na nosných stĺpoch s dostatočnou stabilitou; na krátkodobé práce s jednoduchým náradím a pracovnými

- pomôckami, ak nepresiahnu pracovný rozsah jednej smeny, stačí vymedziť ohrozený priestor jednotýčovým zábradlím, prípadne lanom upevneným vo výške 1,1 m,*
- d) stráženie priestoru určeným pracovníkom (pracovníkmi) počas ohrozenia.*
- (3)** *Ochranné pásmo vymedzujúce ohradením ohrozený priestor musí mať šírku od kraja pracoviska alebo pracovnej podlahy najmenej:*
 - a) 1,5 m pri práci vo výške od 3-10 m vrátane,*
 - b) 2 m pri práci vo výške nad 10 m do 20 m vrátane,*
 - c) 2,5 m pri práci vo výške nad 20 do 30 m vrátane,*
 - d) 1/10 výšky objektu pri práci vo výške nad 30 m,*
 - (4)** *Pri práci na plochách so sklonom väčším ako 25° sa zväčšuje každé pásmo o 0,5 m. Šírka pásma sa určuje od päty kolmice, ktorá prechádza vonkajšou hranou voľného okraja miesta práce vo výške.*
 - (5)** *V miestach dopravy materiálu do výšky pomocou kladiek (ručne alebo strojovo) sa ochranné pásmo rozširuje o 1 m na všetky strany do pôdorysného profilu dopravovaného bremena.*
 - (6)** *Pri vysokých objektoch (veže, továrenské komíny, televízne vysielacie, vodojemy, meteorologické stožiare a pod.) sa ochranné pásmo vymedzuje podľa odsekov 2 a 3 po celom obvode.*
 - (7)** *Ak sa komunikácia pre chodcov z dôvodov prác vo výškach zužuje alebo je preložená k vozovke, prípadne do nej musí sa oddeliť od prejazdného profilu vozovky dvojtyčovým ochranným zábradlím s výškou najmenej 1,1 m, plentou alebo debnením proti odstrelu vody alebo blata od dopravných prostriedkov. Prípadne výškové nerovnosti medzi vozovkou a komunikáciou pre chodcov treba vyrovnať.*

Konštrukcie na zvyšovanie miesta práce

- (1)** *Pri postupe prác do výšky sa miesto práce i úroveň pracoviska musí zvyšovať tak, aby pracovníci mohli pracovať bezpečne, aby sa nebezpečne neohrozovali a mohli pracovať v obvyklej pracovnej výške. Za obvyklú pracovnú výšku sa pri pracovných prácach (murovanie z tehál a tvárnic, manipulácia s bremenami, ťažkým náradím a pod.) považuje práca do výšky 1,5 m pri ostatných prácach (natieranie, omietanie, obkladanie, premiestňovanie a spájanie ľahkých predmetov a pod.) práca do výšky 2,0 m nad úrovňou pracovnej podlahy.*
- (2)** *Rebríky sa nesmú používať ako podperný alebo nosný prvok podláh lešenia s výnimkou lešenárskych rebríkov.*
- (3)** *Na zvyšovanie miesta práce alebo na výstup sa nesmú používať labilné predmety určené na iné použitie (vedrá, sudy, debny, radiátory, bezpečnostné siete a pod.)*

Odovzdanie a prevzatie konštrukcie

- (1)** *Všetky konštrukcie na prácu vo výškach sa môžu odovzdať do užívania len po ich úplnom skončení a vybavení. O odovzdaní a prevzatí konštrukcie do užívania sa vykoná zápis do stavebného denníka alebo do iného prevádzkového dokladu.*
- (2)** *Zápis do stavebného denníka alebo do iného prevádzkového dokladu sa vyžaduje pri:*
 - a) normalizovaných alebo typizovaných ľahkých pracovných stabilných lešeniach s výškou pracovnej podlahy do 1,5 m,*
 - b) jednomiestnych sedačkách,*
 - c) pohyblivých pracovných plošinách, ak pri premiestňovaní na iné pracovisko neboli demontované ich nosné časti, pričom sa za demontáž nepovažuje úprava nosných častí do prepravnej polohy.*

Výstupy

- (1)** *Pracoviská musia byť bezpečne prístupné po komunikáciách (rampy, schody, rebríky a pod.)*
- (2)** *Dostatočné výstupy (stúpadlá privarené na zvislý prvok, priečky upevnené medzi príruby valcového profilu a pod.) musia svojím zhotovením spĺňať bezpečnostné požiadavky.*

Práce nad sebou

- (1) *Práce nad sebou sa môžu vykonávať len výnimočne, ak sa nemôže bez nich zaobísť z pracovno-technických dôvodov. Technologický postup musí obsahovať spôsob zaistenia bezpečnosti pracovníkov na nižších pracovných úrovniach.*
- (2) *Pod miestom vyťahovania, zdvíhania a spúšťania materiálu sa musí zabezpečiť dostatočne voľný priestor na manipuláciu s materiálom. Počas týchto prác sa do ohrozeného priestoru musí zamedziť prístup pracovníkov, ktorý nie sú určení na tieto práce.*

Zhadzovanie predmetov a materiálu

- (1) *Zhadzovanie predmetov, zvyškov stavebných materiálov a materiálu na nižšie položené pracoviská, komunikácie alebo podobné plochy je dovolené len za predpokladu, že:*
 - a) *miesto dopadu bude zabezpečené proti vstupu osôb (ohradením, vylúčením prevádzky, strážením) a jeho okolie chránené proti prípadnému odrazu alebo rozstreku zhodenému predmetu alebo materiálu,*
 - b) *materiál sa bude zhadzovať uzavretým zariadením až na miesto uloženia*
- (2) *Je zakázané zhadzovať predmety, pri ktorých nemožno bezpečne predpokladať miesto dopadu (plechy, krytiny, dosky a pod.), alebo predmety, ktoré by mohli strhnúť pracovníka z výšky.*
- (3) *Ak pri zhadzovaní materiálu vzniká prašnosť alebo iný nežiadúci účinok, musia sa urobiť ochranné opatrenia.*

Prerušenie prác vo výškach

Práce vo výškach v priestoroch nechránených proti poveternostným vplyvom sa musia prerušiť pri:

- a) *búrke, silnom daždi, snežení, tvorení námrazy,*
- b) *vetre s rýchlosťou nad 8 m.s^{-1} (5° Bf) na zavesených pomocných konštrukciách, rebríkoch nad 5,0 m výšky práce a pri použití osobného zabezpečenia; v iných prípadoch pri vetre s rýchlosťou nad $10,7 \text{ m.s}^{-1}$ (6° Bf),*
- c) *viditeľnosti menšej ako 30 m,*
- d) *teplote prostredia nižšej ako -10°C .*

Krátkodobé práce vo výškach

Pri krátkodobých montážnych prácach nevyhnutných na osadenie stavebných prvkov sa stavebné prvky môžu osadzovať a vzájomne spájať z konzol, z priečok navarených alebo iným spôsobom upevnených, z profilov stužujúcich priehradovú konštrukciu a podobných nášlapných plôch, ak je v dosahu pracovníka možnosť upevnenia osobného zabezpečenia proti pádu.

využiť existujúce podklady o objekte a podklady o susedných objektoch. O vykonanom prieskume sa musí vyhotoviť zápis.

- (2) Na základe prieskumu podľa odseku 1 dodávateľ stavebných prác zabezpečí pred začatím búracích alebo rekonštrukčných prác vypracovanie technologického postupu týchto prác.
- (3) Pri zmene podmienok počas búracích a rekonštrukčných prác sa technologický postup musí upraviť tak, aby bola vždy zaistená bezpečnosť pri práci.

Prípravné práce

- (1) Pred začatím búracích alebo rekonštrukčných prác sa ohrozený priestor musí vymedziť podľa technológie vykonaných prác, zabezpečiť proti vstupu nepovolených osôb a bezpečne sa musia zabezpečiť vstupy do objektu, ako aj ochrana verejného záujmu ohrozeného týmito prácami. Ustanovenie Zabezpečenia miesta pred prácami vo výškach a jeho okolia nie sú týmto dotknuté.
- (2) Prieskumom zistené podzemné priestory (dutiny, studne a iné podzemné objekty) sa pred začatím prác musia zasypať alebo zabezpečiť iným spôsobom.
- (3) Rozvodné siete a kanalizácie alebo zariadenia inštalované v búraných objektoch sa pred začatím prác musia zabezpečiť aj siete, do ktorých ústia prípojky z búraných objektov. Ak sa z rekonštruovaných objektov z prevádzkových dôvodov nedajú odpojiť rozvodné siete a kanalizácia, musí dodávateľ stavebných prác určiť opatrenia na zaistenie bezpečnosti práce a prevádzky.
- (4) Na odber elektrického prúdu pre potreby búracích prác v objekte sa musí zriadiť samostatné vedenie. Na zníženie prašnosti búracích prác kropením sa musí zabezpečiť zdroj vody. Tieto prípojky sa musia zabezpečiť počas búracích prác proti poškodeniu.
- (5) Búracie práce sa môžu začať len na základe písomného príkazu zodpovedného pracovníka dodávateľa stavebných prác a po vybavení pracoviska pomocnými konštrukciami, materiálom a pomôckami určenými v technologickom postupe.

Zabezpečenie miesta búrania

- (1) Pri búraní sa musí zabezpečiť ohrozený priestor, v ktorom sa búracie práce vykonávajú
- (2) Ohrozený priestor v zastavanom území sa musí vymedziť plným oplotením do výšky 1,8 m, ak tomu nebráni technológia búrania. Ak priestor nemožno oplotiť, musí sa zabezpečiť iným vhodným spôsobom (strážení, vylúčením prevádzky a pod.).
- (3) Búranie sa musí vykonávať tak, aby nedošlo k ohrozeniu vedľajších objektov, najmä tých, ktoré rozoberaním priliehajúcich stavieb stratili oporu. Spôsob statického zabezpečenia okolitých objektov ohrozených búracími prácami sa musí určiť v projekte stavby.
- (4) Pomocné konštrukcie vybudované vnútri objektu alebo na jeho vonkajších stranách sa nesmú zaťažovať vybúraným materiálom a nesmie sa cez ne strhávať materiál z búraného objektu ak nie sú na to určené.
- (5) Materiál zo zbúranej časti objektu sa musí odstraňovať tak, aby sa nepreťažovali podlahy alebo stropy.
- (6) Vybúraný materiál sa musí skladovať tak, aby neohrozoval ďalší priebeh búracích prác.
- (7) Tlakové nádoby na rezanie kyslíkom sa musia uložiť mimo dosah nebezpečenstva, ktoré vzniká pri búraní.
- (8) Sklenené a iné nebezpečné ostrohranné predmety sa musia pri ručnom búraní odstraňovať tak, aby neboli zdrojom úrazu.
- (9) Búranie sa nesmie prerušiť, ak nie je zabezpečená stabilita búranej konštrukcie alebo jej časti. Táto požiadavka platí aj v prípade nevyhnutného prerušenia búrania z dôvodu náhleho zhoršenia sa poveternostných podmienok. Tým nie sú dotknuté povinnosti z ustanovenia §6.
- (10) Pri čiastočnom búraní, rekonštrukcii a modernizácii budov, ktoré zostávajú v prevádzke alebo sú obývané, sa musí v technologickom postupe určiť bezpečnostné zaistenie vrátane kontroly pracovísk z hľadiska ochrany pracovníkov a iných osôb.

Vstupy a vjazdy do búraného objektu

Vstupy, výstupy, zostupy a vjazdy do priestorov búraných objektov a na jednotlivé pracoviská sa musia zabezpečiť od začiatku prác až do ich skončenia a viditeľne označiť.

Búranie strešných konštrukcií

- (1)** *Búranie strešných konštrukcií alebo krovov, strhávanie pomocou lán a ťažných strojov je povolené, ak sú vykonávané opatrenia na stabilizáciu zostávajúcej časti konštrukcie.*
- (2)** *Výbušninami sa nesmú strhávať plechové krytiny a krytiny položené na plnom debnení.*
- (3)** *Pri ručnom búraní strehy sa musí voľiť postup tak, aby nebola narušená pevnosť ostatných častí konštrukcie.*
- (4)** *Ak nie je zabezpečená únosnosť búracej konštrukcie, búranie sa musí vykonať zo samostatnej nosnej konštrukcie.*

Búranie zvislých konštrukcií

- (1)** *Konštrukčné prvky sa môžu odstraňovať pri ručnom búraní iba vtedy, ak nie je zaťažené.*
- (2)** *Pri búraní stien stabilizujúcich vyčnievajúce konštrukcie (balkóny, arkíéry a pod.) sa musia tieto konštrukcie zabezpečiť, aby nedošlo k nežiadúcej strate ich stability.*
- (3)** *Ručné búranie nosných konštrukcií sa vykonáva zásadne vertikálnym smerom zhora dolu.*
- (4)** *Pri búraní pomocou strojov sa vonkajšie steny strhávajú vždy z vonkajšej strany objektu. Prízemných objektov bez podpivničenia sa búranie môže vykonávať z vnútra objektu, ak sú odstránené vodorovné prvky nad miestom stroja. Zakazuje sa strhávať steny rozkolísaním.*
- (5)** *Pred búraním priečok pod vodorovnými konštrukciami treba zaistiť, či nemajú nosnú funkciu.*
- (6)** *Únosnosť vodorovných konštrukcií, na ktorých sa bude strhávať materiál, sa v prípade potreby zvyšuje podperami.*
- (7)** *Ručné strhávanie stien pilierov pomocou pák alebo zdvihákov je zakázané.*
- (8)** *Pri konštrukciách, pri ktorých nie je zabezpečená ich stabilita, je zakázané používať jednoduché rebríky na priväzovanie lán a hákov k strhávanej časti objektu.*
- (9)** *Postupné búranie panelových objektov sa smie vykonávať až po rozpojení jednotlivých panelov a po zabezpečení ich stability.*

Búranie podláh, stropov a jednotlivých vodorovných prvkov

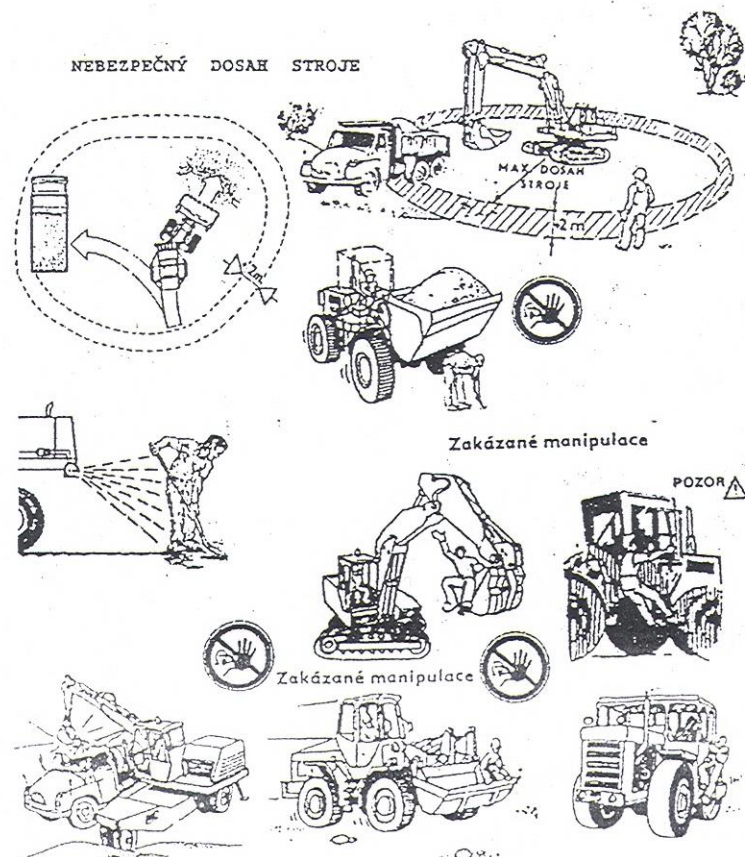
- (1)** *Ručné búranie stropov s nosnou drevenou konštrukciou je povolené iba vtedy, ak sú steny nad ňou zbúrané, ak sú odkryté nosné prvky a je zo stropu odstránený zbúraný materiál.*
- (2)** *Stropné časti sa musia pred uviazaním na zdvíhací mechanizmus uvoľniť od ostatných konštrukcií.*
- (3)** *Búrať klenbu uvoľnením časti konštrukcie, ktorá ju zabezpečuje, sa smie len pri strojovom búraní.*
- (4)** *Pri ručnom búraní, ak hrozí prelomenie podlahy alebo sa podlahy prelomia, musí sa práca prerušiť a podlahy sa musia spoľahlivo podoprieť alebo úplne odstrániť.*
- (5)** *Pri búraní jednotlivých poschodí pomocou stroja musia byť stropy v najbližšie nižšom poschodí, prípadne ďalších poschodiach podoprené konštrukciou podľa statického výpočtu na zaťaženie stropu materiálom, ktorý bude na ne padať.*

Práce nad sebou

- (1)** *Búracie práce nad sebou sú povolené, ak v technologickom postupe sú určené podmienky zabezpečenia pracovníkov.*
- (2)** *Zodpovedný pracovník, ktorý priamo riadi búracie práce, v prípade ohrozenia musí dať dohodnutým znamením pokyn na okamžité opustenie pracoviska*

STROJE A STROJNÉ ZARIADENIA

- (1) Používať sa môžu len stroje a strojné zariadenia (ďalej len „stroje“), ktoré svojou konštrukciou, zhotovením a technickým stavom zodpovedajú predpisom na zaistenie bezpečnosti práce.
 - (2) Stroje sa môžu používať iba na účely, ktoré sú technicky spôsobené v súlade s podmienkami určenými výrobcom a technickými normami.
 - (3) Dodávateľ stavebných prác je povinný vydať pokyny na obsluhu a údržbu strojov, ktoré obsahujú požiadavky na zaistenie bezpečnosti práce a prevádzky. Pokyny na obsluhu a údržbu musia podľa druhu stroja obsahovať:
 - a) povinnosti obsluhy pre začatím prevádzky stroja v smene,
 - b) povinnosti obsluhy počas prevádzky stroja,
 - c) rozsah, lehoty a spôsob vykonávanej údržby, vrátane revízií,
 - d) spôsob zabezpečenia stroja počas prevádzky, pri premiestňovaní, odstavovaní z prevádzky, opravách a proti nežiaducemu uvedeniu do chodu,
 - e) spôsob dorozumievania a dávania návěstí,
 - f) umiestnenie a zabezpečenie stroja po skončení prevádzky,
 - g) zakázané úkony a činnosti,
 - h) spôsob a rozsah záznamov o prevádzke a údržbe stroja
 - (4) Pokyny na obsluhu a údržbu stroja sa nemusia vydávať, ak požiadavky uvedené v odseku 3 sú ustanovené v technických normách alebo v návode výrobcu na obsluhu a údržbu. Návod výrobcu a obsluhu musí byť v jazyku slovenskom alebo českom.
 - (5) Pokyny na obsluhu a údržbu stroja alebo návod na obsluhu a prevádzkový denník sa musia umiestniť na určenom mieste, aby boli obsluhu kedykoľvek k dispozícii.
- (STN 73 8000)

Obsluha strojov

- (1) *Stroje môže samostatne obsluhovať len pracovník, ktorý má pre túto činnosť príslušnú odbornú spôsobilosť.*
 - (2) *Pracovník určený na obsluhu stroja (ďalej len „obsluha“) musí byť najmenej raz za 24 mesiacov školený a preskúšaný z predpisov na zaistenie bezpečnosti práce.*
 - (3) *Ak má stroj charakter vyhradeného technického zariadenia, musí obsluha spĺňať aj požiadavky určené na jeho obsluhu.*
 - (4) *Stroj obsluhuje jeden pracovník, ak výrobca v technických podmienkach alebo v návode na obsluhu neurčí inak. Ak to vyžaduje bezpečnosť práce, dodávateľ stavebných prác určí viacčlennú obsluhu.*
 - (5) *Ak stroj obsahuje viac pracovníkov, musí sa určiť zodpovedný pracovník.*
 - (6) *Stroje môžu samostatne obsluhovať len pracovníci duševne a telesne spôsobilí, starší ako 18 rokov, ak pre obsluhu nie je určená vyššia veková hranica a sú :*
 - a) *výrobcom strojov poverení montovať, overovať, skúšať a predvádzať stroje prípadne zaúčať obsluhu, pritom sa musia oboznámiť s predpismi na zaistenie bezpečnosti práce platnými na pracovisku,*
 - b) *dodávateľom stavebných prác určený na obsluhu (údržbu) a sú preukázateľne zaškolení a zacvičení a majú podľa osobitných predpisov odbornú spôsobilosť na jeho obsluhu alebo vedenie (kuričský, žeriavnicky, vodičský preukaz a pod.).*
 - (7) *Obsluha sa musí plne venovať ovládaniu stroja tak, aby nebola ohrozená bezpečnosť osôb, stroja a konštrukcií.*
 - (8) *Obsluha je povinná oboznámiť sa pred začiatkom prác so záznamami a prevádzkovými odchýlkami zistenými počas predchádzajúcej pracovnej smeny.*
 - (9) *Obsluha pred začatím prác musí podľa návodu prezrieť stroj a príslušenstvo a prekontrolovať, či ovládanie, oznamovanie a bezpečnostné zariadenia sú funkčne činné.*
 - (10) *Ak zistí obsluha závalu alebo poškodenie, ktoré by mohlo ohroziť bezpečnosť práce a prevádzky, ktorú nie je schopná sama odstrániť, nesmie stroj uviesť do prevádzky a musí závalu ohlásiť zodpovednému pracovníkovi. Ak takú závalu zistí počas prevádzky, stroj sa musí ihneď zastaviť a bezpečne zaistiť proti nežiadúcemu spusteniu. Počas prevádzky musí sledovať chod stroja a zistené závady zaznamenať do prevádzkového denníka a tam, kde je to predpísané zaznamenať i ďalšie určené údaje.*
- (STN 73 8000)

Prevádzkové podmienky strojov

- (1) *Pred uvedením do prevádzky sa stroje musia vybaviť :*
 - a) *prevádzkovými dokladmi a označiť evidenčným číslom a názvom prevádzkovateľa stroja,*
 - b) *bezpečnostnými oznámeniami, bezpečnostnými nátermi, značkami, tabuľkami a nadpismi v slovenskom alebo českom jazyku,*
 - c) *predpísaným zariadením na zvukovú výstrahu (húkačka), ktorého hladina hlasitosti musí v miestach merania vonkajšieho hluku stroja prevyšovať hladinu hluku stroja aspoň o desať dB (A), pri súčinnosti viacerých strojov musí byť hladina hlasitosti húkačky v rozmedzí 93-104 dB (A),*
 - d) *ochranným zariadením v miestach, kde môže dôjsť k ohrozeniu pracovníkov, pri obslužných plošinách strojov, prípadne výrobného zariadenia musí byť obsluha chránená proti pádu od výšky 0,5 m, ovládače stroja sa musia zabezpečiť proti náhodnému spusteniu.*
- (2) *Prevádzkovými dokladmi sú :*
 - a) *prevádzkový denník určený na vedenie záznamov o prevzatí a odovzdaní stroja obsluhu, o závadách a opravách počas prevádzky, na evidenciu závažných udalostí pri pracovnej smene a pod.,*
 - b) *revízná kniha stroja spravidla dodaná výrobcom, ktorá obsahuje technické údaje o stroji (záznamy o skúškach, generálnych a iných opravách, rekonštrukcii stroja a pod.), jej prílohou je technická dokumentácia.*

- (3) Stanovisko obsluhy, plošiny, stúpačky, priečky, nášlapné pätky a pod. musia byť trvale udržiavané v čistote.
 - (4) Pred spustením stroja musí zodpovedný pracovník oboznámiť obsluhu s miestnymi a prevádzkovými podmienkami, ktoré ovplyvňujú bezpečnosť práce.
 - (5) Pri prevádzke stroja sa musí zabezpečiť jeho stabilita počas jeho všetkých pracovných operácií. Ak je stroj vybavený operami, tiahkami alebo závesmi, počas prevádzky musia byť nastavené v súlade s pokynmi výrobcu v pracovnej polohe a zabezpečené proti zaboreniu, posunutiu alebo uvoľneniu.
 - (6) Výsuvné, sklopné a podobné časti strojov a zariadení, vrátane hadíc, elektrických prívodov a vedení sa musia zabezpečiť tak, aby nemohlo dôjsť k ich styku s pohyblivými časťami stroja.
 - (7) Ak je stroj vybavený prístrojmi na meranie tlaku, obsluha musí dbať na to, aby neboli prekročené určené prevádzkové tlaky.
 - (8) Ak je na stroji predpísané signalizačné zariadenie, každé uvedenie stroja do chodu sa musí oznámiť zvukovým alebo svetelným výstražným znamením.
 - (9) Po výstražnom znamení môže obsluha uviesť stroj do chodu až po odchode všetkých pracovníkov z ohrozeného priestoru.
 - (10) Pri práci stroja na verejných komunikáciách musí dodávateľ stavebných prác zabezpečiť stály dozor. Tento pracovník je povinný vydávať najmä pokyny na zaistenie bezpečnosti práce.
 - (11) Ručné vedené valce sa musia pri práci vo svahu ovládať tak, aby obsluha bola stále nad valcom.
 - (12) Vibračné valce a ubíjadlá sa musia používať len takým spôsobom a na takých pracoviskách, kde nehrozí nebezpečenstvo prenosu vibrácií a spôsobenie škôd na blízke objekty, výkopy a pod.
 - (13) Stroje sa pri prerušení alebo ukončení prevádzky musia zaistiť tak, aby sa nemohli stať zdrojom ohrozenia alebo neoprávneného použitia.
- (STN 73 8000)

Opravy a údržba

- (1) Údržba, oprava a čistenie sa musí vykonávať v súlade s dokumentáciou opravovaných strojov a technickými normami. Za včasné zabezpečenie údržby a opravy strojov v súlade s dokumentáciou zodpovedá dodávateľ stavebných prác.
- (2) Opravy sa musia vykonávať len nepoškodeným náradím zodpovedajúcim účelu použitia.

Zakázané činnosti

- (1) Je zakázané :
 - a) uviesť do chodu a používať stroj, ak sú okrem obsluhy na stroji alebo v jeho nebezpečnej blízkosti ďalší pracovníci,
 - b) uvádzať do chodu a používať stroj, ak je odmontované alebo poškodené niektoré ochranné zariadenie,
 - c) odstraňovať za chodu stroja odpad z nebezpečných miest, ak to nie je technicky riešené alebo povolené v návode na obsluhu,
 - d) dotýkať sa pohybujúcich sa častí strojov telom alebo predmetmi a náradím držaným v rukách, okrem prípadov, ktoré pripúšťa návod na obsluhu,
 - e) pracovať so strojom za zníženej viditeľnosti a v noci, ak pracovný priestor stroja a pracovisko nie sú dostatočne osvetlené,
 - f) pracovať so strojom, v ktorého nebezpečnej blízkosti sú iné stroje alebo dopravné prostriedky, s výnimkou tých, ktoré pracujú vo vzájomnej súčinnosti so strojom,
 - g) premiestňovať alebo prepravovať pracovníkov na stroji alebo v jeho pracovnom zariadení, ak to nie je výrobcom povolené,
 - h) pohybovať pracovným zariadením nad pracovníkmi a nad obsadenou kabínou vodiča dopravných prostriedkov,
 - i) pracovať so strojom a pracovným nástrojom v mieste, na ktoré nie je z miesta obsluhy vidieť a kde by mohlo nastať ohrozenie pracovníkov alebo iného zariadenia,
 - j) ovládať stroj nebezpečným spôsobom, ktorý vyvolá nežiadúce rozchýpanie pracovného zariadenia,

- k) pohybovať sa so strojom alebo s jeho pracovným zariadením alebo inými vyčnievajúcimi časťami v ochrannom pásme elektrického vedenia, ak nie sú dodržané predpísané bezpečnostné požiadavky,
- l) jazdiť cez elektrické káble, ak nie sú vhodne chránené proti mechanickému poškodeniu,
- m) opustiť miesto obsluhy stroja, ak je stroj alebo jeho pracovné zariadenie v chode,
- n) vykonávať údržbu, čistenie a opravy, ak nie je stroj a jeho pracovné zariadenie zabezpečené proti samovoľnému pohybu a náhodnému spusteniu a ak nie je vylúčený styk pracovníka s pohybujúcimi sa časťami stroja,
- o) vykonávať opravy na pásach stroja s pásovým podvozkom, ak nie je stroj zabezpečený proti samovoľnému pohybu
- p) pohybovať po stroji mimo určených prístrojov,
- q) vyradovať z činnosti bezpečnostné, ochranné a poistné zariadenia a meniť ich predpísané parametre,
- r) fajčiť a manipulovať s otvoreným ohňom pri kontrole a čerpaní pohonných hmôt a pri používaní ľahko zápalných čistiacich prostriedkov,
- s) na uľahčenie spúšťania motora používať otvorený oheň,
- t) okrem osobitných potrieb obsluhy umiestňovať do kabíny akékoľvek ďalšie veci (nástroje, laná, schránky na mazivo, čistiace prostriedky a pod.), ak na tento účel nie je v kabíne vyhradená uzatvorená schránka,
- u) vešať bremená na koniec háku zdvíhacieho zariadenia.

Povinnosti vodiča mimo pozemných komunikácií

- (1) Vodič nesmie viesť vozidlo, ak je jeho schopnosť na vedenie znížená únavou po vykonaní fyzicky namáhavej práce, ktorá mu vyplýva z jeho pracovných povinností (napr. nakladanie a vykladanie, opravy, obsluha mechanizmov), v takomto prípade je prevádzkovateľ povinný pred začiatkom ďalšieho vedenia vozidla poskytnúť vodičovi primeranú prestávku.
- (2) Vodič je povinný viesť evidenciu o dobe vedenia vozidla a bezpečnostných prestávkach. Záznamy môžu byť vedené technickým zariadením.
- (3) Pri jazde a činnostiach mimo pozemných komunikácií sa vodič musí správať disciplinovane a ohľaduplne, prispôbiť svoje správanie stavu a povahe terénu, poveternostným podmienkam a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať.
- (4) Vodič ďalej nesmie zastavovať a stáť na mieste, kde vozidlo prekáža z hľadiska bezpečnosti práce a technických zariadení alebo je ohrozené prácou vykonávanou v jeho blízkosti, povahou terénu alebo vedením vysokého napätia.
- (5) Vodič nesmie sa s vozidlom otáčať a cúvať, ak nemá dostatočný rozhľad alebo ak tomu nevyhovuje povaha terénu.
- (6) Vodič musí v prípadoch, ak to vyžadujú okolnosti, najmä nedostatočný rozhľad, zaistiť bezpečné cúvanie a otáčanie pomocou spôsobilých a náležite poučenej osoby, ak túto osobu stratí z dohľadu, je povinný ihneď zastaviť.
- (7) Vodič musí začiatok cúvania v prípade, ak nemá dostatočný spätný výhľad z vozidla a cúvanie nie je zabezpečené pomocou spôsobilých a náležite poučenej osoby, zdôrazniť zvukovým výstražným signálom.
- (8) Vodič musí pred opustením vozidla vykonať také opatrenia, aby vozidlo nemohlo ohroziť bezpečnosť osôb a technických zariadení.
- (9) Vodič môže tlačiť vozidlo motorickou silou len pomocou ťažnej tyče, ktorá je na vozidlách riadne zaistená.
- (10) Vodič smie vchádzať k pieskovým jamám, lomom, skládkam, staveniskám a podobným miestam len vtedy, ak je povrch terénu k nim dostatočne široký, pevný a zjazdový.

Pripájanie a odpájanie vozidiel

- (1) Pripájanie a odpájanie vozidiel sa môže vykonávať iba podľa návodu výrobcu alebo podľa technologického postupu spracovaného prevádzkovateľom vozidla.

- (2) Ak v návode výrobcu nie je určené inak, nesmú byť pri pripájaní alebo odpájaní vozidiel v nich alebo na nich nijaké osoby.
- (3) Pripájané vozidlá musia byť zabrzdené a zabezpečené klinmi. Polopríviesy a návěsy musia byť tiež podopreté podperami.
- (4) Pri pripájaní vozidiel musí byť ťažné vozidlo vždy ovládané z miesta obsluhy. Nájazd pripájaného vozidla na vozidlo ťažné (s výnimkou prívěsov za osobné vozidlá) je zakázaný.
- (5) Osoba usmerňujúca vodiča nesmie vstúpiť medzi pripájané vozidlá, ak je záves ťažného vozidla vzdialený od oka prívěsu viac ako 0,25 m. Vodič môže dokončiť cúvanie na doraz závesného zariadenia len na dohovorené znamenie. Ak vodič nepocíti pri cúvaní náraz, musí ihneď zastaviť.
- (6) Po spojení vozidiel je vodič povinný skontrolovať spojenie a zaistenie závesného zariadenia.
- (7) Pred odpojením vozidiel je vodič povinný vozidlá zabrzdiť a zaistiť proti samovoľnému pohybu.

Povinnosti prevádzkovateľa

- (1) Vykonať u vodičov pred pridelením vozidla alebo pred ich preradením na iný druh a typový rad vozidiel ich oboznámenie s týmito vozidlami (skúšobnou jazdou, praktickým oboznámením s návodom výrobcu na obsluhu vozidla, manipulačným zariadením pre nakládku a vykládku a pod.).
- (2) Zabezpečiť údržbu a čistenie svojich dopravno-prevádzkových priestorov.
- (3) Označiť účelové komunikácie príslušným dopravným značením podľa osobitných predpisov.
- (4) Určiť priestory na nakladanie a vykladanie, vrátane ich bezpečného zaistenia.
- (5) Vyznačiť výstražnými tabuľkami, dopravnými značkami, prípadne nahrnutím zeminy miesta, kde hrozí nebezpečenstvo zrútenia alebo zasypania vozidla (okraj rezu a pracovnej plošiny lomu, násypu alebo skládky) a za zníženej viditeľnosti ich podľa potreby opatriť červeným svetlom, odrazovými sklami a pod.
- (6) Podrobne oboznámiť vodiča, ktorý vchádza do dopravno-prevádzkových priestorov s miestnou situáciou, ak to okolnosti vyžadujú.
- (7) Vykonať technické alebo organizačné opatrenia na svojich pracoviskách, kde dochádza k opakovanému cúvaniu alebo otáčaniu vozidiel, aby bolo zabránené možnosti vstupu osôb do ohrozeného priestoru.
- (8) Spracovať havarijný plán pracoviska pre prípad úniku plynu z plynového zariadenia vozidla.

Prevádzka, oprava, údržba a kontrola vozidla

- (1) Prevádzka, oprava, údržba a kontrola vozidla sa musí vykonávať podľa návodu výrobcu alebo technologického postupu.
- (2) Pri vykonávaní opráv, údržby a kontroly vozidla je pracovník povinný najmä vozidlo zabezpečiť proti samovoľnému pohybu, vykonávať kontrolu spodku vozidla len pri vypnutom motore, ak výrobca nestanovil inak, zabezpečiť zdvihnuté vozidlo alebo jeho časti proti pádu, použiť pri hustení pneumatík kolies nenamontovaných na vozidle, ktoré sú vybavené obručou so záverným a poistným kruhom alebo delenou obručou, bezpečnostný kryt alebo zariadenie, ktoré plní podobnú funkciu.
- (3) Je zakázané opravovať naložené vozidlo, ak nie je zabezpečená jeho stabilita a náklad môže pracovníka ohroziť, opravovať, kontrolovať a vykonávať údržbu vozila, ak zdvihnutá sklápacia časť nie je zabezpečená proti pádu, manipulovať s ovládacím zariadením vozidla bez predchádzajúcich opatrení, ktoré vylúčia nežiadúci pohyb vozidla alebo jeho časti, uvoľňovať pneumatika prihustovaním.

Doprava nákladov a činnosti s tým súvisiace

- (1) Prevádzkovateľ je povinný prideliť na vozidlo potrebný počet spôsobilých a náležite poučených osôb, ak to vyžaduje bezpečnosť prevádzky alebo povaha pracovnej činnosti.
- (2) Namiesto pridelenia osôb podľa odseku 1 môže prevádzkovateľ zabezpečiť tieto práce aj iným spôsobom (napr. nakladacími, vykladacími čatami na stálych pracoviskách, technickými prostriedkami).

- (3) Vodič musí pri nakládke a vykládke vozidlo zabezpečiť proti nežiadúcemu pohybu. Návesy, jednonápravové prívesy a poloprívesy musia byť tiež podopreté.
- (4) Pracovník pri otváraní bočníc, klaníc a zadného čela je povinný zabezpečiť, aby nikto nemohol byť nimi alebo uvoľneným nákladom zasiahnutý.
- (5) Ak je z dôvodov bezpečnosti dopravy nákladu nevyhnutné, aby pracovník bol pri jeho preprave na ložnom priestore vozidla, musí sa zaistiť bezpečnosť pracovníka.
- (6) Ak je nevyhnutné vystúpiť na ložný priestor vozidla alebo z neho zostúpiť, musí sa použiť rebrík alebo iné rovnocenné zariadenie.
- (7) Pri doprave osobitne ťažkých alebo rozmerných nákladov je vodič povinný dodržiavať technologický postup dopravy, nakládky a vykládky vypracovaný prevádzkovateľom. Doprava takýchto nákladov špeciálnymi vozidlami sa musí zabezpečiť najmenej dvoma vodičmi.
- (8) V priestore pre akumulátor alebo na jeho povrchu sa nesmú ukladať nijaké predmety.
- (9) V priestore vodiča sa nesmú ukladať predmety tak, aby mohli znížiť ovládateľnosť vozidla alebo ohroziť vodiča.
- (10) Nádoby obsahujúce horľavé kvapaliny, ľahko zápalné alebo výbušné látky, prchavé (toxické) látky a jedy sa musia pri doprave riadne utesniť, zabezpečiť proti prevráteniu, sálavému teplu a samovoľnému pohybu.

Stroje na zemné práce

- (1) Stroj sa môže pohybovať alebo pracovať podľa únosnosti pôdy v takej vzdialenosti od okraja svahov a výstupov, aby nedošlo k zrúteniu stroja. Ak táto vzdialenosť nie je určená v technologickom postupe, určí ju zodpovedný pracovník.
- (2) Ak je stroj v pohybe, nikto sa nesmie zdržiavať v nebezpečnom dosahu stroja, pred strojom v smere jazdy, ani medzi ťahačom a vlečným strojom.
- (3) Pod strechou (svahom) sa môže stroj pohybovať alebo pracovať v takej vzdialenosti, aby nevzniklo nebezpečenstvo jeho zasypania.
- (4) Pri práci strojov, ktoré sú vybavené viacerými pracovnými zariadeniami, musia byť nepoužívané pracovné zariadenia v prepravnej polohe a mechanicky zabezpečené.
- (5) Pri práci viacerých strojov na jednom pracovisku sa musí medzi nimi zachovať taká vzdialenosť, aby nedošlo k ohrozeniu prevádzky druhého stroja.
- (6) Pri nakladaní materiálu na dopravné prostriedky sa smie manipulovať s pracovným zariadením stroja len nad ložnou plochou tak, aby nenarážalo do dopravného prostriedku. Ak je pri nakladaní potrebné manipulovať s pracovným zariadením nad kabínou vodiča dopravného prostriedku, nesmú sa v nej zdržiavať pracovníci. Ložná plocha sa musí nakladať rovnomerne.
- (7) Pri jazde s naloženým materiálom sa pracovné zariadenie musí zabezpečiť v prepravnej polohe, aby nedošlo k nebezpečnej strate stability stroja a obmedzeniu viditeľnosti z kabíny.
- (8) Stroj sa musí vybaviť :
 - a) zariadením na kontrolu sklonu pojazdovej roviny so signalizáciou alebo ukazovateľom až do maximálne dovoleného sklonu,
 - b) signalizáciou zapojenia stroja na vonkajšiu elektrickú sieť v kabíne a pri vstupe na stroj, ak ide o stroj s elektrickým pohonom,
 - c) svetlometmi na osvetlenie pracovného priestoru stroja na zníženej viditeľnosti a v noci, stroje, ktorých pojazd pri práci je aj smerom dozadu sa musia vybaviť aj svetlometmi, ktoré osvetľujú pracovný priestor za strojom,
 - d) najmenej dvoma podkladacími klinmi, ak ide o stroj na kolesovom podvozku alebo o cestný valec.
- (9) Obsluha stroja nesmie opustiť svoje miesto bez toho, aby pracovné zariadenie nebolo spustené na zem, prípadne na podložku na zemi alebo umiestnené v predpísanej polohe a mechanicky zabezpečené.
- (10) Pri hnutí horniny dózerom nesmie brit jeho radlice presahovať cez okraj svahu alebo výkopu.

Lopatkové rýpadlá, nakladače a univerzálne dokončievacie stroje

- (1) Výložník lanových rýpadiel možno prestavovať len s nezaťaženým pracovným zariadením, ak výrobca výložníka, pri ktorom to konštrukčné riešenie umožňuje, neurčuje inak.
- (2) Pri spúšťaní a zdvíhaní výložníka pri prácach na svahu musí byť výložník nasmerovaný v osi stroja proti svahu vždy tak, aby nedochádzalo k nebezpečnému posunutiu ťažiska stroja a k strate jeho stability.
- (3) Ak pri rýpaní vzniknú previsy, musia sa neodkladne odstrániť.
- (4) Pri použití prídavného zdvíhacieho zariadenia dodaného výrobcom sa musia dodržiavať požiadavky osobitných predpisov.
- (5) Ak nie je v návodoch výrobcu alebo v technických podmienkach výrobcu určené inak, pri prevádzke strojov je zakázané :
 - a) roztlkať dnom lopaty horninu,
 - b) vyrovnávať terén otáčaním lopaty,
 - c) vytrhávať koľaje pracovným zariadením stroja.
- (6) Lopata rýpadla sa môže čistiť len pri vypnutom motore stroja a na mieste, kde nehrozí nebezpečenstvo zosunutia hmôt. Lopata sa pritom musí položiť a mať uzatvorenú klapku. Po vyčistení lopaty a pred uvedením stroja do prevádzky je obsluha povinná presvedčiť sa, či pracovník, ktorý čistil lopatu je v bezpečnej vzdialenosti.

Skrejpery

- (1) Pred začatím zemných prác sa musia vykonať opatrenia, aby stroj radlicou nenarazil na vyčnievajúce pevné prekážky (kamene, pne, silné korene a pod.), ktoré sa musia vopred odstrániť, narušiť, prípadne viditeľne označiť. Požiarne hydranty, vodné a plynové uzávery, kanalizačné poklopy a pod. sa musia označiť, aby sa nepoškodili.
- (2) Ak je skrejper v pohybe, nik nesmie v jeho bezprostrednom pracovnom okolí v smere jazdy odstraňovať kamene, korene a vykonávať iné práce.
- (3) Je zakázané vstupovať do priestoru medzi skejper a ťahač a prechádzať cez akúkoľvek časť ťahaného skejpera.
- (4) Pri premiestňovaní naloženého i prázdneho skejpera musí byť korba vždy zdvihnutá a uzavretá.

Stroje a zariadenia na výrobu, dopravu a spracovanie zmesi

- (1) Pred uvedením do prevádzky sa musia miešачky zabezpečiť v horizontálnej polohe.
- (2) Miešacie zariadenia (bubon, valec) v ktorejkoľvek polohe musia dosahovať na všetky nosné kladky, pričom kladky sa musia zabezpečiť proti posunutiu.

- (3) Pri opravách, údržbe a čistení je pri miešačkách vybavených násypným košom dovolené vstupovať pod koš len vtedy, ak je koš bezpečne zaistený vo vrchnej polohe reťazou, hákom, vzperou a pod.
- (4) Vstupovať na konštrukciu miešačky sa smie len v prípade, ak je stroj odpojený od prívodu elektrickej energie.
- (5) Pri betonárkach sa dráha násypného koša musí zabezpečiť ohradením alebo zakrytím.
- (6) Prepravníky zmesi sa môžu plniť iba zmesou predpísanej konzistencie a len do úžitkového objemu nádob nadstavby (bubnu, vane, korby) tak, aby bola zaručená správna funkcia a jazdné vlastnosti vozidla, aby sa neprekročilo jeho dovolené zaťaženie a nenastal samovoľný únik prepravovanej zmesi.
- (7) Po naplnení prepravníka zmesou musí obsluha skontrolovať, či výsypné zariadenie je bezpečne zaistené v prepravnej polohe.
- (8) Pri ovládaní prepravníka zo zadného panelu nesmie byť motor vozidla v chode, ak nie je v návode na obsluhu uvedené inak.
- (9) Dodávateľ stavebných prác, ktorý prevádzkuje prepravníky betónových zmesí, musí mať v prípade poruchy prepravníka zabezpečené prostriedky na núdzové vyprázdnenie zmesi podľa návodu výrobcu.

Čerpadlá zmesi a strojové omietačky

- (1) Čerpadlami sa môže prepravovať iba zmes predpísaného zloženia podľa návodu výrobcu alebo návodu na obsluhu.
- (2) Spôsob vyhotovenia potrubia, veľkosť a počet oblúkov, zaistenie (podopretie, podloženie alebo kotvenia potrubia a hadíc), smerové a spádové pomery musia zodpovedať návodu výrobcu alebo pokynom na obsluhu. Ak návod na obsluhu neobsahuje uvedené požiadavky, určí ich dodávateľ stavebných prác.
- (3) Potrubie, hadice, dopravníky, vybračné žľaby a iné zariadenia na dopravu zmesi sa musia viesť a zabezpečiť tak, aby nespôsobili preťaženie alebo nadmerné namáhanie lešenia, debnenie výkopov, konštrukčných častí stavby a pod.
- (4) Potrubie a hadice možno spájať iba nepoškodenými a očistenými spojkami. Na spájanie hadíc sa nesmie používať drôt.
- (5) Poistné a riadiace ventily sa musia nastaviť na tlak, ktorý zodpovedá ich správnej funkcii. Tlak sa musí priebežne kontrolovať.
- (6) Čistiť a rozoberať pod tlakom strojné zariadenie na povrchové úpravy je zakázané.
- (7) Koniec potrubia na čerpanie malty sa musí spoľahlivo zabezpečiť, aby jeho neočakávaný pohyb vplyvom dynamických účinkov neohrozil pracovníkov.
- (8) Na prísun zmesi, ktoré sa čerpajú stabilnými čerpadlami sa musí zabezpečiť bezpečný príjazd vylučujúci zložité a opakované cúvanie vozidiel.
- (9) Autočerpadlo sa musí umiestniť tak, aby miesto obsluhy bolo prehľadné a aby sa v priestore manipulovalo s výložníkom a potrubím nenachádzali prekážky, ktoré by sťažovali túto manipuláciu.
- (10) Pri prevádzke je zakázané :
 - a) prehýbať hadice ,
 - b) manipulovať so spojkami a ručne premiestňovať hadice a potrubie, ak nie je na to konštruované,
 - c) vstupovať na konštrukciu stroja a do nebezpečného priestoru pri koncovke hadice.

Prepravníky a zásobníky voľne uloženého cementu

- (1) Pred pripojením dopravnej hadice k pevnému potrubiu tlakových zásobníkov voľne uloženého cementu sa musí obsluha presvedčiť, či je potrubie pod tlakom.
- (2) Dopravné hadice a potrubie sa pred prečerpávaním voľne uloženého cementu musia skontrolovať, funkčne poškodené zariadenie sa nesmie používať.
- (3) Hadice sa musia navzájom i s pevným potrubím spájať len s nepoškodenými a na to určenými spojkami a koncovkami.
- (4) Počas prečerpávania musí obsluha sledovať stavoznak zásobníka, aby sa nepreplnil.

- (5) *Pri čistení, údržbe a vstupe do vnútorného priestoru prepravníka voľne uloženého cementu sa musí postupovať rovnako ako pri stabilných zásobníkoch sypkých hmôt.*

Vibrátory

- (1) *Elektrické vibrátory sa smú pripojiť len na zdroj s napätím a frekvenciou podľa údajov na výrobnom štítku alebo podľa návodu na obsluhu.*
- (2) *Pohyblivé príklady vibrátorov sa musia klásť a zabezpečiť tak, aby sa nemohli mechanicky poškodiť.*

Strojové baranidlá

- (1) *Pri zatíkaní prvkov (štetovnice, pilóty, rúry a pod.) sa v okruhu zodpovedajúcom 1,5 násobku výšky veže alebo výložníka žeriatu nesmú vykonať iné práce.*
- (2) *Príprava prvkov sa vykoná vo vzdialenosti aspoň dvojnásobku dĺžky veže alebo výložníka.*
- (3) *Pre baranidlo musí dodávateľ stavebných prác spevnenú rovnú manipulačnú podlahu v šírke najmenej 5 m podľa typu baranidla. Baranidlo sa musí zabezpečiť proti prevrhnutiu.*
- (4) *Príťahovanie alebo stavenie prvku šikmým ťahom je povolené len zariadením, ktoré je na to prispôsobené.*
- (5) *Zarážaný prvok sa musí pri zarážaní spoľahlivo stabilizovať tak, aby bola zaručená jeho správna poloha a aby sa nevychýlil.*
- (6) *Pri práci s baranidlom sa nesmie vstupovať pod zavesené prvky. Na navádzanie prvku sa musia používať bezpečné a spoľahlivé prípravky. Ručné navádzanie je povolené len pri zdvíhanom zariadení vybavenom mikrozdvihom. Pri zavesenom prvku sa môže na nevyhnutne potrebný čas zdržiavať len pracovník poverený navádzaním a stabilizovaním pohybu prvku.*
- (7) *Pre voľne zavesené baranidlá (pneumatické a vibračné) sa musí spracovať technologický alebo pracovný postup, vrátane určených všeobecných podmienok na zaistenie bezpečnosti práce.*
- (8) *Ak pri výstupe na vodiacu vežu baranidla nie je pracovník zabezpečený ochranným košom, musí používať prostriedky osobného zabezpečenia proti pádu.*
- (9) *Počas pracovnej smeny sa musia vykonávať kontroly baranidla a vrchnej časti zarážaného prvku (pilóty a pod.)*

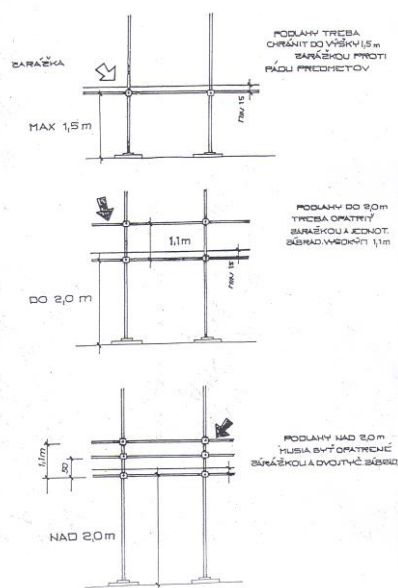
Stavebné elektrické vrátky

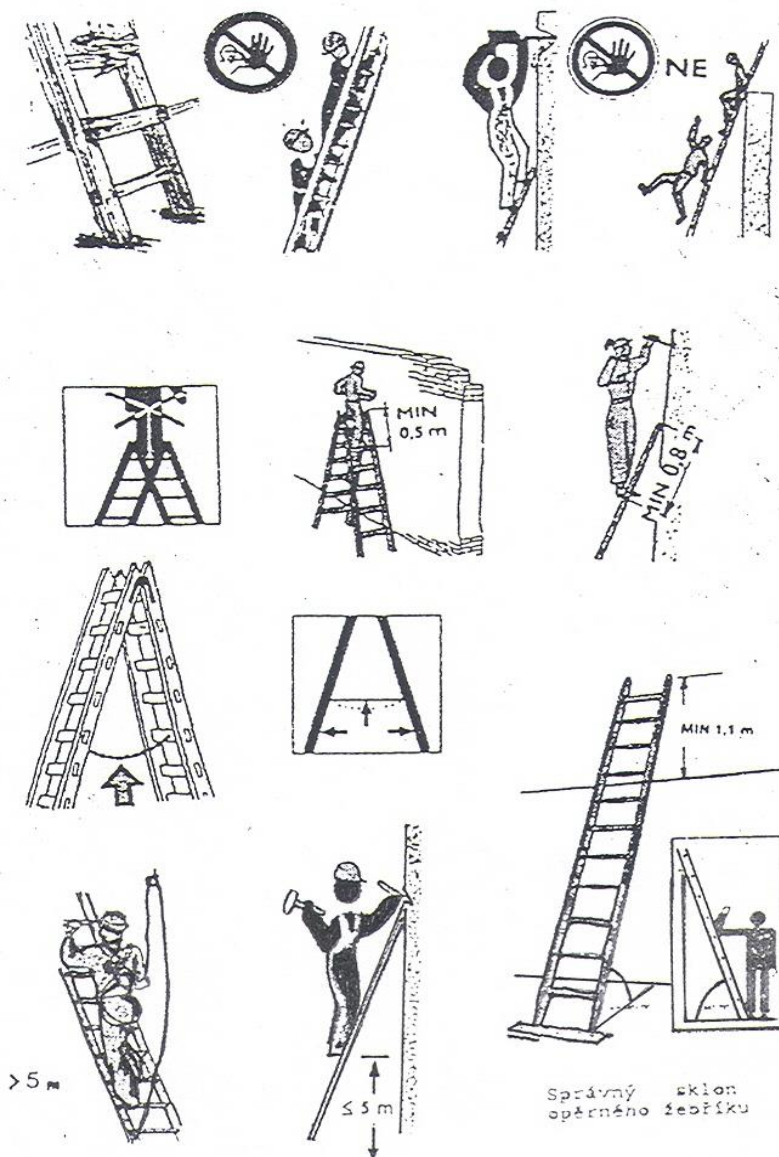
- (1) *Stanovisko obsluhy vrátku sa musí vždy umiestniť tak, aby ohrozené bremenom alebo lanom. Vrátok sa musí umiestniť 3 až 5 m od zvislej dráhy dopravovaného bremena a chrániť pred ostatnou prevádzkou.*
- (2) *Pri osadzovaní a inštalácii vrátku musí byť os kladky kolmá na smer navíjania lana.*
- (3) *Vrátok sa musí ukotviť alebo zaťažiť prvkami s hmotnosťou rovnajúcou sa dvojnásobku nosnosti vrátku.*
- (4) *Najväčšia nosnosť vrátku a najväčšia hmotnosť dopravovaného bremena sa musí vyznačiť na dobre viditeľnom mieste.*
- (5) *Vrátok sa musí vybaviť koncovým vypínačom elektrického prúdu, ktorý samočinne zastaví chod vrátku, ak zavesený hák od spodnej kladky je vzdialený najmenej 0,30 m.*
- (6) *Stanovisko obsluhy vrátku sa musí voliť tak, aby jeho obsluha videla na všetky jeho nakladacie a vykladacie miesta alebo sa musí zabezpečiť vzájomné dorozumievanie medzi obsluhou a pracovníkom na nakladacom (vykladacom) mieste signalizačným zariadením.*
- (7) *V mieste odoberania alebo nakladania materiálu vo výške sa pracovníci musia chrániť proti pádu aspoň jednotýčovým zábradlím bez zarážky na podlahe.*
- (8) *Nosná konštrukcia kladky, vrátane závesu sa musí technicky dokumentovať spolu so statickým posúdením. Jej pevnosť a stabilita sa musí zabezpečiť kotvením alebo protizávažím.*
- (9) *Pred uvedením vrátku do prevádzky sa musí tento písomne prevziať so zápisom do stavebného denníka alebo iného odkladu.*
- (10) *Na bubne vrátku musia pri preprave bremena zostať najmenej tri závit lana.*
- (11) *Pri prevádzke vrátku, zdvíhaní a spúšťaní bremien je zakázané :*

- a) zdvíhať bremená s hmotnosťou presahujúcou nosnosť vrátku,
 - b) zdvíhať a dopravovať bremená, ktoré svojimi rozmermi ohrozujú okolie, ak sa neurobili vhodné bezpečnostné opatrenia,
 - c) zdvíhať bremená šikmým ťahom,
 - d) opustiť stanovisko obsluhy vrátku, aj je bremeno zavesené na háku,
 - e) vešať bremeno na koniec háku,
 - f) zdržiavať sa pod zaveseným bremenom a v jeho nebezpečnej blízkosti,
 - g) rukami alebo nohami usmerňovať navíjanie lana na bubon vrátku,
 - h) pokračovať v práci s vrátkom, ak sa urobí na lane slučka alebo uzol a ak sa lano vyšmykne z drážky kladky,
 - i) dopravovať bremená, ak hrozí nebezpečenstvo poškodenia, nosného lana alebo zdvíhacích prostriedkov (namáhaním cez ostré hrany),
 - j) spôsobiť rázy pri spúšťaní alebo ťahu bremena,
 - k) zdvíhať zasypané, primrznuté alebo priľnuté bremená,
 - l) vykonávať zmeny na brzdách, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť práce.
- (12) Vrátky upravené na vlečenie :**
- a) musia mať prispôsobený kryt navijacieho bubna,
 - b) musia byť zariadené na správne ukladanie lana,
 - c) nesmú sa vybavovať samodržným tlačidlom.
- (13) Raz za 14 dní sa musí preukázateľne vykonať odborná prehliadka vrátka, lana a úväzku určeným pracovníkom. Rozsah tejto prehliadky určí návod na obsluhu (pokyny).**

Lešenia a rebríky

- (1) Každé lešenie je odborne navrhnuté, montované a udržiavané, aby bolo bezpečné po statickej, funkčnej a pracovnej stránke.
- (2) Pracovné plošiny, lávky a prístupy sú montované, navrhované, dimenzované, chránené a používané tak, aby zamestnancov chránili pred pádom a pádom predmetov.
- (3) Lešenia skontroluje odborne spôsobilá osoba :
 - a) pred ich prevzatím,
 - b) v pravidelných intervaloch,
 - c) po prestavbe, po dočasnom prerušení prác, po mimoriadnych poveternostných vplyvoch alebo po seizmickom otrase a po každom inom prípade, ktorý by mohol vplývať na ich pevnosť a stabilitu.
- (4) Rebríky sú dostatočne pevné a riadne udržiavané. Správne sa používajú na príslušných miestach a na účely, na ktoré boli určené. Odporúčame používať rebríky zásadne s vydaným certifikátom a v súlade s návodom na použitie a iba na práce , na ktoré je určený.
- (5) Pojazdné lešenia a klietky musia byť zabezpečené proti neželanému pohybu.

Zdvíhacie zariadenia

- (1) Zdvíhacie zariadenia a ich príslušenstvo, vrátane ich súčastí, upevnení, kotvení a podopier musia byť :
 - a) odborne navrhované a montované a dostatočne pevné pri ich používaní,
 - b) bezpečne umiestnené a používané,
 - c) udržiavané v prevádzkyschopnom stave,
 - d) kontrolované, pravidelne prezerané a skúšané v súlade s osobitnými predpismi,
 - e) obsluhované odborne spôsobilými osobami.
- (2) Na zdvíhacích zariadeniach a ich príslušenstve je na viditeľnom mieste označená hodnota ich maximálneho prípustného zaťaženia.
- (3) Zdvíhacie zariadenia a ich príslušenstvo sa používajú len na účel, na ktorý boli navrhnuté.

Jednoduché kladky na ručné zdvíhanie bremena

- (1) Ručné zdvíhanie jednoduchou kladkou je povolené len do výšky 15 m.

- (2) Hmotnosť dopravovaného bremena nesmie presiahnuť 60 kg. Bremeno s väčšou hmotnosťou ako 50 kg musia zdvíhať vždy dvaja pracovníci naraz.
- (3) Najmenší priemer nosného textilného lana musí byť 10 mm. Poškodené lano sa nesmie používať.
- (4) Zodpovedný pracovník musí odsúhlasiť vyhotovenie nosnej konštrukcie kladky.

Reťazové zdvíhaky a kladkostroje

- (1) Miesto zavesenia zdvíhaka sa musí vopred overiť, či je spoľahlivé a dostatočne nosné a musí ho schváliť zodpovedný pracovník.
- (2) Nosnosť závesného prvku (oceľové, textilné laná, reťaze a pod.) musí zodpovedať nosnosti zdvíhaka.

Stavebné výťahy

- (1) Požiadavky na stavebné plošinové výťahy s vylúčenou dopravou osôb určujú osobitné predpisy.
- (2) Stavebné plošinové výťahy sa musia pred uvedením do prevádzky a počas nej kontrolovať. Za vykonanie montážnej skúšky zodpovedá pracovník určený organizáciou montujúcou výťah, za vykonanie preberacej a revíznej skúšky zodpovedá dodávateľ stavebných prác a vykonáva ich prevádzkový technik stavebných plošinových výťahov.
- (3) Požiadavky na výťahy, ktoré sú trvalou súčasťou stavieb, určujú osobitné predpisy.
- (4) Na prevádzku stavebných výťahov, ktorými sa dopravujú aj osoby, platia technické podmienky výrobcu a návod na používanie.
(STN 73 8120)

Zabezpečenie stroja pri prerušení a skončení prác

- (1) Obsluha je povinná zaznamenať závady stroja, prípadne prevádzkové odchýlky zistené počas predchádzajúcej prevádzky do prevádzkového denníka. Po prestávke a po ukončení smeny, pri ktorej sa obsluhy striedajú, musí byť s týmito závadami oboznámená aj striedajúca obsluha.
- (2) Po ukončení prác sa mobilný stroj musí zabezpečiť proti samovoľnému pohybu zakladacími klinmi alebo pracovným zariadením spusteným na zem alebo zariadením najbližšieho rýchlostného stupňa a zabrzdením parkovacej brzdy. Ak to umožňuje konštrukcia stroja aj pri prerušení práce, mobilný stroj musí zabezpečiť proti samovoľnému pohybu aspoň brzdou parkovacou brzdou alebo pracovným zariadením spusteným na zem.
- (3) Proti samovoľnému pohybu sa musí zabezpečiť aj pracovné zariadenie stroja po ukončení prác a pri každom jej prerušení spustením na zem alebo umiestnením do prepravnej polohy, v ktorej sa mechanicky zabezpečí.
- (4) Mobilný stroj sa musí odstaviť na vhodné stanovisko, kde nezasahuje do pozemných komunikácií, nie je ohrozená stabilita a nie je ohrozený padajúcimi predmetmi.

Výmena a nastavovanie pracovných nástrojov

- (1) Výmena alebo nastavovanie pracovných nástrojov sa musí vykonať podľa pokynov a postupov uvedených v návode na obsluhu stroja.
- (2) Pracovné nástroje alebo ich časti, ktoré môžu pri montáži, demontáži a nastavovaní spôsobiť úraz, sa musia bezpečne zaistiť proti samovoľnému pohybu a strate stability.

Preprava strojov

- (1) Preprava, nakladanie, skladanie, zabezpečenie a upevnenie stroja alebo jeho pracovného zariadenia sa musí vykonať podľa pokynov a postupov uvedených v návode na obsluhu stroja. Ak postup pri preprave stroja a jeho pracovných zariadení nie je uvedený v návode na obsluhu stroja, musí ich určiť dodávateľ stavebných prác a v návode stroja ich doplniť.

- (2) *Pri preprave strojov sa v kabíne prepravovaného stroja, na stroji ani na ložnej ploche dopravného prostriedku nesmú zdržiavať osoby, ak nie je v návode na obsluhu alebo v pokynoch uvedené inak.*
- (3) *Vozidlá na prepravu strojov sa musia pri nakládke bezpečne zbrzdiť a mechanicky zabezpečiť proti nežiadúcemu pohybu.*
- (4) *Pri preprave strojov na pozemných komunikáciách vo vlastnej osi musia byť pracovné a ostatné zariadenia v prepravnej polohe a mechanicky zabezpečené proti samovoľnému podľa návodu na obsluhu stroja.*
- (5) *Pri preprave strojov na dopravných prostriedkoch sa pracovné a ostatné zariadenia podľa návodu na obsluhu stroja musia umiestniť do pracovnej polohy, mechanicky zabezpečiť proti pozdĺžnemu a bočnému posunu a proti prevráteniu.*
- (6) *Prípojné mobilné stroje sa musia pri pripájaní zbrzdiť a zabezpečiť zakladacími klinmi.*
- (7) *Vodič môže dokončiť cúvanie na doraz prípojného zariadenia len na dohovorené dorozumievacie znamenie usmerňujúceho pracovníka. Po doraze sa ťahač alebo vozidlo zbrzdí.*
- (8) *Pracovník usmerňujúci stroj na dopravný prostriedok musí stáť mimo stroja i mimo dopravného prostriedku a byť v zornom poli vodiča stroja po celý čas nájazdu a zjazdu stroja.*

PRÁCE SÚVISIACE SO STAVEBNOU ČINNOSŤOU

Manipulácia

- (1) Jeden pracovník môže ručne prenášať, nakladať alebo vykladať len bremená do hmotnosti 55 kg, ak osobitné predpisy neurčujú hodnotu nižšiu.
- (2) Ak je hmotnosť bremena väčšia ako 55 kg, vykoná ručnú manipuláciu pracovná čata s príslušným počtom pracovníkov.
- (3) Ak je hmotnosť bremena väčšia ako zodpovedá celkovému počtu pracovníkov čaty, pri bremenách nevhodných rozmerov alebo tvarov sa musia pri manipulovaní s nimi použiť mechanizačné prostriedky. Tieto práce vykonáva čata, ktorá je na tento účel vyškolená.
- (4) Ak manipuláciu vykonáva čata, ktorá nie je na túto prácu trvale určená, musí riadiť manipuláciu zodpovedný pracovník.
- (5) Zodpovedný pracovník, ktorý riadi manipuláciu, je povinný najmä :
 - a) poučiť cieľ pracovnej čaty o pracovnom postupe a o použití osobných ochranných pracovných prostriedkov a mechanizačných prostriedkov podľa druhu a spôsobu manipulácie,
 - b) upozorniť na nebezpečné úkony alebo miesta pri manipulácii, dbať na správnu a bezpečnú prevádzku mechanizačných prostriedkov používaných pri manipulácii a na správne používanie viacerých prostriedkov.
- (6) Ručné manipulácie sa vykonávajú vždy s použitím pracovných pomôcok. Pracovné pomôcky (sochory, lyžiny, mostíky, vrátky, navijaky a pod.) musia byť náležité dimenzované a v dobrom stave, zakotvené proti sklznutiu alebo preklopeniu. Lyžiny nesmú mať väčší sklon ako 30° od vodorovnej roviny. Nosníky lyžín musia byť upravené na dopravnom prostriedku pomocou háku alebo iného upevňovacieho zariadenia.
- (7) Pracovníkom, ktorí sa nepodieľajú na manipulácii je zakázané zdržiavať sa na pracovisku, kde sa manipulácia vykonáva.

Lepenie krytín na podlahy, steny, stropy a iné konštrukcie

- (1) Lepenie krytín z plastických, gumových, korkových a iných materiálov sa musí vykonávať podľa určeného pracovného alebo technologického postupu.
- (2) Pracovníci vykonávajúci lepenie musia byť preukázateľne oboznámení s vlastnosťou používaných lepidiel a s bezpečným zaobchádzaním s nimi.
- (3) Lepenie v uzavretých priestoroch sa môže vykonať vtedy, keď je zabezpečené vetranie, ktoré zaručuje, že sa neprekročí najvyššia prístupná koncentrácia škodlivín.
- (4) Pracovný priestor, vrátane príslušného okolia sa v prípade použitia lepidiel, ktorých pary môžu vytvoriť výbušnú zmes, musí vymedziť, označiť bezpečnostnými značkami a náležite vybaviť (zábranami, hasiacim prístrojom a pod.).
- (5) Pracovný priestor zahŕňa zvyčajne podlažie, kde sa lepí, podlažie pod ním i nad ním, prípadne aj ďalšie priestory, kde môže dôjsť k vyššej koncentrácii škodlivín, ako je prípustné. Pracovný

priestor určí zodpovedný pracovník dodávateľa stavebných prác. Vstup nepovolených pracovníkov do označeného pracovného priestoru je zakázaný.

- (6) Po celý čas lepenia a najmenej 24 hodín po skončení lepenia musí byť v pracovnom priestore odpojený elektrický prúd, plyn a platí zákaz prerušovať vetranie a zákaz manipulácie s otvoreným ohňom (fajčenie, zváranie, kúrenie lokálnym spaľovacím zariadením a pod.). Ak sa práce vykonávajú v priestoroch bez denného osvetlenia, musí byť zabezpečené bezpečné umelé osvetlenie.
- (7) Zvyšky horľavých a použitých materiálov sa musia uskladniť a likvidovať vopred určeným spôsobom podľa pracovného alebo technologického postupu.
- (8) Pred začatím prác pri lepení podlahovín sa musia oboznámiť s termínom začatia prác všetky osoby v objekte, kde sa tieto práce budú vykonávať a musia sa poučiť o bezpečnom správaní počas týchto prác.

Podlahy zo syntetických živíc

- (1) Miešanie zmesí na podlahy zo syntetických živíc sa musí vykonávať mimo vlastného pracovného priestoru a na vetranom mieste.
- (2) Ustanovenie o vymedzení, označení a vybavení pracovného priestoru, pre vetranie a osvetlenie , pri lepení krytín na podlahy platia tu obdobne.

Práce so živcami

- (1) Na prácu so živcami musí dodávateľ stavebných prác vypracovať technologický alebo pracovný postup, v ktorom musí určiť opatrenia na zaistenie bezpečnosti pri jednotlivých pracovných úkonoch.
- (2) Pri prácach so živcami v uzavretých pracovných priestoroch sa musí zabezpečiť nútená výmena vzduchu a práce musia vykonávať aspoň dvaja pracovníci.
- (3) Pri práci so živcami sa musí dbať na to, aby do zásobníka a cisterien alebo iných nádob na uskladnenie a rozohrievanie živíc nevnikala voda. Ak sa tak stane, musí sa voda odstrániť pred rozohriatím živice. Nádoby musia byť zabezpečené proti prevráteniu.
- (4) Zohriať živice otvoreným plameňom je dovolené len v nádobách na to určených za prítomnosti aspoň dvoch pracovníkov. Zohrievať živicu otvoreným plameňom priamo v obaloch je zakázané.
- (5) Tavné nádoby na zohrievanie živice otvoreným plameňom sa musia upraviť tak, aby zohrievaná živica nemohla prísť do styku s ohňom.
- (6) Vo výškach je povolené zohrievanie živice otvoreným plameňom len v zariadeniach na to upravených (kryté kúrenisko s horákmi na plynové alebo tekuté palivá).
- (7) Ohrievať živice za jazdy je odvolené len v dopravných prostriedkoch alebo strojoch konštruovaných na tento účel.
- (8) Kladenie izolačných pásov pomocou nahrievacích agregátov sa nepovažuje za rozohrievanie živíc otvoreným plameňom.
- (9) Preprava pracovníkov na zariadeniach na prepravu živíc je povolená len v priestoroch na to určených.
- (10) Pri prehliadkach technického stavu na postrek živice a obalovacích súpravách sa kontroluje vždy stav tavnej nádoby, tesnosť spojov, priechodnosť potrubia, tesnosť a neporušenosť hadíc a rozvodov.
- (11) Nádoby na zohrievanie a dopravu živicových zmesí musia mať priliehajúci kryt a môžu sa naplňovať najviac do $\frac{3}{4}$ obsahu.
- (12) Horľavý materiál musí byť vzdialený od otvoreného ohňa najmenej 4 m. Tekuté palivo sa musí skladovať v priestoroch na to určených.
- (13) Počas zohrievania živíc otvoreným plameňom sa obsluha nesmie vzdďľovať od kotla.
- (14) Ručná zvislá doprava roztavenej živice je dovolená len pomocou kladky v asfaltérskych nádobách do výšky 8 m. Pri práci musí byť možnosť sledovať nádobu po celej dopravnej dráhe.
- (15) Varič živicovej zmesi musí byť umiestnený v bezpečnej vzdialenosti od objektu a zariadením na rovnej ploche s vhodným príjazdom.
- (16) Priestor, kde sa vykonáva postrek horúcou živcou, musí sa zabezpečiť proti vstupu nepovolených osôb.

Nahrievacie zariadenie na propán-bután

- (1) Pri používaní ručných horákov a nahrievacích viachorákových súprav musí byť obsluha zariadenia na propán-bután odborne spôsobilá.
- (2) Pri manipulácii s fľašami nesmie dochádzať k ich nárazom, prevráteniu a prehriatiu. Zakázané je ukladať fľaše do ležiacej polohy a akokoľvek urýchľovať vyprázdňovanie propán-bután.
- (3) Na tlakových fľašiach nie je dovolené obsluhu vykonávať opravy. Je zakázané vypúšťať zvyšky plynu z fliaš do ovzdušia.
- (4) Netesné alebo poškodené fľaše sa nesmú používať.
- (5) Pri práci s nahrievacími agregátmi vo výške, kde obsluha pri práci cúva, je zakázané pracovať touto technológiou bližšie ako 1,5 m od nezabezpečeného okraja pracoviska.

Maliarske a natieračské práce

- (1) Maliarske práce v schodiskových priestoroch sa musia vykonávať z pracovných podláh alebo rebríkov na to upravených.
- (2) Je zakázané používať ručné spotrebiče, ak je poškodený tlakomer, poistný ventil, poškodený závit pumpy alebo ak je zaistené iné poškodenie.
- (3) Používanie ručných spotrebičov sa musí vykonávať podľa návodu na obsluhu a osobitných predpisov.
- (4) Pri vykonávaní úprav povrchov stavebných a iných konštrukcií náterovými systémami sa musí určiť pracovný postup s prihliadnutím na návod výrobcu a určiť spôsob ochrany pracovníkov pred škodlivinami, ktoré vznikajú pri tejto práci.

Zváranie

- (1) Postup prác pri rezaní veľkých celkov musí vylúčiť prevrátenie alebo pád oddelených častí takým spôsobom alebo smerom, ktorý by ohrozoval zdravie pracovníkov a iných osôb.
- (2) Pri zváraní vo výškach musí mať zvárač zabezpečenú stabilnú a bezpečnú polohu. Osobné zabezpečenie proti pádu zvárača musí byť chránené proti priepalu.
- (3) Pred zváraním vo výške zväračské hadice alebo vodiče treba upevniť na pevné predmety, aby sa nemohli náhle zosunúť s následným pádom zvárača.
- (4) Vedenie zväračských hadíc alebo vodičov musí vylúčiť priehyby, možnosti poškodenia v mieste pripojenia alebo poškodenia žeravým rozstrekom.
- (5) Zväračské hadice alebo elektrické vodiče nesmie mať zvárač ovinuté okolo tela ani položené cez rameno.
- (6) Zvárači nesmú pracovať nad sebou, ak nie sú oddelení pevným stropom bez otvorov.
- (7) Súprava fliaš s plynmi alebo zvárací zdroj sa musia umiestniť a chrániť tak, aby neboli ohrozené padajúcim žeravým rozstrekom.
- (8) Ochrana priestoru pod miestom zvárania sa musí zabezpečiť podľa Zabezpečenia miesta pred prácami vo výškach a jeho okolia.
- (9) Pri zváraní elektrickým oblúkom v mokrom prostredí sa zvárací zdroj musí umiestniť na suchom mieste.
- (10) Nedopalky elektród pri zváraní elektrickým oblúkom musia zvárači ukladať do nehorľavých škatúl.
- (11) Pri zváraní elektrickým oblúkom nie je prístupné používať improvizované privody prúdu.
- (12) Zvärať elektrickým oblúkom na nechránených pracoviskách za dažďa, hustej hmly, sneženia alebo silného vetra je zakázané. Miesto zvárania musí byť chránené pred poveternostnými vplyvmi.
- (13) Pri zváraní elektrickým oblúkom na nechránených pracoviskách sa pracovníci pohybujúci sa v blízkosti zväračov musia poučiť o riziku žiarenia oblúku a okolie sa musí chrániť.
- (14) Zváranie v uzavretých priestoroch bez dostatočnej výmeny vzduchu je zakázané. Pri zváraní v ochranných atmosférach plynu sa výmena vzduchu na pracovisku musí zabezpečiť núteným spôsobom.

Práce s laserom

- (1) Dodávateľ stavebných prác, ktorý používa lasery je povinný vymedziť a označiť priestor, kde sa majú používať. Musí vypracovať prevádzkový poriadok pre práce s lasermi s určením zodpovednosti pracovníkov, druhu zaškolenia a požiadavky na zdravotnú spôsobilosť.
- (2) V priestore, kde sa lasery používajú, nesmú byť látky, z ktorých by vplyvom žiarenia mohli vzniknúť škodliviny alebo výbušné zmesi plynov. V špeciálnych prostrediach musia byť lasery prispôbované týmto prostrediam. Konštrukcia laserov musí vždy zodpovedať prostrediu, v ktorom sa používajú.
- (3) Lasery sa musia zabezpečiť proti manipulácii nepovolenými osobami a pevne fixovať, aby nemohlo nastať pôsobenie lúča na nezamerané objekty vplyvom otrasov zeme, vplyvom zemných prác a pod.
- (4) Do prevádzky sa môžu lasery uviesť len na pokyn zodpovedného pracovníka.
- (5) Laserový lúč nesmie zasahovať do oblasti videnia pracovníkov. Tam, kde nemožno vylúčiť riziko expozície pracovníkov nad limitné hodnoty, musia sa pracovníci chrániť (ochrannými okuliarmi zodpovedajúcimi danej vlnovej dĺžke laseru a pod.).

Práce s azbestom

- (1) Pod azbestom sa rozumie vlákniť kremičitan :
 - a) Akinolit (CAS č. 77536-66-4)
 - b) Amozit (CAS č. 12172-73-5)
 - c) Anthofilit (CAS č. 77536-67-5)
 - d) Chryzotil (CAS č. 12001-29-5)
 - e) Krocidolit (CAS č. 12001-28-4)
 - f) Tremolit (CAS č. 77536-68-6)
- (2) Obmedziť počet zamestnancov, ktorí sú alebo mohli by byť pri práci vystavení prachu z azbestu alebo z materiálov obsahujúcich azbest, na najnižšiu možnú mieru.
- (3) Zabezpečiť také pracovné postupy, aby sa zabránilo uvoľneniu prachu z azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest do ovzdušia, ak to nie je technicky uskutočniteľné, zabezpečiť odstraňovanie prachu čo najbližšie k miestu, na ktorom sa uvoľňuje.
- (4) Zabezpečiť pravidelné a účinné čistenie a udržiavanie pracoviska a zariadení, na ktorých sa pracuje s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest.
- (5) Treba zabezpečiť zhromaždenie a odstránenie odpadu obsahujúceho azbest z pracoviska ihneď, ako je to možné, v uzavretých obaloch s viditeľným označením, že obsahujú azbest.
- (6) Zamestnávateľ zabezpečí, aby zamestnanci a zástupcovia zamestnancov boli informovaní o riziku vystavenia prachu z azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest, požiadavkách na osobnú hygienu, vrátane zákazu fajčenia, jedenia a pitia na pracovisku, používaní ochranných pracovných prostriedkov na ochranu tela a osobných ochranných pracovných prostriedkov na ochranu dýchacích orgánov.
- (7) Zamestnávateľia na pracovisku zabezpečia, aby každý zamestnanec mal prístup k údajom uvedeným v záznamoch o vystavení zamestnancov prachu z azbestu alebo z materiálov obsahujúcich azbest, ktoré sa ho osobne týkajú.

SPOLOČNÉ USTANOVENIA

Výnimky

- (1) Od tohto projektu sa možno odchýliť na nevyhnutne potrebný čas v prípadoch, ak hrozí nebezpečenstvo zo zdržania pri záchrane ľudí alebo pri likvidácii závažnej prevádzkovej nehody (havárie), pokiaľ sa vykonávajú nevyhnutne potrebné bezpečnostné opatrenia.
- (2) Okrem prípadov uvedených v odseku 1 sa môže dodávateľ stavebných prác odchýliť od ustanovení len so súhlasom Národného inšpektorátu práce. Návrh doložený potrebnými náhradnými opatreniami na zaistenie bezpečnosti práce predkladá dodávateľ stavebných prác prostredníctvom príslušného inšpektorátu bezpečnosti práce, prípadne obvodného banského úradu.